Ex libris

ILDIKÓ

KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE

25

84/1-2

KISGRAFIKA

VÉN Zoltán rézmetszete

A címlapon FERY Antal, VARGA Nándor Lajos, DISKAY Lenke és STETTNER Béla metszetei (X2, X3)

581-6

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE XXIII. ÉVF. 1. 2. SZÁM

SZERKESZTŐ: SEMSEY ANDOR A KIADÁSÉRT FELEL: DR. VIDA KLARA K.B.K. TITKÁR

KÖSZÖNTŐ

Huszonöt esztendővel ezelőtt, 1959. április 26-án alakult meg a *Kisgrafika Barátok Köre.* Negyedszázados fennállását, gyarapodó tagságának, növekvő táborának felsorolhatatlan hazai és külföldi sikereit, eredményeit köszöntik ezek a sorok a *Kisgrafika* jubileumi, kettős számának élén.

Szenvedélyei jellemzik legjobban az embert. Hadd látom, miért, kiért hevülsz, érettük mire vagy képes, s minden fontosat megtudtam rólad. — Évekkel ezelőtt jegyeztem be naplómba e gondolatot, s hogy megint idézzem, az alkalom kiválóan indokolja. A KBK tagjaiban olyan embereket ismerhettem meg (hosszú éveken át jártam összejöveteleikre), művészeket, főként művészetpártolókat, gyűjtőket, akik természeti környezetünkben és benső világunkban (gondolkodásunkban, (zlésünkben) egyre mérgezettebb, szennyezettebb, értékeit önként feladó, halálos kockázatra vető korunkban változatlanul őrzik életünk méltó normáit, akik szenvedélyének tárgya és alanya az emberélet vasárnapja, a művészetek világának ünnepi szférája.

Ebben a körben erősödött meg az a tapasztalatom: hogy a művészetek produktumai vehessenek körül minket otthonunkban, kivételes hatásuk alatt magunk is gazdagabbá, sugárzóbbá váljunk, elsősorban nem erszényünktől függ. A mindenki által elérhető, gyűjthető, néhány négyzetcentiméternyi kisgrafikában is az alkotó művészet nagysága, teremtő ereje, lélekformáló képessége jelenik meg.

A hasonló érdeklődésűek találkozásai itthoni, külföldi kapcsolatokat szülnek, őszinte barátságokat, a konferenciák, kiállítások feledhetetlen élményeket. Azzal külön is megnövelve a nemzetközi összejöveteleket, hogy minden egyes ember hazájának lehet megbízás nélkül is érdemes képviselője, művészetünk terjesztője, értékeink közvetítője a világ népei körében.

Köszönet, további biztatás illesse mindezért e szenvedély vállalóit. Külön köszöntés, elismerés azt a néhány embert, akik az elmúlt negyedszázadban a Kisgrafika Barátok Körét létrehozták, fáradhatatlan, önzetlen munkájukkal életben tartották, folyamatosan értékes, érdekes tartalommal megtöltötték, szabadidejüket, máshonnan elvont energiájukat áldozták a nemes ügyre.

Köszönet és üdvözlet külföldi barátainknak, akik nélkül szegényebb, színtelenebb lenne a mögöttünk hagyott időszak.

Szenvedélyünk minket is jellemez, hevülete olyan, hogy élni sem tudnánk nélküle. A tiszteletre méltó szenvedélyek között a helye, mert nem csupán magánérdekű, de közösségi becse is mindig szerepelni fog a nemzet kultúrájának értékbörzéjén, árfolyama csak növekedhet, devalválódás még aggasztóan inflálódó korunkban sem fenyegeti.

Gergely Mihály

A KBK VEZÉRKARA (1970) STETTNER Béla linómetszete X3

A 3. oldalon: GACS Gábor ofszetnyomata

A KISGRAFIKABARÁTOK KÖRÉNEK INTÉZŐ BIZOTTSÁGA
MEGHÍVJA ÖNT A MŰVÉSZKLUBBAN TARTANDÓ ALAKULÓ
ÜLÉSÉRE: 1959 ÁPRILIS 25-ÉN, D.U. 5-ÓRA

A KBK HUSZONÖT ESZTENDEJÉRŐL

Az ex librisek gyűjtése Magyarországon nyugati mintára a XIX. század második felében indult meg. A gyűjtők összefogására SIKLÓSSY LÁSZLÓ 1909-ben megalakította a Szent György Céget, ez azonban az első világháború után megszünt. A két háború között a Budapesten 1932-ben megalakult MEGE és a Debrecenben 1935-ben létrehívott AJTÓSI DÜRER CÉH folytatta a gyűjtők irányítását. A két egyesület mintegy 500 tagot számlált és működésüket sok sikeres kiállítás, kiadvány kísérte. A második világháború után mindkét egyesület megszünt.

1958-ban RÉTHY ISTVÁN kezdett hozzá a szervezéshez. Selmeczi Károly grafikus segítségével kapcsolatot teremtett a Fiatal Művészek Stúdiójának egyik tagjával, STETTNER BÉLÁVAL. Réthy négyoldalas memorandummal fordult a Stúdióhoz és javasolta, hogy a fiatal művészek bevonásával tegyék lehetővé a kör megalakulását. A Stúdió magáévá tette Réthy kezdeményezését és a Képzőművész Szakszervezet felhatalmazást adott kettőjüknek a kör megszervezésére. Összegyűjtötték az akkor ismert régi exlibrisgyűjtőket, valamint az ilyen lapok készítésével foglalkozó grafikusművészeket. *1959. április 25-én a Fészek Művészklub egyik szekciójaként megalakult a KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE,* melynek alapító tagjai a következők voltak: Dr. ARADY KÁLMÁN, GALAMBOS FERENC, Dr. ILLYÉS SÁNDOR LÁSZLÓ, NAGY JÓZSEF, RÉTHY ISTVÁN, REISINGER JENŐ, Dr. SOÓ REZSŐ, SZENTESI FLÓRIÁN, TOMPOS ERNŐ és Dr. WILTNER SÁNDOR. A Kör működését 76 taggal kezdte meg.★ *A KBK összejöveteleit* a Fészek Művészklubban minden hó első szerdáján délután 6 órai kezdettel tartotta. (Az összejövetelek időpontja azóta sem változott.) Többször adott ki cserelistát, melyeket mintegy 26 külföldi egyesületnek is megküldött. A Kör első nemzetközi elismerése az 1960-ban Bécsben megrendezett VII. Nemzetközi Ex-libris Kongresszusra történt meghívása volt. Ezen ugyan a Kör tagjai még nem vehettek részt, de a következő évben Lipcsében tartott VIII. kongresszus már igen népes magyar küldöttség részvételével folyt le. A kongresszus valamennyi résztvevője megkapta a KBK tíz fametszetet tartalmazó ajándékmappáját.

★RÉTHY ISTVÁN: Tíz éves a Kisgrafika Barátok Köre. Kisgrafika Értesítő, 1969 áprilisi szám, 538–539. oldal.

FERY Antal fametszete X2

A nemzetközi exlibris-kongresszusokról szólva el kell mondanunk, hogy az első találkozót 1953-ban KUFSTEIN városában rendezték. A további események sorrendje a következő: II.: LUGANO (1954), III.: ANVERS (1955), IV.: FRANKFURT (1956), V.: LUGANO (1957), VI.: BARCELONA (1958). *1962. júliusában rendezték meg Párizsban* a kisgrafikagyűjtők IX. nemzetközi kongresszusát. A találkozón magyar gyűjtők nem vettek részt és a „12 metszet" címet viselő kongresszusi mappánk sem jutott el a helyszínre, a francia hatóságok által kirótt magas vám miatt. Mindezek ellenére a magyar kisgrafikaművészet hallatta szavát a találkozón. A Valentin le Campion francia grafikus emlékére rendezett pályázaton FERY ANTAL alkotása a 4. díjat nyerte el. Bronzérmet kapott: BORDÁS FERENC, MENYHÁRT JÓZSEF és VARGA NÁNDOR LAJOS.

Ebben az időben a havi összejöveteleken már élénk klubélet folyt. A csere mellett szinvonalas előadások, diavetítések tették élményszerűvé az estéket. Októberben megjelent a KBK ÉRTESITŐ első száma. Az egyelőre csak nyolc oldalas kiadvány impresszumában a következő nevek szerepeltek: Szerkeszti: GALAMBOS FERENC. A kiadásért felel: RÉTHY ISTVÁN KBK-titkár. A lap első példányának ízléses kiállítása STETTNER BÉLA munkáját dícsérte. Azóta is ő látja el az időközben kiterebélyesedett lap külsejének művészi megformálását anélkül, hogy neve ennek említésével egyszer is szerepelt volna a lap hasábjain. Ugyancsak nem nevének gyakori említése, hanem alkotásai, eredményei adtak bizonyságot arról is, hogy 25 éven át ő volt és jelenleg is ő a KBK művészeti vezetője.

Az 1962. év krónikájához tartozik még annak megemlítése is, hogy ebben az évben jelent meg a KBK addig legszinvonalasabb kiadványa, FERY ANTAL grafikusművész 40 fametszetű exlibrisét tartalmazó mappája. 1962-ben kezdte meg működését Pécsett a KBK első vidéki csoportja, SZENTESI FLÓRIÁN és Dr. HETEY OTTÓ szervezésében.

1963. első negyedében a KBK megszavaztatta tagjait, melyeket tartják az új esztendő legszebb lapjainak. A legtöbb szavazatot VARGA MÁTYÁS fametszete és GÁL FERENC rézmetszetű lapja kapta. Ebben az évben PAUL AMBUR magyar kisgrafikai kiállítást rendezett gyűjteménye anyagából az észtországi Tallinban. 29 művészünk 305 alkotása szerepelt itt. A Cannesban rendezett nemzetközi exlibriskiálllításon egyedül FERY ANTAL képviselte hazánkat 21 ország művészei között. A kiállított lapok száma két és félezer körül járt. A honi események közül említést érdemes PAUL PFISTER francia gyűjtő budapesti látogatása, aki jelenlétével augusztusi klubnapunkat is megtisztelte. Szeptemberben megnyilt a Képcsarnok Vállalat grafikai szaküzlete a Bajcsy Zsilinszky úton. A később Dürer terem nevet viselő kiállítóhelyiség 9 éves fennállása alatt számos emlékezetes grafikai kiállításnak adott otthont.

Az 1964. év a X. krakkói exlibris-kongresszus miatt emlékezetes sok gyűjtő számára. A Jagelló Egyetem 600 éves fennállásának ünnepségeivel összehangolt találkozón már népes magyar küldöttség: 26 fő, köztük 4 művész vett részt. A krakkói televízió RÉTHY ISTVÁN titkárt a megnyitás előtt beszélgetésre hívta meg. A reprezentatív kiállítású kongresszusi KBK-mappa („Magyar Kisgrafika", Budapest, 1964.) 17 művész 20 alkotását tartalmazta. A találkozó magyar vendégei LIPPÓCZY NORBERT meghívása alapján Tarnów-ba is ellátogattak, ahol a gazdag program során Bem apó sírját is megkoszorúzták.
1964. itthoni eseményei közül kiemelendő, hogy a II. Miskolci Grafikai Biennálén két exlibris-művészünk, GROSS ARNOLD és FERY ANTAL kapott díjat. Szeptember hónapban az Országos Széchenyi Könyvtár kiállítást rendezett „Magyar írók, művészek, tudósok exlibrisei" címmel, 197 ilyen lap bemutatásával. A FÉSZEK tatarozása miatt klubnapjainkat az Opera Étterem különtermében tartjuk. A KBK ez évi kiadványai: JURIDA KÁROLY TIZENKÉT RÉZKARCA és Gy. MOLNÁR ISTVÁN KISGRAFIKÁI. (Ismerteti Galambos Ferenc a KISGRAFIKA ÉRTESITŐ 1965. évf. ápr. számában.)
1965-ben kisgrafikai seregszemlét rendezett a Dürer terem. Az erről szóló beszámolót és a kiállított művek nagy részének reprodukcióit lapunk 202–207. oldalain találhatjuk. Tarnow-ban magyar exlibris-kiállítás nyílt LIPPÓCZY NORBERT és JOZEF SZUSZKIEVICZ gyűjteményének lapjaiból.
1966. júliusában Hamburgben rendezték meg a XI. nemzetközi exlibris kongresszust. Itt körünket mindössze 3 gyűjtő képviselte. A kongresszusra készült „Magyar Grafika 1966" c. mappánk 25 eredeti lapot és 32 oldalas, ismertető szöveget tartalmazott. — Ebben az évben befejeződött a Fészek tatarozása és összejöveteleinket az immár megújult művészklubban tarthatjuk.
1967. decemberében a Fővárosi Művelődési Ház biztosított otthont a Nemzetközi Kisgrafika és Exlibris Kiállításnak, melyen 7 szocialista ország 82 művésze 734 lap bemutatásával vett részt. A kiállítást követő nemzetközi gyűjtőtalálkozót a KBK 20 fametszetet tartalmazó mappája tette még emlékezetesebbé.
1968-ban az olaszországi Como-ban rendezték meg a XII nemzetközi exlibris-kongresszust. A F.I.S.A.E. ez alkalommal megtartott ülésén elhatározta, hogy a két év múlva sorra kerülő kongresszust Budapesten kell megrendezni, ahogyan azt a magyar gyűjtők képviselői már korábban kérték. Az exlibris-egyesületek

DISKAY Lenke
lapdúcmetszete X1

nemzetközi szövetsége ugyanakkor új vezetőséget is választott az elkövetkező két évre. Elnök lett Dr. SEMSEY ANDOR. (Körünk vezetősége a F.I.S.A.E. alapszabályai értelmében saját kebelében titkárrá választotta RÉTHY ISTVÁNT, pénztáros Dr. ILLYÉS SÁNDOR LÁSZLÓ lett.) A comoi kongresszus kisgrafikai kiállításán 14 magyar művész 59 lapja szerepelt. A londonban élő magyar művész, BUDAY GYÖRGY alkotásai is a magyar anyagban szerepeltek. A találkozó grafikai pályázatain 9 művészünk 37 alkotással vett részt. Közülük DISKAY LENKE egy 3. díjat nyert el.

Az 1969. esztendő a budapesti kongresszus előkészítése jegyében telt el. A KBK vezetősége újabb munkatársakkal bővítette ki sorait. Az előkészületeket segítette a Képzőművész Szövetség novemberben megtartott kongresszusa is olyképpen, hogy az ott megtartott tisztújítás során ismét STETTNER BÉLA lett a képgrafikusi szakosztály titkára.

Ebben az évben volt tíz éves a KBK. Ebből az alkalomból igen szép kiállítású, egészvászonkötésű JUBILEUMI ÉVKÖNYV látott napvilágot, benne a kisgrafika élet eseményeinek felsorolásával, művészek és gyűjtők ismertetésével. Erőnkből azóta sem futotta ilyen luxuskivitelű megemlékezésre. A kötet a KNER Nyomda jó munkáját dicséri.

1970 májusában a szovjetunióbeli Minszk városban magyar kisgrafikai kiállítást rendeztek. Megnyitására meghívták a Kör két művészét és két vezetőségi tagját, akik hat napon át voltak az ottani művészeti szövetség vendégei, élvezve szovjet barátaink kitüntető vendégszeretetét. A Minszkben bemutatott magyar kisgrafikai anyag mind ez ideig a legnagyobb ilyen kiállítás volt azok közül, melyeket az ország határain kívül bemutattak.

1970 novemberében lezajlott Budapesten a XIII. exlibris kongresszus!

A budapesti kongresszus megrendezését balszerencse kísérte. Az 1970. szeptemberi időpontra 370 főnyi, rekordlétszám jelentkezett. Rajtunk kívül álló okok miatt azonban ezt csak november 5—8. napjain rendezhettük meg, így sok jelentkező visszalépet. Igy végül 150 főnyi résztvevővel zajlott le a budapesti XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus. E napok eseményeinek ismertetése meghaladja kereteinket, de mellőzhető amiatt is, mert a Kisgrafika Értesítő 1970. decemberi számát teljes egészében az események ismertetésének szentelte. Lapunk ekkor már 48 oldalas számokban jelent meg, igaz, hogy a korábbi kis méretben. Az impresszumban előállítóként a DATORG sokszorosító üzeme szerepel. Azóta is ott készül a lap! Az üzem dolgozóinak kiváló munkáját azóta is sok sikerült lappéldány dicséri.

1971. június 9-én mutatta be a Magyar Televízió a „Látogatás a kisgrafika-gyűjtőknél" című 25 perces filmjét, Zsigmondi Boris alkotását. A filmben közreműködött GALAMBOS FERENC, STETTNER BÉLA, BORDÁS FERENC, SEMSEY ANDOR és RÉTHY ISTVÁN. A kritika által is elismeréssel fogadott filmet október 2-án újból vetítették.

P. UPITIS fametszete X2 STETTNER Béla linómetszete X3

1971 nyarán Keszthelyen megrendezték az Első Balatoni Kisgrafikai Biennálét. A Balatoni Múzeumban bemutatott kiállítás díjazott művészei: DISKAY LENKE, KŐHEGYI GYULA és FERY ANTAL. Az év szeptemberében újabb kisgrafikai eseménynek szinhelye volt Keszthely, ahol SEMSEY ANDOR gyüjteményének virágos témájú exlibriseit állították ki.

1972-től, immár a XI. évfolyamában új címmel, megnövekedett és előnyösebb formában jelenik meg a KBK hivatalos értesítője. A KISGRAFIKA 48 oldalon, négyoldalas, kemény borítólappal kerül tagjainkhoz, akiknek létszáma ez időben meghaladta a 300-at. A lap szerkesztője a megindulás óta: GALAMBOS FERENC.

1972. augusztus második felében a dániai Helsingőrben rendezték meg a XIV. kongresszust, melynek pályázatán DISKAY LENKE alkotása nyerte el az első díjat. Az ottani események után Dr. KREYENBERG, a neves gyűjtő igy nyilatkozott: „Szép volt a dániai kongresszus, de a csúcs a kontresszusok történetében a budapesti, a „Szív kongresszusa" volt."

A KBK összejöveteleinek szinhelyét a Rátkai Márton Művészklubban jelölte meg felettes szervünk, a Képzőművészek Szakszervezete.

Az 1973-ban megrendezett 2. Balatoni Kisgrafikai Biennálé nívódíjának három fokozatát DEÁK FERENC, STETTNER BÉLA és ANDRUSKÓ KÁROLY kapta meg. A Balaton történetére, tájaira vonatkozó témákban BOGNÁR ZOLTÁN, TROJAN MARIAN JÓZSEF, DISKAY LENKE és FERY ANTAL nyer 1-1 díjat.

1973. október 21-én a Ceglédi Ősz keretében országos Kisgrafikai kiállítás nyilt, melyen 37 művész 172 alkotása szerepelt. Ez alkalomra az ország különböző részeiből 140 gyűjtő, érdeklődő jött el. A pályázat I. díját DEÁK FERENC nyerte. Ez a találkozó később több emlékezetes ceglédi kisgrafikai esemény sorát nyitotta meg. Kigondolója és azóta is szervezője: NAGY LÁSZLÓ LÁZÁR.

1974. szeptemberében a jugoszláviai Bled adott helyet a XV. kisgrafikai kongresszusnak. A 160 résztvevő között 33 magyar gyűjtő is jelen volt.

STETTNER Béla linómetszetei X3

A KISGRAFIKA 1975/1. száma a Kör életében bekövetkezett, fontos változásokról adott hírt. VARGA MÁTYÁS, a KBK elnöke lemondott. Az elnöki tisztségre VARGA NÁNDOR LAJOS grafikusművészt kérte fel a vezetőség, aki a tagság nagy örömére ezt elvállalta. GALAMBOS FERENC, a lapnak megalakulása óta szerkesztője, egészségi okokból megvált ettől a munkától. Az új szerkesztő SEMSEY ANDOR lett. A távozó szerkesztő el nem múló érdemeket szerzett magának a lap arculatának kialakításában, a lapban megjelent tanulmányai pedig fontos forrásai lesznek korunk kisgrafikai élete későbbi megítélésének 1974-től a Pilvax kávéházban folytak a KBK összejövetelei. A klubnapok szinvonalát vetítettképes előadások, grafikai bemutatók és SEMSEY ANDORNAK a grafikai technikákat ismertető, szemléltetéssel kísért sorozata emelte.

1975-ben, Hazánk felszabadulásának 30. évfordulójára a Képzőművész Szövetség és a KBK kisgrafikai pályázatot hirdetett, mely igen nagy visszhangot váltott ki, 69 művész küldte be alkotásait. A Csók galéria grafikai termében 60 művész 156 alkotását állították ki. A KBK ez évi mappája a kiállítás 20 lapját tartalmazta.

A II. Országos Kisgrafikai Találkozót április 20-án ismét Cegléden rendezték meg. Ebben az évben immár a harmadik Balatoni Kisgrafikai Biennáléra került sor Keszthelyen.

Lapunk 1975/3. számában SEMSEY ANDOR megkezdte a magyar exlibris-művészek oeuvre-katalógusainak (vagy ahogy GRÉTSY LÁSZLÓ e fogalomnak magyar változatát megalakotta: alkotásjegyzékeinek) közlését. Október 12-én, a Ceglédi Ősz keretében megnyílt a II. országos kisgrafikai kiállítás, melynek I. díját PEREI ZOLTÁN nyerte el. A megyei művelődési központ különdíját STETTNER BÉLA kapta.

1976 májusától —remélhetőleg most már véglegesen— a Fészek Klub ad otthont a KBK havonkénti találkozóinak. Augusztusban Lisszabonban rendezték meg a XVI. nemzetközi exlibris kongresszust. A résztvevő 112 fő közül 68 volt külföldi és hazánkat tíz gyűjtő képviselte. A FISAE könyvsorozat III. kötetét itt adták ki és a magyar művészeket ebben VARGA N. LAJOS képviselte 8 fametszetű exlibrissel.

1976 nyarán Pécsett került megrendezésre a III. Országos Kisgrafikai Találkozó. A kiállítás két fődíját SZUNYOGHY ANDRÁS és VÉN ZOLTÁN nyerte el.

NAGY Árpád Dániel linómetszete X3

Az 1977-ben ismét Keszthelyen megrendezett IV. Balatoni Kisgrafikai Biennálé az eddigi legnagyobb anyagot, 219 művet mutatta be a látogatóknak. A SZOT díját VÉN ZOLTÁN, az Alapét TULIPÁN LÁSZLÓ, a megyei tanács díját DISKAY LENKE nyerte. Ezen kívül még számos szerv ajánlott fel díjakat.
A „Szeged világa" címmel kiírt pályázat fémjelezte a júliusban Szegeden létrejött IV. országos KBK találkozót. A pályázat díjait BANGA FERENC, DISKAY LENKE és LÁNG RUDOLF kapta. A résztvevők megtekintették a Somogyi Könyvtár könyvritkaságait és KOPASZ MÁRTA műteremlakásában a művésznő ott bemutatott alkotásait.

Még egy kisgrafikai eseményről kell megemlékezni 1977-ről szólva. Október 23-án LOSONCZI MIKLÓS művészettörténész nyitotta meg a Kossuth Művelődési Központban a Ceglédi Ősz rendezvénysorozatához harmadik alkalommal kapcsolódó kisgrafikai kiállítást, melyen 28 művész 134 alkotással szerepel. A debreceni országos virágkarneválhoz ez évben már ötödször kapcsolódott a virágos exlibrisek kiállítása.
Az 1978-as év nemcsak a KBK, hanem az egész magyar grafikai művészet számára fájdalmas veszteséget hozott, 83 éves korában elhunyt VARGA NÁNDOR LAJOS érdemes művész, Körünk elnöke, számos hézagpótló grafikatörténeti könyv megalakotója. (Szakírói munkásságát DELY ISTVÁN foglalta össze lapunk 78/2-3. számában.) A megüresedett elnöki tiszt betöltésére a vezetőség FERY ANTAL grafikusművészt kérte fel, aki ezt elfogadta. A Fészek Klubban a Nemzetközi Nőnap alkalmából megnyílt „A nő a kisgrafikában" című kiállítás. A bemutatott 117 grafikai lap a SEMSEY és PITTMANN gyűjtemény legszebb lapjai közül került ki.
1978. július 1. és 2. napjain folyt le Debrecenben az V. Országos Kisgrafikai Találkozó. Az alkalomra kiírt pályázat témája Debrecen és a Hortobágy volt. A zsűri 24 művész 98 alkotását fogadta el kiállításra. Az első díjat SZABÓ VLADIMIR nyerte el rézkarcaival.
Augusztusban Lugano városa látta vendégül a XVII. nemzetközi kongresszus résztvevőit. A 265 jelentkező közül 22-en Magyarországról érkeztek a találkozóra. A korábbi évek gyakorlatától eltérően itt nem rendeztek nemzetközi kiállítást. Az alkalomra kiírt pályázataik közül a város III. díját PEREI ZOLTÁN nyerte el.
1979. április 25-én a Fészek Művészklub éttermében baráti vacsorára került sor a KBK 20 éves jubileumának megünneplésére. A KISGRAFIKA ez évi összevont 1—2. száma összefoglalja a Kör eddigi tevékenységét, SEMSEY ANDOR pedig „Hazai kisgrafika kiállítások" c. tanulmányában a közel két évtized ilyen rendezvényeit foglalta össze. A hézagpótló írásmű 218 magyar grafikusról közöl adatokat az említett időszak kiállításain való részvételük tükrében. Forrásértékkel bír e lappéldány „In memorian" rovata is, melyben a két évtized során elhunyt legkiválóbb művészek és gyűjtők munkásságát elevenítik fel a témák megírására felkért szerzők.
1979. júliusában Veszprém adott otthon a VI. országos találkozónak, melyre 74 magyar gyűjtő, továbbá hattagú osztrák és kéttagú szlovák delegáció is érkezett. A Városi Tanács házának nagytermében a tanács elnökhelyettese köszöntötte a találkozó résztvevőit, majd megemlékezés hangzott el a KBK 20 éves történetéről. A Megyei Művelődési Központban, ahol egyébként a cserék is történtek, kamarakiállítás emlékezett meg az elhunyt művészekről, gyűjtőkről. A találkozó második napján autóbuszok szállították a résztvevőket Tihanyba, ahol — a keszthelyi kiállítások sorozatának folytatásaként — megnyílt az V. Balatoni Kisgrafika Biennálé. A színvonalas kiállításon az intézmények díjait nyolc művésznek ítélték oda.
A Tanácsköztársaság 60. évfordulójára, a patronáló szervek támogatásával a KBK 16 lapot tartalmazó mappát adott ki 200 példányban, melyben 10 rézkarc és 6 magasnyomású metszet található, a legkiválóbb kortárs grafikusok alkotásaiból.
1979. szeptember 30-án a Ceglédi Ősz keretében nyílt meg a IV. Országos Kisgrafikai kiállítás melyen 25 művész 149 alkotása szerepelt ugyan, de igen sok művész hiányzott e műfaj művelőinek táborából. Az első díjat DISKAY LENKE nyerte el.
Ebben az évben RÉTHY ISTVÁN, a KBK titkára, meggyengült egészségi állapota miatt lemondott tisztségéről. Tevékeny munkássága során elért eredményei a KBK 20 esztendejének fényét emelik. A KISGRAFIKA ez évi első számának címlapján már ezt a feliratot olvashattuk: A kiadásért felel: CSIBY MIHÁLY KBK titkár.
1980. február 5-én a Fészek Klub körtermében „Szerelem a kisgrafikában" címmel nyílt kiállításunk külföldi és magyar anyaga nem a témák „merészségével", hanem a bemutatott lapok jó művészi színvonalával aratott sikert.

DISKAY Lenke lapdúcmetszete X1

SÓS Zsigmond fametszete X2

1980. júliusában Szombathely gyűjtői rendezték meg a VII. országos találkozót. A pompás új művelődési központban a szívélyes rendezőkön kívül a Vas megyei gyűjtők legszebb lapjaiból rendezett kiállítás is fogadta a vendégeket. Az első nap délutánján kiállítás nyílt CSOHÁNY KÁLMÁN, KASS JÁNOS, GÁCSI MIHÁLY és STETTNER BÉLA grafikai lapjaiból, a Pittmann-gyűjtemény anyagából. Ezután a vidéki csoportok küldöttei és a KBK vezetősége megvitatta és elfogadta a Kör szervezeti és működési szabályzatát. (A végleges szöveget lapunk 80/1—2. száma közölte.) Ezután lemondott a Kör régi vezetősége, s a küldöttek titkos szavazással, egyhangúlag megválasztották az alábbi vezetőséget:
FERY ANTAL, Dr. SEMSEY ANDOR, DISKAY LENKE, Dr. KATONA GÁBOR, Dr. SOÓS IMRE, SZÁSZ SÁNDORNÉ, SZÖLGYÉMY PÁL, VÉN ZOLTÁN, Dr. VIDA KLÁRA. Ugyancsak a vezetőség tagjai az alábbi vidéki titkárok: NAGY LÁSZLÓ LÁZÁR, LENKEY ISTVÁN, NAGY ISTVÁN, KOVÁCS JÓZSEF, KOPASZ MÁRTA, PITTMANN LÁSZLÓ, POÓR FERENC. A KBK vezetőségének kinevezett tagjai: CSIBY MIHÁLY titkár, SEMSEY ANDOR lapszerkesztő, STETTNER BÉLA művészeti vezető.

1980. augusztusában a Linz-ben rendezett XVIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszusra Kovács József pécsi titkár agilis szervezésével, az ottani Coopturist autóbuszával jutott el a 40 főnyi magyar csoport. Nem volt szerencsés az itteni kiállítás megrendezésének módja. A Kör által kiküldött anyagban 15 művész szerepelt, ebből 4-nek alkotásai nem kerültek bemutatásra. Delegációnk 22 lapból álló mappát vitt magával 150 példányban. A találkozó 265 résztvevőjével egyike volt a legnépesebbeknek.
1980. októberében újabb kiállítást rendezett a Fészekben a KBK. Ez alkalommal a magyar művészek által készített kisgrafikai művészportrék szerepeltek. Ezt követte az év végén az újévi lapok bemutatása. A Goldmark Károly születésének 150. évfordulójára meghirdetett kisgrafikai pályázat két első díját PEREI ZOLTÁN és VÉN ZOLTÁN nyerte el. Ez már 1981-ben történt. Ebben az évben lépet 20. évfolyamába a KISGRAFIKA. 1981. augusztusában a Fészek Klubban került sor a 8. országos találkozó megrendezésére. Erre az alkalomra a klub körtermében rendezett kiállításon a magyar gyűjtők 1-1 tablóját láthatták a résztvevők.

NAGY László Lázár fametszete X2
FERY Antal fametszete X2

Az első nap délutánján került sor a KBK taggyűlésére. Ezen FERY ANTAL elnök bejelentette, hogy CSIBY MIHÁLY titkár lemondott. Helyére a vezetőség dr. VIDA KLÁRA gyűjtőt választotta meg KBK titkárnak. Ugyanakkor a vezetőség a megüresedett helyekre kooptálta Sz. MAGYAR MÁRIA és PALÁSTHY LAJOS gyűjtőket. Az új titkár beszámolójából megtudta a tagság, hogy 1980. évi illetménymappánk a Stettner-mappa, 1981-ben a Ratner-mappát kapják a KBK tagjai. Ezenkívül Fery Antal és Diskay Lenke műveiből is készül mappa. Taglétszámunk ez időben 236 volt. Másnap a résztvevők a szentendrei Skazent és az ottani művészeti múzeumokat tekintették meg. A találkozó a Duna étteremben ebéddel ért véget.

A Tihanyban megrendezett VI. Balatoni Kisgrafikai Biennálé fődíját STETTNER BÉLA nyerte. Az egyéb díjakat nyert művészek közül négyen kevésbé ismertek voltak a KBK tagsága előtt, ezért őket a Szerkesztő rövid bemutatkozásra kérte fel, ez a lap 81/2–3. számában meg is történt.

Alig egy hónappal a budapesti találkozó után, ismét a Ceglédi Ősz keretei között megnyílt az V. országos kisgrafikai kiállítás.

1982. július 2-3-4. napjain ismét Pécsi csoport 20 éves jubileumával kapcsolatban rendezett IX. találkozón 77 fő vett részt. A kiállítás első díját DÁNIEL VIKTOR nyerte.

1982-ben harmadízben rendezett kiállítást „Szőlő és bor az exlibriseken" címmel a Mezőgazdasági Múzeum. A LIPÓCZY NORBERT agrármérnök által alapított gyűjtemény ekkorra a 3.400 darabot meghaladta.

1982. augusztus 18–22. között Oxfordban rendezték meg a XIX. nemzetközi kisgrafikai kongresszust. A 196 résztvevőből négyen képviselték gyűjtőinket. A kongresszuson a F.I.S.A.E. 23 tagintézménye hallatta szavát. Körünk szépkivitelű mappát készíttetett ez alkalomra, azonban az csak a kongresszus után készült el, így a résztvevők postán kapták meg.

Az oxfordi mappa egy lapja, helyesebben: annak szövege, soha nem látott vihart kavart a KBK berkeiben. Mi is történt tulajdonképpen? Egyik neves alkotóművészünk művészi szempontból kifogástalan lapján egy magyar gyűjtő nevét szerepeltette anélkül, hogy ehhez a gyűjtő előzetes beleegyezését kérte volna. Ráadásul a gyűjtő neve olyan szóval kapcsolatban került a lapra, mely többek jóízlését sértette, s nevének ilyen módon való felhasználása ellen maga a gyűjtő is tiltakozott. Az ügy megnyugtató módon

M. KISS József linómetszete X3 BÁNSÁGI András linómetszete X3

rendeződött. Amikor a művész a gyűjtő jogos kifogásáról tudomást szerzett, lapját visszavonta, a KBK vezetősége pedig a kifogásolt lapot a mappákból kiemelte. Az esetből le kell vonni az egyszersmindenkorra szóló tanulságot: A kisgrafika mindig is a baráti kapcsolatokat, az együttműködést szolgálta, így a jövőben nem fordulhat elő ilyen sorainkat megbontó vita. A művész a gyűjtőtől nevének felhasználásához előzetes hozzájárulását kell kérnie. Különösképpen vonatkozik ez az oxfordi mappáéhoz hasonló „rázós" szöveg esetére.

Az 1983. augusztusában Tihanyban megrendezett VII. Országos Balatoni Kisgrafikai Biennále EGRY JÓZSEF emlékét idézte az ott kiállított számos, igen színvonalas ilyen tárgyú alkotással.

A magyar kisgrafika-művészet nagy sikere volt ebben az évben az Olaszországban kiírt Pinocchió-pályázat. Collodi gyermekkönyve megjelenésének 100. évfordulójára kisgrafikai pályázatot írtak ki, melynek első díját VÉN ZOLTÁN nyerte el.

Az 1983. szeptemberében Cegléden megrendezett X. országos kisgrafikai találkozó kiállításának díjazott művészei STETTNER BÉLA, KÉKESI LÁSZLÓ, KŐNIG RÓBERT és NAGY LÁSZLÓ voltak. A KBK eredetileg Jászberényben kívánta megrendezni ezt a találkozót. A közbejött akadályok miatt, meglehetős késedelemmel, ismét Cegléd kapta a megrendezés jogát. Hála Nagy László Lázár figyelmes szervező munkájának, a nehézségek ellenére jól sikerült a találkozó.

A KBK budapesti összejövetelei a Fészek Művészklub termeiben továbbra is rendszeresen folynak. A budapesti gyűjtőkön kívül időnként egy-egy vidéki, sőt külföldi gyűjtő is megjelenik. A hónap első szerdáján megrendezett találkozókon azonban rendszerint igen kevesen vesznek részt. 15—20 gyűjtő beszélget itt, ezek is hamar felszedelődzködnek és lemennek az étterembe, vagy hazafelé veszik útjukat. Előadás, program hónapok óta nem volt, talán a Mikulás-est mozgatta meg legutóbb ezt az állóvizet. Nincsenek fiatal jelentkezők, akik a lassan kiöregedő gyűjtők helyébe lépnének. A KBK tagságát sürgősen meg kell fiatalítani, ha 25 év múlva a mostanihoz hasonló, mozgalmas negyedszázadról kívánnánk beszámolni.

Dr. Soós Imre

IN MEMORIAM

Negyedszázados történetünkre visszatekintve az élő arcok mellett mindegyre több a halotti maszk. Az ő emléküknek áldoznak ezek a sorok. Nem lexikális adatok következnek, hanem személyes emlékek, ismeretségek, amelyek gyakran őszinte barátsággá nemesedtek és amelyekre mindenkor szívesen gondolok vissza. Ezek az emlékek soha nem veszítik el értéküket, soha nem hervadnak el!

A KBK megalakulásának kezdeti hónapjaiban Kaveczky Zoltán, akihez már több éves ismeretség fűzött, invitált a Fészek Művészklubban szervezett összejövetelre, lelkemre kötve, hogy ne késsek el, mert ez udvariatlanság lenne Réthy titkárral szemben. Megvallom őszintén, eleinte nem nagy lelkesedéssel látogattam a klubnapokat. De egyszerre csak arra döbbentem rá, hogy érdekel az, amiről itt szó van, több olyan rokonszenves taggal ismerkedhettem meg, akikkel hamarosan sikerült közös témát találni. A grafika iránt már korábban érdeklődtem, kerültek a kezembe ex librisek is, amelyeknek alkotóival és tulajdonosaival itt életnagyságban találkozhattam. Első ismeretségeim sorából soha nem halványodó fénnyel ragyog fel Nagy Józsefnek, felejthetetlen, drága Józsi bácsinknak emléke. Életútját több mozaikból ismerhettem meg. Megtudtam, hogy úttörő szerepe volt a debreceni gyűjtőélet megindulásakor, hogy a spanyoljárvány idején Jób keserveit sokszorosan meghaladó családi tragédia szakadt rá (később értettem meg, hogy mit jelent a Haranghy Jenő által neki rajzolt ex librisen a roskadozó alakra gördülő sziktatömeg), de volt ereje talpra állani, kellett, hogy támasza legyen feleségének és egyetlen életben maradt gyermekének. Vezéregyénisége lett a debreceni gyűjtőknek. A második világháború majdnem teljesen megsemmisítette szorgalmas gyűjtőmunkájának eredményeit. Néprajzi tárgyakat is gyűjtött, hímestojás-gyűjteménye nagyobb volt a Néprajzi Múzauménál. Amikor elhallgattak a fegyverek és visszatérhetett otthonába, bokáig gázolt a tojáshéjtörmelékekben. Gyűjteménye roncsaival Pestre költözött (szívszorító volt látni, ahogy elhalt három gyermeké-

HARANGHY Jenő klisérajza P1 VÁRKONYI Károly klisérajza P1

A 14. oldalon KAVECZKY Zoltán és TEMPINSZKY István rézmetszete C2

nek holmijait mint relikviákat őrizte) és amikor a KBK megalakult, az elsők között állt újra csatasorba. Ifjonti lelkesedéssel agitált, nevelte az új gyűjtőnemzedéket. Hinnünk kell a reinkarnációban: Nagy Gábor debreceni ügyvéd nemes lelke költözhetett belé, akinek értékes könyvtára és kéziratgyűjteménye 1811-ben a tűzvész martaléka lett, és hogy a veszteség után talpra tudott állni, bizonyítják későbbi évekből keletkezett ex librisei.

Visszatérve Kaveczky Zoltánra, az akkor már elismert rézkarcolóművészre, neki az ex librus új területet jelentett. Pár éves munkássága őt az európai könyvjegyművészet klasszikusai sorába emelte. Igazi műértő volt, esztétikai állásfoglalásának mindig volt súlya. Meggyőződése mellett még akkor is kitartott, amikor ez számára hátrányt jelentett. Nem tudta elnézni a kisszerűséget, az emberi gyarlóságokat, de az igazi barátságot még az elvi ellentétek mellett is megbecsülte. A KBK kezdeti idejéből rajzolódik ki Arady Kálmán nemes arcéle. A régi magyar ex librisek tudósa volt. Fájó érzés, hogy nem tudtam vele több időt tölteni; ismeretségünk idején még meglehetősen idegen terület volt számomra az ő munkássága. De jó lenne, ha most, amikor én is a régi magyar könyvjegyek tarlóján gyűjtögetem az elhagyott kalászokat, vele beszélhetném meg problémáimat, közölhetném felfedezéseimet . . . Amit ő írásban rögzített, az mindig értékes forrásmunka marad, és ahogy a Kalevala záróéneke mondja: „Innen megy az út ezentúl,/ Az új ösvény innen indul".

Első elnökünkről, Soó Rezső professzorról is mindegyre kevesebbeknek van személyes élményé. Világviszonylatban a legnagyobb gyűjtőegyéniségek közé tartozott, akinek ex libris-irodalmi működése is jelentős. Nem tudott megbarátkozni az irányított vezetés szellemével, később a gyűjtéssel is felhagyott, átadva gyűjteményét az Iparművészeti Múzeumnak.Utolsó éveit főleg a botanikai irodalom művelésének szentelte.

Húsz éves jubileumunkra a személyének kijáró megbecsüléssel hívtuk meg.Másirányú elfoglaltságára hivatkozva telefonon mentette ki magát, de szavaiból kiérződött, hogy figyelmességünk jól esett neki. Ekkor beszéltem vele utóljára. Az Iparművészeti Múzeum emlékkiállításának megnyitásakor lélekben meghajtottam előtte a KBK zászlaját.

STETTNER Béla linómetszete X3 FERY Antal fametszete X2

Talán a legjobban Dr. Illyés Sándor Lászlónak, mindnyájunk Laci bácsijának személye forrott össze a KBK-val. Ő is azok közé tartozott, akik a két háború közötti múltat mentették át az új körbe. Áldozatkészsége szinte nem ismert határt, és bár lelkesedése nemegyszer mellékvágányra vezette, soha nem lehetett tőle a jó szándékot elvitatni. Szakálla majdhogynem szimbólumunk lett: a Szakállas, der Bartige volt ő. És ha magyaros ünneplőjét felöltötte, mintha egy történeti portré elevenedett volna meg, ahogy ezt a lengyel Ryszkiewicz megjegyezte. Gyűjteménye szétbomlott, különböző kezekbe került, de abból az önzetlen lelkesedésből, ami őt fűtötte, mi jutott tovább? Élni fog-e továbbra is valakiben? Szeretném hinni, hogy lesz követője.

Dr. Petrikovits László is a nagy gyűjtőegyéniségek közé tartozott, őbenne is az önzetlenséget kell nagyra becsülnünk. „Sic nos non nobis"(Így mi, de nem magunknak), ez a latin mondás állott sokszor szimbólikus méhkaptár-ábrázolások mellett: a méhek nem maguknak gyűjtik a mézet, hanem mások hasznára, élvezetére. Petrikovits László is azzal a szándékkal gyűjtött mindent: levelezőlapot, ex librist, könyvet, hogy majdan a közönség gazdagodjék általuk és egy élet gyűjtőtevékenysége ne legyen véka alá rejtett gyertya. Hatalmas gyűjteményének feldolgozása még várat magára, de reméljük, hogy a szerencsi Zempléni Múzeum nem fog kötelességéről elfeledkezni. Egy jelenet képzik fel előttem: amikor a szerencsi múzeum állandódónak szánt ex libris-kiállítását rendeztük, a megnyitás előtt maga törölgette a tablók üvegeit. Nincs alacsony vagy magasabbrendű munka, a takarítást is lelkiismeretesen kell végeznil Szigeti István profilja is hozzátartozik negyedszázadunk történetéhez, gyűjtő érdeklődésének erotikus tendenciáit elnéző mosollyal vettük tudomásul. Reisinger Jenő is régen eltávozott már, gyűjteményét ki tudja hol rejti egy szekrény feltáratlan mélye.

FERY Antal fametszete X2 VARGA Nándor Lajos lapdúc metszete X1

És a művészek, európai nevűek és az ex librisek szerény munkásai . . . De kiben van meg a bátorság a rangsoroláshoz: ez nagy művész, ez hátrábbvaló? A lelkesedés mindegyikben valódi. Drahos István szentesi lakos lévén nem tartozott összejöveteleink látogatói közé, de nagyon sok tagunk tartotta vele a kapcsolatot és külföldön ma is a legmegbecsültebb magyar művészként tartják számon. Menyhárt Józsefet is az egész világ gyűjtőtársadalma gyászolta. Érzékeny emberfajta a művész, ne vitassuk, sérelmeik valóságosak-e vagy csupán képzeltek. Sok grafikust a mellőzöttség vezetett az ex librishez, remélve, hogy ez a terület igazságot fog majd szolgáltatni. Tempinszky István az ex libriseken keresztül ért el az általa olyannyira áhitott elismeréshez és Korda Béla is itt találta meg az európai művészettel való kapcsolatot. Soha nem felejtem el, milyen öröm volt számára a budapesti kongresszus élménysorozata.

Három fényes arc emelkedik ki a művészek sorából: Varga Nándor Lajos, Diskay Lenke és Bordás Ferenc. Varga Nándorhoz fűztek a legrégebbi kapcsolatok. Mint „szabad bölcsész", Aba-Novákot szerettem volna disszertációm témájául választani, így jutottam el a magyar grafika nagy mesteréhez. Nándi bácsihoz és az ő közvetítésével több más grafikushoz. Amikor Varga Nándor körül kialakult egy kis művészkedő csoport, a „Varga-Akadémia", ennek rendszeres résztvevője voltam. Sokat köszönhetek neki esztétikai szemléletem kialakulásában. Kapcsolatunk — hadd legyek rá büszke — barátivá fejlődött és a sírig tartott. Újra egy kép, amit soha nem fogok elfelejteni: útban a comoi kongresszus felé, Varga Nándor és Diskay Lenke társaságában üldögéltem a firenzei dóm lépcsőjén, szemben a Battistero Paradicsom-kapujával és beszélgettünk a magyar ex libris-életről, annak jelenéről, jövőjéről . . . Lenke akkor már tudta, hogy Comóban díjat nyert, ez is is hozzájárult ahhoz, hogy mindegyre lelkesebben, míves igénnyel munkálkodjon ezen a területen, megbecsülést szerezve nemcsak önmagának, de annak a körnek is, amelyhez tartozott. Akik azon az emlékezetes

Mikulás-esten, pár nappal halála előtt együtt lehettünk vele, tanúsíthatjuk, hogy mennyire egynek tudta magát velünk. Ebből a triászból Bordás Ferenc távozott el utóljára. Halála akárcsak Lenkéé, sokkoló hatású volt, alig tudtuk felfogni a megdöbbentő hírt. Talán a legösszetettebb egyénisége volt társaságunknak. Munkásságában tallózgatva újra meg újra rádöbbenek, hogy soha nem fogom tudni Bordás Ferenc grafikusművészetét teljes egészében megismerni, nem is beszélve festészetéről.

Ha festő lennék és meg akarnám huszonöt év emlékeit egy körképen festeni, kezem tehetetlenségem tudatában hanyatlana le. Nem szóltam még a soproni Erdélyi Tiborról, akit így tudnék jellemezni: szép lélek volt; a debreceni lelkiséget megtestesítő Nagy Dezsőről; a cifra szűrök szerelmeséről, Dorogi Mártonról; az erdélyi fenyvesek küldöttjéről, Elekes Vencelről, a szép gyűjteményét népére örökítő műbarátról; a mély basszushangú Müllerről, a nyomdászról (így aposztrofálta őt Radnóti Miklós egyik versében), a közöttünk jaj, de rövid ideig időzött Kelemen Béláról, Nádasy Lászlóról . . . Arcok kavarognak előttem, egy-egy jelenet villan fel, egy-egy mondat visszhangzik.

És a külföldi barátok, akik művészeinken, gyűjtőinken keresztül kis országunkat is megszerették! Hányan távoztak már az örök vadászmezőkre azok közül, akik minket felkerestek: Nerone Santagiuliana, Jevgenyij Goljahovszkij, Edward Grabowski, Stefan Kotarski, Jozef Szuszkiewicz, magyarul Szuszkiewicz „Jóska", Leo Arras, kinek irántunk és földünk iránt érzett rokonszenvét fia örökölte a gyűjteménnyel együtt, drága melegszívű Dagmar nénink, akinek szép magyar beszédét mindenki számára példaképül állíthatjuk, Paavo Helkama (felesége megjegyezte, hogy csak a magyarok ejtik ki helyesen a nevét, az első szótagra helyezve a hangsúlyt; de hiszen egy nyelvcsaládba tartozunk!). Hugo Balzar a bledi kongresszuson a búcsú pillantában ígérte meg, hogy a bécsi Albertinában utánanéz Verbőczy állítólagos ex librisének, amelyről tudtunk, de magyar kutató eredetiben még nem látta, és nem sokkal ezután már ő sem élt. Az élet törvénye, hogy ez a lista a jövőben egyre bővül . . . . .

Azt idéztem fel, ami már elmúlt, amiből már emlék lett. Hozzáveszem még a régi Fészek Művészklubot is. Amióta országosan elismert belsőépítészek kezelésbe vették, elvettek belőle valamit, ami számunkra kedves, meghitt volt. Az átépítés óta soha nem éreztem azt, hogy ez a mi otthonunk, valahogy idegen lett számomra. Ha valaki másképpen érez, elnézést kérek tőle, valamint azok árnyaitól is, akiket itt nem idéztem fel. Számomra a KBK nemcsak az örömszerzés helye volt, hanem a szolgálaté is és ez a tény talán megadja a feloldozást emlékezéseim gyarlóságáért.

Semsey Andor

NAGY Árpád fametszete X2

A 18. oldalon DISKAX Lenke lapdúcmetszete X1/2 és FERY Antal fametszete X2

BORDÁS Ferenc fametszete X2

KÜLFÖLDRŐL ÍRJÁK BARÁTAINK

(A leveleket franciából, németből, olaszból és oroszból fordították Semsey Ágnes és Semsey Andor.)

Megkaptam rámnézve nagyon hízelgő kérésedet, miszerint írjak néhány sort magyar gyűjtőkkel és művészekkel kapcsolatos emlékeimről. Néhány sor, de néhány oldal sem elég erre, hiszen nekem veletek, magyar barátaimmal kapcsolatban sok emlékem van, és valamennyi igen fontos számomra. Bár sok munkámba kerül, elfogadom és köszönöm a lehetőséget, hogy a 25 éves évforduló alkalmából a KISGRAFIKA oldalain publikálhatom „emlékezéseimet".

Elég lenne csak Vadászék és a holland Van der Kuylen 1938-ban meghívásomra Stomainoban tett látogatását említeni, amelyet a szellemes Vadász Endre egy gyönyörű rézkarcával szentelt meg. Újabb keletű Kass János látogatása és számos találkozásom Bordás Ferenccel itt, Olaszországban. Több mint tíz éve járt Comoban Fery Antal lánya, Veronika, akit mindig szívesen látok comoi vagy stomainoi otthonomban.

Fery Antal igazán nagy grafikusművész, aki könnyed fametsző technikával több, mint másfélezer ex libris-t készített. A luganoi kongresszus alkalmával meghívhattam Comoba (1978) a szombathelyi Pittmann Ildikót, és vele együtt Stettner Béla grafikusművészt. Az ő egy rajzát is őrzi azóta vendégeim részére fenntartott albumom. Pittmann Ildikó szinte kizárólagosan az anyaság témakört gyűjti. (Nézd el, kedves Semsey, hogy nem követem az események időrendjét!)

A lisszaboni Kongresszuson ismertem meg dr. Katona Gábort, aki nagyon szép exlibriseket és mappát is cserélt.

A budapesti Kongresszus szervezőbizottsága azzal is kellemes meglepetést szerzett nekünk, hogy meghívta szovjet művészek egy csoportját. Közülük kimagaslott az elegánsan rajzoló és metsző Goljahovszkij (ő nem sokkal azután meghalt), ott volt Ratner, Upitis és mások, akiket addig nem ismertem. Időbeli sorrendet továbbra sem követve, megemlítem a két Nagy fivért, akik közül Arisztid fára specializálódott, öccse, Dániel rézbe metszette ex libriseit.

DRAHOS István és BORDÁS Ferenc fametszete X2

Két, meglehetősen különböző karakterű asszony tűnik ki az ex libris művészei közül. Az egyik Kopasz Márta, sajátos technikájú metszeteivel, a másik Diskay Lenke, aki hagyományosabb fametszeteivel a comoi Kongresszus pályázatán második díjat nyert.
A gyűjtő Arady Kálmánnal sajnos rövid volt a kapcsolatom, idős ember lévén, hamarosan meghalt. Igényes volt a gyűjtésben, a konzervatívabb művészek lapjait kereste.
Nagyon értékes exlibriseket metszett az Angliában élő Buday György. Kitűnő rézmetsző volt Tempinszky István, akinek skolasztikus szigorúsággal metszett munkáit már hosszú ideje nem láttam. Félek, hogy kihagytam néhány művészt, de egy ilyen gyors áttekintés esetén talán megbocsátható a feledékenységem.
Említenem kell még Galambos Ferencet, aki az utóbbi időben felesége halálával elvesztette gyűjtőkedvét is. Galambosnak adósa vagyok bemutatásomért a KBK összejövetelén, amit soha nem fogok elfelejteni. Meg szeretném még említeni Illyés doktort, aki tudós gyűjtője volt Fingesten és a legjobb magyar művészek (pl. Vadász) lapjainak. Nem feledkezhetem meg Vén Zoltánról sem, aki abszolút új útakat jár ex libriseivel, amint azt a méltán megérdemelt Pinocchio-pályázati első díjával is bizonyította.
Bocsásd meg, kedves Semsey, hogy így futólépésben szaladtam át a magyar gyűjtőkkel és művészekkel folytatott húsz éves kapcsolataimon. Biztosítlak saját tapasztalataimból, hogy sokáig fogjátok még vezetni a KBK-t, európai színvonalra emelve.
Köszönöm neked, hogy nyilvánosságra kerülhetnek visszaemlékezéseim, ha nem is volt túl összefüggő, és kifelejtettem néhány nevet.

Jó munkát kívánok, ölellek! Öreg barátod: *Gianni Mantero,* Como (Olaszország)

J. MERCIER rézkarca X3

REMINISZCENCIÁK – REMINISCENCES

„Mintegy egy oldalnyi írást . . ." kért Semsey barátom, hogy szerényen hozzájáruljak én is a KBK huszonötéve jubileumának megünnepléséhez. Pedig lehetne, kellene, sőt akarnék is akár húsz oldalat teleírni. Szétárad bennem az ezernyi csillogó emlék, keveredve érzelmességgel, nosztalgiával és melankóliával. Nem késlekedtem egy pillanatig sem, amikor megígértem ezt az oldalat, „esetleg többet", ahogy a felkérés lehetőséget nyújtott a bővebb írásnak. Tartozom ezzel annak az országnak, amelyet 1964-ben Prágából jövet, Eger felé utazva rögtön megszerettem, akár a második hazámat, amelyet elsőként kereszteltem el „Exlibrisland"-nak, Ex libris-országnak, tiszteletet adva hűséges barátaimnak, akiket nyomban hozzászámláltam a levelezés útján már megismertekhez. Petőfi, Arany és mások olvasása megerősítette véleményemet és érzelmeimet. Paradox módon először az eltávozottakra gondolok, amikor megszerkesztem kis írásomat három felvonásban, prológussal és epilógussal.

A prológus nem az égben játszódik, mint Goethe Faustjáé, de a következő jelenetek színhelye már az igazi Paradicsom, amit számomra Magyarország jelent. Ennek előzményeként a lipcsei kongresszus alkalmával a pályaudvaron a megboldogult Drahos István borult a nyakamba szeretetteljes üdvözléssel, amit én igaz lelkesedéssel viszonoztam. Ugyanaznap este egy baráti összejövetelen az azóta szintén elhunyt Varga Nándor Lajos rajzolta meg a portrémat. Másnap a S. Thomas-templomban láttam viszont, amikor is vázlatokat készített tanítványa, Tóth Béláné társaságában. Az ő kislányának lett később Varga Nándor a keresztapja.

Az első felvonás már Budapesten játszódik, 1964-ben. Hogyan tudnám pár sorban összefoglalni azt a két hetet, amit feleségemmel a meseszép Margitszigeten töltöttem? Az első találkozást a mindig készséges Réthy Istvánnal és nejével? A Tóth-családnál történt látogatásunkat, Varga mester viszontlátását? A szentesi kirándulást és a csodálatos órákat, amelyeket a Drahos-házaspárnál töltöttünk? A Kaveczky Zoltánnál és nejénél, Paula asszonynál töltött felejthetetlen napot? A nagyszerű estét, amikor a KBK együttese dédelgetve vett körül minket? Hogyan sikerülhetne felidézni a többi drága pillanatot, találkozásomat a nagyszerű fővárossal, Esztergommal, Veszprémmel, a fiatal Drahoséknál tett látogat Tihanyban, bolondos kiruccanásunkat Tokajba, amit egy viharos éjszaka fejezett be Debrecenben?

Második felvonás első jelenete: 1970. júliusa. Kranjból érkeztem Magyarországra, első nap Novacsek Péterrel és édesanyjával találkoztam Kaposvárott. Itt megint egy drága halottat kell felidéznem, annak a városnak a szülöttjét, ahol az első ex libris-múzeum létesült. Dagmár nénire gondoltam, Péter nagynénjére. Péter egy nagyszerű pécsi kirándulás után javasolta, hogy megszólításunk Pali bácsi és Margit néni legyen. Ezt az elnevezést számos magyar barátunk haladéktalanul használatba is vette.

VERTEL József rézkarca C3 DRAHOS István fametszete X2

Második jelenet: Visszatértünk a szép dunai hídak városába, ahol a Réthy-házaspár szállásolt el minket nagy szívélyességgel. Itt vol alkalmam megismerkedni a kedves magyar lányok csillagcsoportjával Ágnestől Zsikéig (aki később napsugarával fel fogja deríteni versaillesi otthonunkat) és lovagiasan elnézést kérek azoktól, akiket itt nem neveztem meg. Ahelyett igénybe veszem olvasóim türelmét, amikor felidézem a Rákóczyéknál, Illyéséknél rendezett összejövetelek fényét, nem is beszélve a Réthyéknél szervezett est nagyszerüségéről, ahol a lakás bizony kicsinek bizonyult arra, hogy mindenkit befogadjon: a Fery, Vertel, Semsey, Stettner, Kékesi családok tagjait és másokat, amikor is az estet ismét Tokaj és a Balaton borai tették még kellemesebbé és a záróakkordot francia dallamok adták.
A harmadik felvonás 1970 novemberében talált engem Budapesten, azúttal Margit néni nélkül. Semsey barátom meghívott, hogy mint zsüritag működjek közre a kongresszusi pályázat elbírálásánál. (Két év múlva Helsingőrben is betöltöttem ezt a szerepet.) Megismétlődtek a páratlanul melegszívű esték, amelyeket hosszú lenne egyenként felsorolni: Kékesiéknél, Verteléknél, Feryéknél, ahol Gianni Manteroval és Rosanna Betocchival találkoztam,Bordáséknál, pedig German Ratner moszkvai művészt ismerhettem meg. Bordás doktor is elhunyt, sorban ő az utolsó felejthetetlen halottaink listáján. Nem mulaszthatom még el a záróbankettnek, a kongresszus apotheózisának felemlítését, mint amely akkorddal zárul az én „magyar színjátékom".
Az epilógussal röviden végezhetek. Ez magábafoglalja Semsey Andor röpke látogatását nálunk, útban Lisszabon felé, végül Vén Zoltánét, akit még nem volt szerencsém személyesen ismerni. Vele is néhány kellemes magyar-angol-német-francia órát töltöttünk együtt.

A függöny lehullott: „Finita la commedia!" Ó jaj, téved a dal, amikor így szól: „Ce n'est qu'un au revoir, mes frères, oui, nous nous reverrons un jour . . ." (Csak a viszontlátásra búcsúzunk, testvéreim, igen, egy napon még látjuk egymást . . .) Mindazonáltal meghatottan mondok köszönetet mindenkinek azzal, hogy nézzék el az akaratlan feledéseket, tévedéseket.
Hosszú, szép, kellemes, gyümölcsöző életet kívánok a KBK-nak!

Z. DOLATOWSKI fametszete X2

DRAHOS István fametszete X2

VISSZAPILLANTÁS A MÚLTBA

Első múló találkozásom az ex librissel még 1920 őszén volt Debrecenben. Ott vásároltam meg a Csáthy antikváriumban Siklósi kis könyvét a gyűjtésről, ebben többek között az ex librisről is ír. A fedőlap belső oldalára odavázoltam „Ex librisemet", egy nyitott könyvön ülő bagollyal. E könyvem, felejthetetlen ifjúságom tanúja, mai napig megvan. Debreceni gazdász koromban vetettem meg szőlészeti-borászati könyvtáram alapjait, amelyet pár évvel ezelőtt a Magyar Mezőgazdasági Múzeumnak ajándékoztam.

1924-ben szüleim európai tanulmányútra küldtek. Három hónapos gyümölcsöző, ausztriai, németországi és dániai mintagazdaságokban tett látogatás után Finnországban kötöttem ki, ahol a Paloheimok híres mintagazdaságában gyakornokoskodtam. A finn rokonok szép nyelve hamar rám ragadt (azóta el is felejtettem) és amikor 8 hónap múltán elbúcsúztam finn kollégáimtól, megajándékoztak a Kalevala bőrbe kötött díszpéldányával, tele Akseli Gallén-Kallela szép képeivel. Azóta is gyűjtöm a Kalevala bármilyen nyelvű fordításait, egy feltétellel: jól legyenek illusztrálva. Kis gyűjteményem 15 kötetre gyarapodott.

1929-ben családom Lengyelországba küldött, hogy szőlleink tokaji borát — mint azt már a 18. század közepe óta tettük — továbbra is a hagyományoknak megfelelően oda exportáljuk. Ott is, illetve itt is, hiszen soraimat Lengyelországban írom, megmaradtam bibliofilnek, igyekezve szőlészeti-borászati könyvtáramat minél jobban kiépíteni. Gyűjtési köröm Lengyelországban tovább szélesedett, „beleszerettem" a népi üvegképekbe és minden alkalmat megragadtam, hogy e gyűjteményemet minél jobban fejlesszem, gyarapítsam.

A sors újabb meglepetést tartogatott számomra: a második világháború a Szovjetunióba vetett. Ott sem lustálkodtam, egy 400 kötetes könyvtárral és egy *teljes* cári és szovjet bélyeggyűjteménnyel tértem haza 1953-ban Lengyelországba, ahol boldog családi körben életemnek talán legboldogabb korszaka következett. Jó feleségem mindent megőrzött, úgy a könyvtáramat, mint a népművészeti gyűjteményemet. Az első, családom körében töltött években minden szabad időmat gyűjteményeim rendezése foglalta le. Idővel népi üvegképeim és kerámiáim száma olyannyira megnőtt, hogy lakásunk szűknek bizonyult. Felhasználtam az alkalmat, amidőn Tarnów város közönsége és itteni barátaim szülőhazám iránti barátságukat és segítőkészségüket a nehéz időkben oly önzetlen módon juttatták kifejezésre, és hálám jeléül egész népművészeti gyűjteményemet odaajándékoztam Tarnów város közönségének, ahol az egyik múzeum három termében kapott állandó új otthont.

FERY Antal
fametszete X2

Ami azonban a Kisgrafika olvasóit talán leginkább érdekli, feleségemmel együtt első *igazi* ex librisünket 1957 karácsonyán kaptuk ajándékba az azóta elhunyt nagyszerű lengyel grafikusművésztől, kedves barátunktól, Szuszkiewicz Józseftől. Ez a fametszet oly találóan adta vissza mindazt, ami családom számára közeli volt, hogy úgy mondjam „helyből" ex libris-gyűjtő lettem. Csak egy témakör érdekelt, a szőlő és a belőle készült bor, mert hiszen az ajándék-ex librisen egy könyvből kinövő, fürtökkel megrakott szőlőtőkét láthatunk, amely családunk hagyományos foglalkozását jelképezte, de nem maradt le az ex librisről sem a népi üvegkép, sem a népi kerámia.

És elkezdtem a levelezést, a levelek sokaságát küldtem szét az országban és a külföldre, elsősorban Magyarországra, mindenkitől „szőlős-boros" lapokat kérve.

Ez akkoriban újdonság volt, mert a témagyűjtés még nem volt olyan népszerű, mint ma. Kiderült, hogy szőlős-boros lapokkal addig még nem foglalkozott senki, illetve az ilyen témájú könyvjegyek tulajdonosai nem voltak egyben gyűjtők is.

A gyűjtés nehezen indult el, amit talán az is jellemez, hogy 1958 tavaszától 1963 júliusáig összesen csak 195 ilyen lapot sikerült begyűjtenem, ennyi lapot ismertet az első, 1963-ban Tarnówban rendezett kiállításom illusztrált katalógusa. A Tarnówi Városi Múzeum igazgatónője, Chrzanowska asszony volt az a megértő, jó lélek, aki a lengyel és francia előszót megírta a katalógushoz, a magyar összefoglalást már én adtam. A katalógus fontos propaganda szerepet is töltött be, több illusztrált francia és olasz cikk inspirálója is lehett („Vin, Table, Tourisme" 1965, Nr. 3, Bordeaux, és az „Enotria" 1964/65. évi 4. száma, Milánó stb.) . Az igazi gyűjtés csak e cikkek megjelenése után indult meg.

Kiknek a lapjait és hogyan gyűjtsem? Ebben Drahos István tanítványa vagyok. Hosszú, szíves leveleiben (mindig csodáltam türelmét) összes kedvelt művészeinek alkotásait mélyrehatóan elemezte és elküldte e művészeknek nemcsak a névsorát, hanem kézjegyeinek a mását is! Hogy mekkora feladat elé állított? Ezt minden „jobb" gyűjtő tudja, milyen nehéz egy Le Campion, Severin, Frolov vagy Rother-lapra szert tenni — s mind a 46 kedvenc alkotóművésze ezen a magas szinten mozgott.

Évek múltán a szőlős-boros ex librisek egyenesen „divatossá" lettek, egy egész kis nemzetközi gyűjtőgárda fejlődött ki, akik e témát mint fő gyűjtési területet választották. Magyarországon első helyen áll Bodnár Sándor kedves barátom, Nyugatnémetországban Hans Kruse, Werner Kalbfuss, Belgiumban Josef De Belder, a Szovjetunióban Roman Akcsurin, Ausztriában Alma Petz, de hosszan lehetne még e sort folytatni.

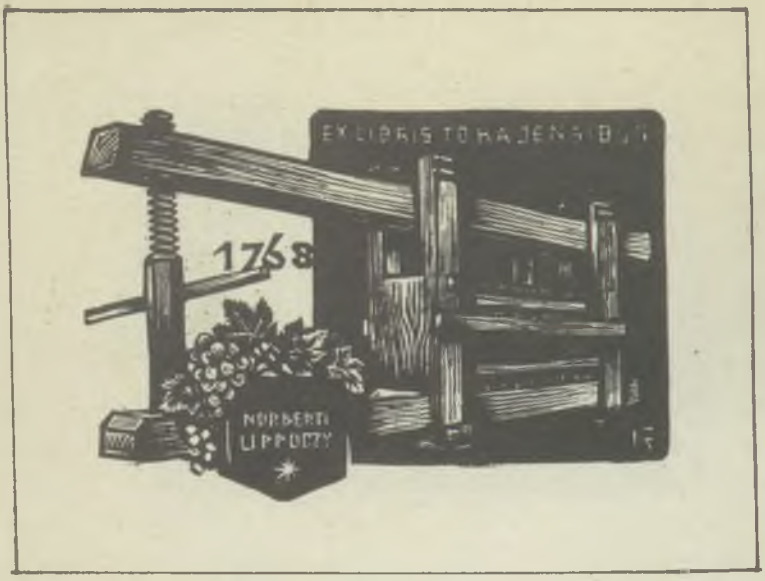

FERY Antal
fametszete X2/2

De minden témagyűjtésnek egy a vége, a témagyűjtő úgy „reáharap" az ex libris-gyűjtésre, hogy már nem elégíti ki egyetlen témakör és a csereforgalomban hozzáérkező anyagból kialakult egy általános gyűjtemény, amely meghagyva a régi főtémát, még újabb témákat is felölel a gyűjtésben. Részemről e témák soha sem „légből kapottak" voltak. Minden témagyűjteményem kapcsolódott valami ifjúkori vagy későbbi élményemhez. Így gyűjtöttem össze egy kiállításnyira való turista- és tájképexlibrist — világéletemben mindig nagy élvezettel utazgattam, horgász-ex libris gyűjteményem emlékeztet egy gyermekkori, egy hónapos nyaralásomra, amikor szenvedélyes szurkolója voltam egy még szenvedélyesebb, pisztrángra pecázó horgásznak, cserkész ex libris-gyűjteményem a legszebb, 1911-től kezdődő cserkészéveimet varázsolja elém. Jelenleg a kutyás témájú lapokat gyűjtöm és élem át velük újra a néhai izgalmas kotorékvadászataimat rókára, — de az utóbbi témakör kiállítása még hátra van! És soha nem sajnáltam e kiállítások anyagát odaajándékozni annak az intézménynek, amely a kiállítás jó katalógusát kiadta. Így lett megalapozva Tarnówban az itteni Cserkészszövetség cserkész-múzeuma, — a tarnówi Horgászszövetség pedig vándorgyűléseire mindig elviszi horgász-ex libris gyűjteményét bemutatni.

Az ex libris-gyűjtés saját, nevünkre készült (vagy már elhalt gyűjtők után maradt dúcról készült) ex librisek nélkül nem képzelhető el. Megrendeltem tehát még 1959-ben első lapjaimat lengyel művészeknél, Szuszkiewicznél, Röhrenschefnél, Dolatowskinál, majd Wojciech Jakubowskinál. Az első magyar lapot Fery Antalnál rendeltem meg 1963-ban (opusz-száma 306), amely után Tóni barátunk egy egész sorozat újabb lapot metszett a nevemre.

Gyűjteményem számára az igazi reneszánszot az 1964. évi krakkói Nemzetközi Ex libris Kongresszus jelentette. Ekkor ismerkedtem meg személyesen a külföldi gyűjtők és alkotók zömével, közöttük elsősorban a magyarokkal, akik nagy örömömre Tarnówba is ellátogattak. Igen, a kongresszus utáni évek valósággal ontották a nevemre és mások nevére készült szőlős-boros lapokat, e témakör minden variációjában!

Következett a kétévenként megismétlődő malborki nemzetközi ex libris-biennálék sora. Az elsőn (1963-ban) bizony rosszúl esett, hogy egy magyar művészt sem hívtak meg e nagyszabású bemutatóra! Ettől kezdve azonban folyamatosan elküldtem Malborkba a gyűjteményemből összeállított magyar ex libris-anyagot, kiemelve mindig 3-4 alkotót, ez jó szolgálatot tett mint alap a magyar művészek meghívására. E biennálék fő szervezője a végtelenül agilis Wojciech Jakubowski, a kiváló kisméretű rézmetszeteket alkotó művész, akihez mindmáig kellemes barátság fűz. És 1965-től kezdve — óriási örömömre — egyetlen malborki biennálé sem nélkülözte a magyar alkotásokat. Elsőként Fery Antal hívták meg kiváló fametszeteivel, s utána sorakoztak Gál Ferenc, Nagy Arisztid, Bordás Ferenc, Kopasz Márta, Diskay Lenke, Kaveczky Zoltán (mint

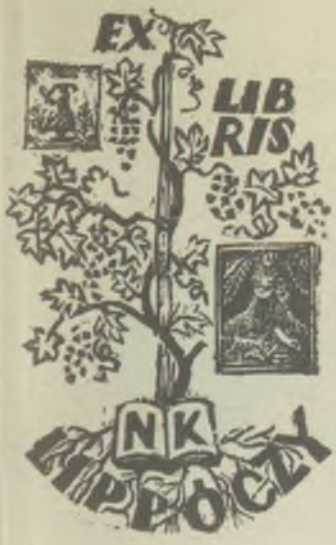

J. SZUSZKIEWICZ fametszete X2 R. LEWANDOWSKI linómetszete X3

postumus kiállító), Urbán László, Kőhegyi Gyula, Perei Zoltán. Még az Amerikában élő magyar Domján József kisgrafikáit is elküldtem Malborkba, persze őt is meghívták. Diskay Lenke szerepelt a legtöbbször, négy biennálén élvezhettük rendkívül eredeti műveit. Ezek az évek voltak számomra mindig a legörömtelijesebbek.

1970-ben, amikor a Magyar Mezőgazdasági Múzeum első magyarországi kiállításomat megrendezte, már 781 szőlős-boros lapot mutathattunk be. A kiállítási katalógus olyan szépre sikerült, hogy gyűjteményemet örömömben mindjárt a Múzeumnak ajándékoztam. A második kiállításra 1972-ben még pazarabb kiállítású katalógus készült, akkor már 1505 lapból állott a gyűjtemény. Már az 1970. évi, a budapesti XIII. Nemzetközi Ex libris kongresszussal egyidőben megrendezett kiállítás óta a szőlős-boros lapokat 3-3 példányban igyekszem beszerezni, hogy megoszthassam azokat a Magyar Mezőgazdasági Múzeum, a varsói Fukier Bormúzeum és az itthoni kézi gyűjteményem között.

Magyarországi gyűjtő barátaimat fel sem próbálom sorolni, hiszen kevés olyan gyűjtő van, akivel az elmúlt 25, illetve 27 év alatt levelet ne váltottam volna és nem egyhez közülük kedves, igaz barátság fűz.

Sajnos, az idő elrepül felettünk, gyakran megesik, hogy levelezésem el-elkad és a néhai szolid gyűjtőből késlekedő, de magát még talán az élvonalhoz közel állónak vélő gyűjtő, a magyar gyűjtők szeniora lett belőlem, tele emlékekkel!

Nagyon nagy öröm számomra a KBK 25 esztendős jubileuma: szeretettel, teljes szívemből gratulálok!

Az elmúlt 25 esztendő alatt éppen a nagyszerűen szerkesztett értesítő,a Kisgrafika volt az, amelynek cikkeit olvasva nemcsak a magyar, hanem a külföldi grafikusokat és gyűjtőket is alaposabban megismerhettem.

A cikkekbe belemélyedve lélekben otthon, Magyarországon éreztem és érzem magam.

Ugyan mit kívánhat egy Lengyelországban élő magyar gyűjtő a KBK-nek, az egész kedves szerkesztőségnek, valamint olvasótáborának? „Sto lat!" vagyis éljünk mindnyájan „száz évet", az élen a KBK-val, egyetértésben, baráti szeretetben és nem utolsó sorban a kisgrafika ápolásában és megbecsülésében!

Lippóczy Norbert, Tarnów (Lengyelország)

Z. DOLATOWSKI fametszete X2

L. SERSZTJANOW kliserajza P1

KEDVES BARÁTAIM A SZÉP MAGYARORSZÁGON!

Egyesületük megalakulásának 25. évfordulója alkalmával szeretném saját magam és olasz barátaim örömét kifejezni, velük együtt mondok pohárköszöntőt: „Legjobb és legőszintébb kívánságaink az Önök egyesületének!"

A huszonötödik év életünk első lelkiismeretvizsgálatának ideje: az első mérlege annak, amit tettünk, és amit még tennünk kell. Tudom, mennyire nem voltak könnyűek működésüknek ezek az évei. Mint ahogyan rózsa sincsen tövis nélkül, egyesületük életében is bizonyára előfordultak az ellentmondások tövisei a maradéktalan elégedettség mellett. Az a tény, hogy felül tudtak emelkedni a kisebb nehézségeken, és hogy eljutottak fennállásuk 25. évének megünnepléséig, bizonyítja, hogy mennyi gyűjtőkedv és vitalitás van Önökben.

Engem a luganoi kongresszus alkalmával, 1978-ban ért az az öröm, hogy magyar barátokat ismerhettem meg. Ez volt az első kongresszus, amin szerencsém volt résztvenni, és amelyet élesen megőriztem emlékezetemben, már csak egy apró részlet miatt is. Mintha ma lett volna, olyan világosan emlékszem találkozásomra egy rokonszenves úrral, aki nagyon megkönnyítette a kapcsolatfelvételt, mert beszélte — kitűnően — a nyelvemet. Rá mindig szívesen emlékszem, mivel ő volt az első gyűjtő, akivel lapot cseréltem. Ő volt az, aki engem jelképesen „keresztvíz alá tartott" a gyűjtők világában. Ennek a személynek a neve Önök előtt is jól ismert, hiszen éppen Semsey Andorról van szó! Vele és rajta keresztül értettem meg, hogy milyen szép sl elbűvölő a gyűjtők világa.

Levelezéseink, cseréink, tanulmányaink, kutatásaink mind tartalmaznak valami megfoghatatlant, ami még értékesebbé teszi a kis dolgok felett érzett örömünket. Mi, gyűjtők valamennyien egy nyelvet beszélünk, a testvériség és a barátság nyelvét.

M. BAUER-KLIMBACHER fametszete X2

Kedves barátaim, szeretnék még emliteni néhány, itt, Olaszországban létrejött találkozást.
Meghatottan és örömmel emlékszem vissza Vén Zoltánnal való megismerkedésemre, a Pinocchio ex libris pályának győztesével, akit szerencsém volt arezzoi otthonomban vendégül láthatni. Valóban felejthetetlen napokat töltöttem el vele együtt.
Mit mondjak még a művészekről, akikkel folyamatosan levélkapcsolatban állwk? Velük és családjaikkal páratlan és szeretetteljes légkör alakult ki. Közöttük van Tóth Rózsa, László Anna, a fiatal Kálmán Zoltán, aki sok szép ex librist készített nevemre, a mindig magasztos Fery Antal, Dániel Viktor, Nagy László Lázár, a kitűnő és búzgó Szentesi Flórián.
Végül, nem akarván untatni önöket egy hosszú névsorral, bocsámatát kérem minden barátomnak akit nem neveztem meg, szeretném még emliteni azt a barátságot, ami a Demény családhoz köt, nevezetesen Katrin asszonyhoz, szeretettel, barátsággal teli levelein keresztül. Neki különösen hálás vagyok, bár csak fényképről ismerem. Néhány éve kiállítást szervezett ex libriseimből. A kiállítás alkalmával hangsúlyozta, hogy a gyűjtő számára nem létezik ideológiai vagy politikai határ, egyedül a szép dolgok szeretete és az érdekektől mentes, legtisztább barátság.
Befejezésül megismétlem legőszintébb szeretetteljes jókívánságaimat. Remélem, hogy mielőbb találkozunk annak a barátságnak szellemében, ami egyike a legdrágább, pótolhatatlan dolgoknak életünkben.

Mario De Filippis, Arezzo (Olaszország)

ORIOL M.DIVI fametszete X2

ZBIGNIEW JOZWIK linómetszete X3

KEDVES MAGYAR GYŰJTŐTÁRSAK!

A Kisgrafika Barátok Köre 25 éves jubileumára igen szívélyesen gratulálok és minden jót kívánok az elkövetkezendő 75 évre!
Úgy érzem, szoros kapcsolat fűz a K.B.K.-hoz és ezen keresztül Magyarországhoz. Szívem egy kissé Magyarországhoz is tartozik. Első kapcsolataim még hatvan évvel ezelőtt keletkeztek, amikor is magyar gyerekek tartózkodtak családunknál üdülés céljából.
Magyar barátaim útján sok magyar gyűjtőt és művészt ismertem meg, ezek a kapcsolatok igen értékesek számomra és általuk sok szép ex librishez jutottam. Ezért igen hálás vagyok nekik.

Ruth Irlet, Bern (Svájc)

KEDVES BARÁTAIM

Boldog vagyok, hogy ex libris-gyűjtő körünk 25. évfordulója alkalmából üdvözölhetem a gyűjtők és művészek összeforrott családját. Ez az összeforrottság elősegíti az európai ex libris aktív fejlődését és elterjedését.
Az ex libris-gyűjtők 1970-ben Önöknél megrendezett XIII. Nemzetközi Kongresszusa felejthetetlen benyomást hagyott bennem. Külön kell hangsúlyoznom szervezőinek kezdeményező szerepét, Semsey Andort és Réthy Istvánt, a művészek közül Fery Antalt és Stettner Bélát. Meg kell hajolnom az eltávozott művészek, Diskay Lenke és Bordás Ferenc emléke előtt.
Legszívélyesebb jókívánságaimat küldöm kollektívájuknak!

Anatolij Kalasnyikov (Moszkva)
az O.Sz.Sz.K. érdemes művésze

Anatolij KALASNYIKOV fametszetei X2

ORIOL M.DIVI fametszetei X2

BARÁTAIM

Már gyermekkoromban kapcsolatba kerültem magyarokkal. Szemben a mi házunkkal lakott egy igen kedves magyar család: Latsi ur (vagy Lcsi?) Aranka asszony és kislányuk, Baby, aki velem egykorú lehetett. Mindig igen jó kapcsolatban voltunk, amíg szomszédok voltunk és igen szép emlékeket őriztem meg erről a családról.

Más, futólagos alkalmakkor is, amikor magyarokkal kerültem kapcsolatba, őszintén mondhatom, hogy mindig megvolt közöttünk a kölcsönös szimpátia.

Majd főleg a grafikus-tevékenységem — ezúttal mindig levelezés útján — hozott igen biztató kapcsolatba magyarokkal. Elegendő, ha csak egy pillantást vetek alkotásjegyzékemre: Csányi doktor, Semsey Andor, Schummer-Narancsik, Lippóczy Norbert, Turi-Tóth Tibor, Lenkey István, Pittmann Márton, Dr.Kelemen Béla, Dr. Katona Gábor, Bodnár Sándor, Ebergényi Tibor, Dr. Demeter Jenő, Elekes Vencel, Palásthy Lajos, ezekhez jönnek még a levelező társak: Béli István, Szentesi Flórián . . .

Legsűrűbb volt a levélváltás hűséges és nagyrabecsült barátommal, Dr. Csányi Istvánnal, aki arra méltatott, hogy a Kisgrafikában cikket írjon grafikáimról, valamint őszinte jó barátommal, Dr. Semsey Andorral, aki katalán voltomat különösképpen értékelte. Mélységesen sajnálom, hogy amikor ők meglátogatták Montserratot, ez arra az időre esett, amikor én Jeruzsálemben tartózkodtam. Milyen öröm lett volna számomra, ha velük személyesen találkozhattam volna! Nagy öröm lenne az is, ha egyszer felkereshetném Magyarországot, ezt a földrajzilag távoli, és szívemhez mégis olyan közel álló országot, amelyet nagy tisztelettel és rokonszenvvel csodálok. Boldog vagyok, hogy gyakran van alkalmam magyarországi ex libris-kiállításokon szerepelni és a Kisgrafika is sokszor közöl tőlem ex libriseket.

P. Oriol M. Divi, OSB,
Montserrat (Spanyolország)

Jevgenyij TEREHOV fametszete X2

V.A. MICUK linómetszete X3

JUBILEUMI MEGEMLÉKEZÉS

Felhasználva a Kisgrafika jubileumi száma által nyújtott lehetőséget, örömmel emlékezem vissza azokra a felejthetetlen élményeimre, amikor első ízben találkoztam a magyar ex libris alkotóival, gyűjtőivel, az ex libris gondolat ápolóival, hirdetőivel és terjesztőivel Magyarországon.

Évekkel ezelőtt volt szerencsém személyesen megismerkedni az ex libris mozgalom magyarországi vezetőivel. Mindezt hosszabb ideig tartó levelezésünk előzte meg. A jó cseretársi viszony számos esetben igaz barátsággá fejlődött. Baráti élményeim közül elsőként említeném meg a szegedi ex libris kör tagjainak szívélyes fogadtatását, Kopasz Márta grafikus- és festőművész vendégszeretetét. Nem feledkezvén meg persze budapesti barátaimról sem. Közülük csak néhányat említek meg: Fery Antalt, Galambos Ferencet, dr. Semsey Andort, Vén Zoltánt.

Számos kapcsolatot tartottam fenn a vidéken élőkkel is: Kertes-Kolmann Jenővel, Kovács Józseffel és a Pittmann-családdal. Igyekeztem a KBK értesítőjében néhány fiatal szlovák grafikusművésszel is megismertetni magyar barátaimat. Ez alkalommal is hálás köszönetemet tolmácsolom e lehetőség megadásáért az értesítő szerkesztőinek.

Néhány országos összejövetelen is volt lehetőségem résztvenni. Igen szép emlékek és barátságok is fűződnek ezekhez a napokhoz. E szívélyes barátság kézzelfogható eredményeként könyvelhető el az a több mint háromezer magyar ex libris, amely értékes részét jelenti gyűjteményemnek.

További negyedszázadok sikeres munkájához bőséges alkotó erőt és kitartást kívánok a KBK tagjainak. Az eddig elért eredményekhez , — s külön mindazoknak, akiknek érdeme, hogy az Értesítő elérte mai magas színvonalát — gratulálok.

Karol Izakovic

Hubert SCHMID, DRAHOS István és H.OTT fametszetei X2

MAGYARORSZÁGI EMLÉKEIM

1966-ban, pár héttel azután, hogy elkapott az ex libris-láz, levelező kapcsolatba kerültem a kiváló grafikus Drahos Istvánnal és Réthy Istvánnal, aki évek óta a KBK titkára volt. Nem sokkal azután lettem boldog birtokosa második ex librisemnek, a felejthetetlen Drahos István művének, amely Paris ítéletét ábrázolta. És már 1967-ben megismerhettem Budapesten a magyar vendégbarátságot. Akár Illyés doktorék barátságos otthonában, akár a hűvösvölgyi kertvendéglőben a Réthy házaspárral, Feryékkel, Semseyékkel együtt, tüzes magyar borok és hangulatos cigányzene mellett, az összekötő kapocs mindig az ex librisek iránti szeretet volt. Mindazonáltal az összetartozás legmagasabb csúcspontját a XIII. Nemzetközi Ex libris Kongresszus napjai képezték, amelyet az ifjú KBK rendezett. Micsoda leírhatatlan harmóniája volt a hasonlóan gondolkozó embereknek! És milyen baráti légkör uralkodott nemcsak a kongresszus színhelyén, hanem talán méginkább a hivatalos rendezvények peremterületén, Réthyék, Kékesiék, Bordásék otthonában, ahol barátainkkal találkozhattunk Rigából és Versaillesből, Moszkvából és Lipcséből, Frederikshavenből, Nancyból, Cottbusból, és ahol tolmácsok segítségével vagy azok nélkül szót tudtunk érteni. És utóljára, de nem utolsó sorban, a mindezeket koronázó záróest a világhíres Gundel-ben. Most a huszonötödik évfordulóját ünnepli a KBK. Drága barátaink, mikor találkozunk ismét Budapesten?

Dr. Axel Leiter, Cottbus (NDK)

NAGY László Lázár fametszete X2

VIDÉKI CSOPORTJAINK ÖNMAGUKRÓL

EGY NEGYEDSZÁZAD FELE CEGLÉDEN

A KBK negyedszázados történetének valamivel több mint a fele, 13 éve részesei a ceglédiek.
Lehet, hogy szokatlan módon, de néhány tényadattal folytatom, mégpedig azért, hogy érthetőbbek legyenek a későbbiekben leírottak. Kezdem a nagyobb rendezvényeinkkel, a hat Országos kisgrafika kiállítással (1973,–75,–77,–79,–81,–83), három ugyancsak országos jellegű KBK Találkozóval (1973, 1975, és 1983).
Találkozókon való részvétel mellett kirándulások, szám szerint 16 zajlott le, s így többször voltunk Egerben, de Szegeden, Debrecenben, Szentendrén és Budapesten is.
A csoport jellegének megfelelően, a képzőművészettel kapcsolatosan összesen 152 előadást, klubestet tartottunk meg az elmúlt években, többségében más városbéli előadókkal. A „nagy" kiállításokon kívül mintegy 40 másikat is láthatott „szűkebb hazánk" Cegléd és környéke (Nagykőrös, Törtel, Monor, Albertirsa) de a Pest megyei Könyvtárral közösen rendeztünk Vácott, Szentendrén, Dabason, Pilisvörösvárott stb., – sőt a megye határain kívül, pl. Püspökladányban is –, a meglévő dokumentumok alapján.
Éppen 13 éve, 1971. március 1-én alakult meg a ceglédi csoport (jelen sorok írójának szervezésében) a ceglédi Kossuth Művelődési Központban.
Ma már nem lehet meghatódás nélkül gondolni a kezdeti „csetlés-botlásokra" a kisgrafika területén, s azokra a lelkes készülődésekre, amelyek a kapcsolatok szélesítését voltak hivatottak megvalósítani akár emberi, akár csere szempontjából; azt az örömet, amellyel egy-egy küldeményt mutattak be egymásnak a klubesteken.
Az első találkozások „régi" gyűjtőkkel, művészekkel, akik a megismerkedést „lapokkal" tették emlékezetessé és akik szívesen adták át tapasztalataikat és kipróbált hazai, valamint külföldi címeket a cserékhez.

Z. DOLATOWSKI fametszete X2

L. SERSZTJANOW klisérajza P1

KEDVES BARÁTAIM A SZÉP MAGYARORSZÁGON!

Egyesületük megalakulásának 25. évfordulója alkalmával szeretném saját magam és olasz barátaim örömét kifejezni, velük együtt mondok pohárköszöntőt: „Legjobb és legőszintébb kívánságaink az Önök egyesületének!"

A huszonötödik év életünk első lelkiismeretvizsgálatának ideje: az első mérlege annak, amit tettünk, és amit még tennünk kell. Tudom, mennyire nem voltak könnyűek működésüknek ezek az évei. Mint ahogyan rózsa sincsen tövis nélkül, egyesületük életében is bizonyára előfordultak az ellentmondások tövisei a maradéktalan elégedettség mellett. Az a tény, hogy felül tudtak emelkedni a kisebb nehézségeken, és hogy eljutottak fennállásuk 25. évének megünnepléséig, bizonyítja, hogy mennyi gyűjtőkedv és vitalitás van Önökben.

Engem a luganoi kongresszus alkalmával, 1978-ban ért az az öröm, hogy magyar barátokat ismerhettem meg. Ez volt az első kongresszus, amin szerencsém volt résztvenni, és amelyet élesen megőriztem emlékezetemben, már csak egy apró részlet miatt is. Mintha ma lett volna, olyan világosan emlékszem találkozásomra egy rokonszenves úrral, aki nagyon megkönnyítette a kapcsolatfelvételt, mert beszélte — kitűnően — a nyelvemet. Rá mindig szívesen emlékszem, mivel ő volt az első gyűjtő, akivel lapot cseréltem. Ő volt az, aki engem jelképesen „keresztvíz alá tartott" a gyűjtők világában. Ennek a személynek a neve Önök előtt is jűl ismert, hiszen éppen Semsey Andorról van szó! Vele és rajta keresztül értettem meg, hogy milyen szép sl elbűvölő a gyűjtők világa.

Levelezéseink, cseréink, tanulmányaink, kutatásaink mind tartalmaznak valami megfoghatatlant, ami még értékesebbé teszi a kis dolgok felett érzett örömünket. Mi, gyűjtők valamennyien egy nyelvet beszélünk, a testvériség és a barátság nyelvét.

M. BAUER-KLIMBACHER fametszete X2

Kedves barátaim, szeretnék még emliteni néhány, itt, Olaszországban létrejött találkozást.
Meghatottan és örömmel emlékszem vissza Vén Zoltánnal való megismerkedésemre, a Pinocchio ex libris pályának győztesével, akit szerencsém volt arezzoi otthonomban vendégül láthatni. Valóban felejthetetlen napokat töltöttem el vele együtt.
Mit mondjak még a művészekről, akikkel folyamatosan levélkapcsolatban állwk? Velük és családjaikkal páratlan és szeretetteljes légkör alakult ki. Közöttük van Tóth Rózsa, László Anna, a fiatal Kálmán Zoltán, aki sok szép ex librist készített nevemre, a mindig magasztos Fery Antal, Dániel Viktor, Nagy László Lázár, a kitűnő és buzgó Szentesi Flórián.
Végül, nem akarván untatni önöket egy hosszú névsorral, bocsámatát kérem minden barátomnak akit nem neveztem meg, szeretném még emliteni azt a barátságot, ami a Demény családhoz köt, nevezetesen Katrin asszonyhoz, szeretettel, barátsággal teli levelein keresztül. Neki különösen hálás vagyok, bár csak fényképről ismerem. Néhány éve kiállítást szervezett ex libriseimből. A kiállítás alkalmával hangsúlyozta, hogy a gyüjtő számára nem létezik ideológiai vagy politikai határ, egyedül a szép dolgok szeretete és az érdekektől mentes, legtisztább barátság.
Befejezésül megismétlem legőszintébb szeretetteljes jókívánságaimat. Remélem, hogy mielőbb találkozunk annak a barátságnak szellemében, ami egyike a legdrágább, pótolhatatlan dolgoknak életünkben.,

Mario De Filippis, Arezzo (Olaszország)

ORIOL M.DIVI fametszete X2

ZBIGNIEW JOZWIK linómetszete X3

KEDVES MAGYAR GYŰJTŐTÁRSAK!

A Kisgrafika Barátok Köre 25 éves jubileumára igen szívélyesen gratulálok és minden jót kívánok az elkövetkezendő 75 évre!
Úgy érzem, szoros kapcsolat fűz a K.B.K.-hoz és ezen keresztül Magyarországhoz. Szívem egy kissé Magyarországhoz is tartozik. Első kapcsolataim még hatvan évvel ezelőtt keletkeztek, amikor is magyar gyerekek tartózkodtak családunknál üdülés céljából.
Magyar barátaim útján sok magyar gyűjtőt és művészt ismertem meg, ezek a kapcsolatok igen értékesek számomra és általuk sok szép ex librishez jutottam. Ezért igen hálás vagyok nekik.

Ruth Irlet, Bern (Svájc)

KEDVES BARÁTAIM

Boldog vagyok, hogy ex libris-gyűjtő körünk 25. évfordulója alkalmából üdvözölhetem a gyűjtők és művészek összeforrott családját. Ez az összeforrottság elősegíti az európai ex libris aktív fejlődését és elterjedését.
Az ex libris-gyűjtők 1970-ben Önöknél megrendezett XIII. Nemzetközi Kongresszusa felejthetetlen benyomást hagyott bennem. Külön kell hangsúlyoznom szervezőinek kezdeményező szerepét, Semsey Andort és Réthy Istvánt, a művészek közül Fery Antalt és Stettner Bélát. Meg kell hajolnom az eltávozott művészek, Diskay Lenke és Bordás Ferenc emléke előtt.
Legszívélyesebb jókívánságaimat küldöm kollektívájuknak!

Anatolij Kalasnyikov (Moszkva)
az O.Sz.Sz.K. érdemes művésze

Anatolij KALASNYIKOV fametszetei X2

ORIOL M.DIVI fametszetei X2

BARÁTAIM

Már gyermekkoromban kapcsolatba kerültem magyarokkal. Szemben a mi házunkkal lakott egy igen kedves magyar család: Latsi ur (vagy Lcsi?) Aranka asszony és kislányuk, Baby, aki velem egykorú lehetett. Mindig igen jó kapcsolatban voltunk, amíg szomszédok voltunk és igen szép emlékeket őriztem meg erről a családról.

Más, futólagos alkalmakkor is, amikor magyarokkal kerültem kapcsolatba, őszintén mondhatom, hogy mindig megvolt közöttünk a kölcsönös szimpátia.

Majd főleg a grafikus-tevékenységem – ezúttal mindig levelezés útján – hozott igen biztató kapcsolatba magyarokkal. Elegendő, ha csak egy pillantást vetek alkotásjegyzékemre: Csányi doktor, Semsey Andor, Schummer-Narancsik, Lippóczy Norbert, Turi-Tóth Tibor, Lenkey István, Pittmann Márton, Dr.Kelemen Béla, Dr. Katona Gábor, Bodnár Sándor, Ebergényi Tibor, Dr. Demeter Jenő, Elekes Vencel, Palásthy Lajos, ezekhez jönnek még a levelező társak: Béli István, Szentesi Flórián . . .

Legsűrűbb volt a levélváltás hűséges és nagyrabecsült barátommal, Dr. Csányi Istvánnal, aki arra méltatott, hogy a Kisgrafikában cikket írjon grafikáimról, valamint őszinte jó barátommal, Dr. Semsey Andorral, aki katalán voltomat különösképpen értékelte. Mélységesen sajnálom, hogy amikor ők meglátogatták Montserratot, ez arra az időre esett, amikor én Jeruzsálemben tartózkodtam. Milyen öröm lett volna számomra, ha velük személyesen találkozhattam volna! Nagy öröm lenne az is, ha egyszer felkereshetném Magyarországot, ezt a földrajzilag távoli, és szívemhez mégis olyan közel álló országot, amelyet nagy tisztelettel és rokonszenvvel csodálok. Boldog vagyok, hogy gyakran van alkalmam magyarországi ex libris-kiállításokon szerepelni és a Kisgrafika is sokszor közöl tőlem ex libriseket.

P. Oriol M. Divi, OSB,
Montserrat (Spanyolország)

Jevgenyij TEREHOV fametszete X2

V.A. MICUK linómetszete X3

JUBILEUMI MEGEMLÉKEZÉS

Felhasználva a Kisgrafika jubileumi száma által nyújtott lehetőséget, örömmel emlékezem vissza azokra a felejthetetlen élményeimre, amikor első ízben találkoztam a magyar ex libris alkotóival, gyűjtőivel, az ex libris gondolat ápolóival, hirdetőivel és terjesztőivel Magyarországon.

Évekkel ezelőtt volt szerencsém személyesen megismerkedni az ex libris mozgalom magyarországi vezetőivel. Mindezt hosszabb ideig tartó levelezésünk előzte meg. A jó cseretársi viszony számos esetben igaz barátsággá fejlődött. Baráti élményeim közül elsőként említeném meg a szegedi ex libris kör tagjainak szívélyes fogadtatását, Kopasz Márta grafikus- és festőművész vendégszeretetét. Nem feledkezvén meg persze budapesti barátaimról sem. Közülük csak néhányat említek meg: Fery Antalt, Galambos Ferencet, dr. Semsey Andort, Vén Zoltánt.

Számos kapcsolatot tartottam fenn a vidéken élőkkel is: Kertes-Kolmann Jenővel, Kovács Józseffel és a Pittmann-családdal. Igyekeztem a KBK értesítőjében néhány fiatal szlovák grafikusművésszel is megismertetni magyar barátaimat. Ez alkalommal is hálás köszönetemet tolmácsolom e lehetőség megadásáért az értesítő szerkesztőinek.

Néhány országos összejövetelen is volt lehetőségem résztvenni. Igen szép emlékek és barátságok is fűződnek ezekhez a napokhoz. E szívélyes barátság kézzelfogható eredményeként könyvelhető el az a több mint háromezer magyar ex libris, amely értékes részét jelenti gyűjteményemnek.

További negyedszázadok sikeres munkájához bőséges alkotó erőt és kitartást kívánok a KBK tagjainak. Az eddig elért eredményekhez , — s külön mindazoknak, akiknek érdeme, hogy az Értesítő elérte mai magas színvonalát — gratulálok.

Karol Izakovic

Hubert SCHMID, DRAHOS István és H.OTT fametszetei X2

MAGYARORSZÁGI EMLÉKEIM

1966-ban, pár héttel azután, hogy elkapott az ex libris-láz, levelező kapcsolatba kerültem a kiváló grafikus Drahos Istvánnal és Réthy Istvánnal, aki évek óta a KBK titkára volt. Nem sokkal azután lettem boldog birtokosa második ex librisemnek, a felejthetetlen Drahos István művének, amely Paris ítéletét ábrázolta. És már 1967-ben megismerhettem Budapesten a magyar vendégbarátságot. Akár Illyés doktorék barátságos otthonában, akár a hűvösvölgyi kertvendéglőben a Réthy házaspárral, Feryékkel, Semseyékkel együtt, tüzes magyar borok és hangulatos cigányzene mellett, az összekötő kapocs mindig az ex librisek iránti szeretet volt. Mindazonáltal az összetartozás legmagasabb csúcspontját a XIII. Nemzetközi Ex libris Kongresszus napjai képezték, amelyet az ifjú KBK rendezett. Micsoda leírhatatlan harmóniája volt a hasonlóan gondolkozó embereknek! És milyen baráti légkör uralkodott nemcsak a kongresszus színhelyén, hanem talán méginkább a hivatalos rendezvények peremterületén, Réthyék, Kékesiék, Bordásék otthonában, ahol barátainkkal találkozhattunk Rigából és Versaillesből, Moszkvából és Lipcséből, Frederikshavenből, Nancyból, Cottbusból, és ahol tolmácsok segítségével vagy azok nélkül szót tudtunk érteni. És utóljára, de nem utolsó sorban, a mindezeket koronázó záróest a világhíres Gundel-ben. Most a huszonötödik évfordulóját ünnepli a KBK. Drága barátaink, mikor találkozunk ismét Budapesten?

Dr. Axel Leiter, Cottbus (NDK)

NAGY László Lázár fametszete X2

VIDÉKI CSOPORTJAINK ÖNMAGUKRÓL

EGY NEGYEDSZÁZAD FELE CEGLÉDEN

A KBK negyedszázados történetének valamivel több mint a fele, 13 éve részesei a ceglédiek.
Lehet, hogy szokatlan módon, de néhány tényadattal folytatom, mégpedig azért, hogy érthetőbbek legyenek a későbbiekben leírottak. Kezdem a nagyobb rendezvényeinkkel, a hat Országos kisgrafika kiállítással (1973,–75,–77,–79,–81,–83), három ugyancsak országos jellegű KBK Találkozóval (1973, 1975, és 1983).
Találkozókon való részvétel mellett kirándulások, szám szerint 16 zajlott le, s így többször voltunk Egerben, de Szegeden, Debrecenben, Szentendrén és Budapesten is.
A csoport jellegének megfelelően, a képzőművészettel kapcsolatosan összesen 152 előadást, klubestet tartottunk meg az elmúlt években, többségében más városbéli előadókkal. A „nagy" kiállításokon kívül mintegy 40 másikat is láthatott „szűkebb hazánk" Cegléd és környéke (Nagykőrös, Törtel, Monor, Albertirsa) de a Pest megyei Könyvtárral közösen rendeztünk Vácott, Szentendrén, Dabason, Pilisvörösvárott stb., – sőt a megye határain kívül, pl. Püspökladányban is –, a meglévő dokumentumok alapján.
Éppen 13 éve, 1971. március 1-én alakult meg a ceglédi csoport (jelen sorok írójának szervezésében) a ceglédi Kossuth Művelődési Központban.
Ma már nem lehet meghatódás nélkül gondolni a kezdeti „csetlés-botlásokra" a kisgrafika területén, s azokra a lelkes készülődésekre, amelyek a kapcsolatok szélesítését voltak hivatottak megvalósítani akár emberi, akár csere szempontjából; azt az örömet, amellyel egy-egy küldeményt mutattak be egymásnak a klubesteken.
Az első találkozások „régi" gyűjtőkkel, művészekkel, akik a megismerkedést „lapokkal" tették emlékezetessé és akik szívesen adták át tapasztalataikat és kipróbált hazai, valamint külföldi címeket a cserékhez.

NAGY László Lázár fametszete X2

KÉKESI László linómetszete X3

Barátságok alakultak ki. Meg kell említeni egyik legfőbb pártfogónkat, az elhunyt kedves barátunkat Dr. Illyés S. Lászlót, Laci bácsit, aki minden ceglédi rendezvényen ott volt, s grafikai adományaival ösztönözte a kezdő és „haladó" gyűjtőbarátokat. (Az Ő gyűjteményéből rendeztük meg a Kossuth Múzeumban Michel Fingesten alkotásainak kiállítását.)

Ilyen ünnepi alkalomkor meg kell emlékezni alapító tagjainkra, barátainkra. Ott voltak ők is minden rendezvényünkön, sőt, segítettek lelkes lokálpatriotizmusukkal, hogy szeretett városuk, Cegléd is részesüljön örömükből, ők; H. Bezzegh Ernő és Maczelka Tibor. A művészet szeretete hozta közénk Götz Gézát és Füle Lászlót is. Mindannyiukra szeretettel emlékezünk.

Az aktív levelezések, cserék folytán sok barátot szereztünk külföldön is, gyűjtőt s művészt egyaránt. Ezek a kapcsolatok kiállítások formájában is realizálódtak, pl. Leonyid Settnyev bemutatkozása — személyesen és munkáival — Cegléden.

A FISAE Kongresszusokon 1974 óta — a Portugál és az Angol kivételével — egy vagy több személy, de mindig ott voltunk —, és most, a XX.-ra, Weimarba készülődünk.

Ez előtt azonban a miénket, a KBK 25 éves évfordulóját ünnepeljük, felidézve a múlt emlékeit és bízván abban, hogy a Kisgrafika Barátok Körének most fiatal tagjai huszonötév elteltével hasonló örömmel és emlékekkel fognak ünnepelni, — az 50. évfordulón. *Nagy László Lázár* a ceglédi KBK csop. titkára

FERY Antal fametszete X2

DEBRECEN

Régmúlt: Buday Ézsaiás és Sárváry Pál professzorok kezdeményezésére, irányításával és vezetése mellett az 1970-es évek végén kis csoport alakult azzal a célzattal, hogy a Kollégium diákjai által használt tankönyvekhez illusztrációkat, szemléltető ábrákat készítsenek és térképeket metsszenek. E kis csoport tagjainak munkája nyomán ezek a diákok, mint a debreceni rézmetsző diákok vonultak be a köztudatba. Az általuk készített metszetek, talán néhány ex libris is, nemcsak nevüket őrizte meg, hanem kezdetét jelentette a debreceni „grafikusok" és „grafika-gyűjtők" ébredezésének is. A fennmaradt adatok csekély volta is elég szemléletesen bizonyítja, hogy kezdeményezésükben nem a művészi, hanem sokkal inkább az oktató-nevelő munka segítő szándéka dominált. Munkáihoz a jó szakmai hozzáértésen túl annak az ügynek a szeretete lett nyilvánvalóvá, amiért vállalkoztak a rézmetszés munkájára. Esetleges hibáik, elrajzolásaik is ennek tudhatók be. A 19. század elején megszüntek munkálkodni ezek a diákok, de kezdeményezésük folytatására újra és újra sor került A század második felében két litográfia-nyomó üzem is megélt hosszabb-rövidebb ideig Debrecenben. Majd a 20. században kezdődött a modern grafika pártolása és a modern értelemben vett grafika-gyűjtés is.

Múlt: Nagy József, Toroczkay Oszvald, Haranghy Jenő munkássága és gyűjtőszenvedélye indította el útjára azt a „hólabdát", amely a 40-es évekre Debrecent, mint európai hírű ex libris és grafika-gyűjtő várost ismertté tette. Berei Soó Rezső vezetésével nagyon aktív élet alakult ki, melynek nyomán csaknem 100 gyűjtő és 10-15 művész vett részt a Bunda étterem külön termében vasárnaponkétn, hogy kicserélje új lapját, megismerkedjen egy-egy új taggal, vagy éppen csak jót beszélgessen azokkal, akik szintén hódolnak e nemes szenvedélynek, vagy éppen megszerkessze, értékelje a mind máig Európa legszebb ex libris folyóiratának tartott Magyar Exlibris legújabb számát. Az Ajtósi Dürer Céh nemcsak tagokat fogott össze, nemcsak művészeket ismertetett meg „mecénásokkal", hanem sokaknak adott életre szóló indítást a grafikagyűjtésen át a szép könyv, a művészetek megismerése és a gyűjtés felé is. A második világháború szele elseperte ezt az aktív gyűjtő életet és vele együtt az Ajtósi Dürer Céh-t is, amely összefogója, formálója és alakítója volt a szép iránt érdeklődő sokaknak.

VÁRKONYI Károly fametszete X2

Közelmúlt: több mint két évtized múlva (1966) kezdeményezte Réthy István, Menyhárt József, Nagy Dezső a gyűjtő élet feltámasztását Debrecenben. Ekkor ez nem sikerült. Viszont egy félévtized elteltével (1971) a Pedagógus Művelődési Házban Dr. Földváry László támogatásával Lengyel Zsuzsa, Nagy Dezső és Lenkey István közreműködésével ha rövid időre is újra éledni kezdett Debrecenben a grafikabarátok köre, az Ajtósi Dűrer Exlibris gyűjtőkör. 1973-tól megindult és nagy iramban kezdődött a kiállítások sorozata, melynek Lenkey István volt a szervezője. Öt éven át mintegy 400 kisebb-nagyob kiállításon mutatta be részben Semsey Andor, részben Nagy Dezső és a saját gyűjteményét. Tematikus és egy-egy művészt bemutató kiállításokhoz minden alkalommal kapcsolódott a megnyitó mellett tárlatvezetés vagy előadás az ex libris és a kisgrafika múltjáról, jelenéről, technikákról stb. A virág karneválhoz kapcsolódva 7 alkalommal mutattunk be virágos ex libriseket és kisgrafikákat. Öt alkalommal készült katalógus is. Ez volt a legjelentősebb sorozatunk, mert egyébként csak egy-egy alkalomra készült összeállítás került bemutatásra. Az ötödik országos grafikai találkozó megrendezése, pályázat kiírása és a kiállított anyaghoz készített művészi színvonalú katalógus a csúcsot jelentette ebben a korszakban. Kiadványaink (24 darab kispéldányszámú grafikai mappa, katalógusok) a rólunk szóló írások és a TV és Rádió híradásai bizonyítják sokoldalú munkánkat. 1978 után lassan elhalt az aktív élet, mert több külső tényező olyan akadályt gördített a munkánk elé, melynek következménye a

jelen: nincs szervezett gyűjtőmunka Debrecenben. Csupán egyéni kezdeményezésként mutatja be Lenkey István gyűjteményének egy-egy részét évenként egy-két alkalommal Debrecenben és valamelyik hajdúvárosban. Ez csupán arra jó, hogy ébrentartsuk a grafika-gyűjtés tényét, jelenlétét, mint az ízlés egyik formálóját és a szép utáni vágy felkeltését. S ebből következik a

jövő: nincs sok optimizmusra okunk. Valljuk, hogy a grafika-gyűjtés nem csupán az egyén szépség igényét, kultúr igényét van hivatva kiszolgálni, hanem a tömegek érdeklődésének, ízlésének, sőt ismeretének a bővítését is kell, hogy szolgálja. Ezért rendezünk kiállításokat a jövőben is, hogy ne a bezárt szekrénynek gyűjtsünk, hanem a tárlatok iránt érdeklődőknek is. S azért, hogy fenntartsuk annak lehetőségét, hogy a nagymúltú debreceni grafika-gyűjtő élet újra-támadhasson és talán újra-virágozhassék is.

imolay

A. KALASNYIKOV fametszete X2 W. BUSOK linómetszete X3

KISGRAFIKAI ÉLET EGERBEN

A KBK egri csoportja 1971. októberében alakult meg. Az első rendezvény – a Trojan Marian József kiállítása – egybeesett az alakuló üléssel, amelyen résztvett a KBK titkára, Réthy István és körvonalazta a gyűjtői és alkotói munka irányvonalát.

Azóta évek teltek el. A kör közreműködésével egy nemzetközi ex libris kiállítást rendezett a Megyei Könyvtár – „Népek hazája nagyvilág" címmel – amelynek témája a béke és barátság volt. A világ minden tájáról küldtek alkotásokat grafikusok, gyűjtők egyaránt. Az alkalomra készült katalógust Kass János rézkarca díszítette. (1976)

Több neves művésznek rendeztünk önálló kiállítást a Megyei Könyvtárban, így; Wojciech Jakubowsky, Würtz Ádám, Reich Károly, Kass János, Kékesi László, Banga Ferenc, Bukta Imre, Trojan Marian József alkotásait mutattuk be.

A kör tagjainak gyűjteményéből a megyében Gyöngyösön, Hatvanban, Hevesen, Füzesabonyban, Verpeléten és Parádon, valamint Egerben a Tisztiklubban kiállításokra, bemutatókra került sor több alkalommal.

Kapcsolatba kerültünk a Krím-i művészcsoporttal – Lew Beketow révén – és a Tisztiklubban bemutattuk 31 Krím-i művész anyagát.

TROJAN Marián József fametszete X2

STETTNER Béla linómetszete X3

A felsoroltakon kívül számos községben, üzemben, iskolában, művelődési házban, könyvtárban, kórházban — (még börtönben is) rendeztünk és rendezünk kiállítást, évenként 20-22 alkalommal. Ezeken a bemutatókon fő szempont az ex libris megismertetése, népszerűsítése. A kör titkára — Nagy István — majd minden alkalommal viszi magával a készítéshez szükséges eszközöket és a metszetkészítés ismertetése után — művészek által készített ducokról — a helyszínen a közönség is készíthet lenyomatot.

Egy alkalommal Hevesen (1981 októberében) az Őszi Megyei Könyvhetek megnyitója alkalmával a televízió is közvetítette ezt a tevékenységet és a kiállítást — igaz csak a TV híradóban. (Országos megnyitó volt, megyei megnyitóra az elmúlt évben ismét felkértek.)

Körünk művész tagja Trojan Marian József a hazai és külföldi kiállítások résztvevője igen eredményes munkát végez, gyermek alkotóköröket vezet a megyében több helyen és kiállításokat rendez.

A jubileumi év alkalom arra, hogy a kezdetről beszéljünk.

Az országos találkozókat megelőzően csak csoporttalálkozók voltak és ebben a ceglédi csoport mellett az egri csoport is kezdeményező volt. Felejthetetlen találkozásainkon előbb csak Illyés Laci bácsi, a „Szakállas" volt jelen, később mások is eljöttek a találkozókra és országossá fejlődött.

Ez évi terveink között is több kiállítás megrendezése szerepel. A napokban kérték fel csoportunkat egy tematikus kiállítás megrendezésére a Fogathatjtó Világbajnokság alkalmából a VB színhelyén Szilvásváradon.

Nemzetközi kapcsolataink jók. Kapcsolatban vagyunk a Skandináv egyesülettel, a belga Ex libris Centrummal és több ország gyűjtőivel, szervezeteivel. Több alkalommal látogattak már el hozzánk kisgrafika gyűjtők, művészek más országokból.

Reméljük, hogy csoportunk továbbra is hasznos tagja lesz a KBK-nak. Csoportunkból Melczer János és Csák Józsefné elhunyt az elmúlt években. Helyükre fiatal jelentkezőket szeretnénk állítani, hogy ne fogyjon, hanem gyarapodjon a KBK kis családja.

Nagy István az egri KBK csoport titkára

KORDA Béla linómetszete X3 STETTNER Béla linómetszete X3

PÉCS

A Pécsi Kisgrafika Barátok Klubjának múltjáról, előzményeiről szólva három időszakot kell megemlítenünk. Az első a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társasága történetéhez kapcsolódik. A társaság 1926-ban alakult belügyminiszteri engedéllyel. Az alapszabály szerint fő céljuk az volt, hogy egyesítsék a helyi kézművészeket, kiállítások, egyéb rendezvények mellett szervezetten bekapcsolódjanak a főváros művészeti életébe is. Mindemellett feladatuknak érezték a tehetséges fiatal alkotók pártolását, valamint „az életben való létjogosultságuk elősegítését." A társaság 1929-től szabad festőiskolát hozott létre, melynek tanárai Gebauer Ernő és a párizsból hazatérő Martyn Ferenc voltak. Az aktív művésztagok közül a legismertebbek: Gábor Jenő, Istokovics Kálmán, Forbáth Alfréd, Molnár Farkas, Nikelszky Géza. A társaságon belül 1938. május 3-án alakult meg az EXLIBRIS GYŰJTŐK és GRAFIKA BARÁTOK szakosztálya, melynek dr.Reiter Camilló egyetemi tanár volt az elnöke. Az alelnök Havas László grafikusművész, rajztanár; titkár Sárdy Endrevárosi tisztviselő volt. Céljukat az alakuló ülésen megfogalmazott határozatban rögzítették: összehozni mindazokat, akik a kisgrafikát és a művészeteket szeretik, ugyanakkor a helyi művészek foglalkoztatásával bizonyítani, hogy a Dunántúlon is van aktív művészeti élet. Pécsett grafikai centrumot kívántak létrehozni. Gebauer Ernő elkészítette a pécsi gyűjtők ex librisét, s rövidesen sor került az első helyi ex libris kiállítás megrendezésére is. Erre 1938. október 16—23. között került sor a Belvárosi Katolikus Kör dísztermében. Erre az alkalomra Havas László készített fametszetet.
A csoport — melynek szervezésében aktívan közreműködött dr. Pokorny Ferenc — ismertebb tagjai ekkor a következők voltak: Szentesi Flórián, Dr. Gáspár Endre, Szomolányi András, Dr. Hoós Elvira, s Bonyhádról Kertes-Kolmann Jenő. Sárdy Endre hivatali áthelyezése után, 1942 szeptemberétől a szakosztály titkári teendőit Szentesi Flórián vette át. Számos további kiállítás, közösségi program után, 1944. november 7-én tartották 10 taggal utolsó összejövetelüket. A Képzőművészek és Műbarátok Társasága 1945-ben mondta ki feloszlását.

PATAI Mihály fametszete X2

Ezután 18 hosszú év telt el, mikor újra hallatta magát a pécsi Kisgrafika Barátok Köre. A központi szervezet 1959. évi megalakulását követően Szentesi Flórián kezdeményezésére 1962-ben alakult meg a helyi gyűjtők köre. A tagok elnöknek Marty Ferencet, alelnöknek dr. Hetey Ottót, titkárnak Szentesi Flóriánt választották meg. A legaktívabb gyűjtők, alkotók — Szomolányi András, dr. Hoós Elvira, Takács Dezső, Varga Antal, Kovács József, Koos Lajos — közreműködésével a kör sokat tett a kisgrafika népszerűsítéséért, elsősorban a Városi Művelődési Házban. Sajnos állandó helyiségünk nem volt, összejöveteleinket nem tudtuk rendben megtartani. Néhány kiállítást rendeztünk, s voltak eredményes előadások. A kör tagjai résztvettek a budapesti összejöveteleken és az országos és nemzetközi találkozókon.

★★★

A kör életében 1979-80-ban történt folyamatos átalakulás. 1979-ben Szentesi Flórián titkári teendőiről lemondott, helyébe egyhangúlag Kovács József gyűjtőt választották meg. 1980-tól a kör a MÉV Ságvári Endre Művelődési Ház Kisgrafika Barátok Klubja néven működik. Lehetőségünk van mindennemű kiállítás, rendezvény tartására a SÁGVÁRI STUDIÓ galériában. Megfelelő erkölcsi és anyagi támogatást élvezünk, a megyei és a városi tanács is segíti munkánkat. Célunk: a kisgrafika, ex libris és a szabad grafika gyűjtése, a grafikai művészetek ismertetése, népszerűsítése, közművelődési tevékenység. Jók a kapcsolataink a Magyar Képző- és Iparművészek Dél-Dunántúli Szövetségével, a Pécsi Orvostudományi Egyetemmel (ahol számos kiállítást rendeztünk) és az Egészségügyi Szakszervezettel. Feladatunk még a megye művelődési házaival való kapcsolat további erősítése, így kiállítások rendezésé nem jelent különösebb gondot.

Tagjaink vannak Romániából, Svájcból, Budapestről, Mohácsról, Villányból. Klubnapjainkat rendszeresen látogatják, tagdíjat fizetnek. Munkánknak a sajtó mindig megfelelő nyilvánosságot biztosít, jó a propagandánk. A klub vezetése egyébként kollektív, három vezetőségi tagunk a fenntartó művelődési ház társadalmi vezetőségében képviseli érdekeinket. Tevékenységünket munkaterv szerint végezzük, s az abban foglaltakat be is tartjuk.

Kovács József titkár

KOPASZ Márta linómetszete X3 BORDÁS Ferenc fametszete X2

SZEGED

A KBK Szegedi Csoportjának megalakulása KOPASZ MÁRTA művészi, pedagógiai és szervező tevékenységének az eredménye. Ő már a kezdet kezdetén csatlakozott a KBK-hoz és részt vett a Lipcsei és a sorban következő többi nemzetközi kongresszuson. Egyesület alapításáról azonban egyelőre nem lehetett szó Szegeden. Ennek oka pedig elsősorban abban az eltérésben keresendő, mely Szeged grafikai életét megkülönböztette már korábban is a budapesti és debreceni gyűjtő-élettél. Nem mindha Szegeden nem lettek volna művészek és műpártolók a második világháború előtti időkben, de az itteni kisgrafikagyűjtés egészen más volt, mint a másik két városé.

Szegednek a húszas évek végén Vadász Endre volt a bennszülött grafikusművésze, hozzá sorakoztak a későbbi nagyok: BUDAY, BORDÁS, KOPASZ MÁRTA. Ők fellépésük idején még rendkívüli tehetségük mellett is újoncoknak számítottak az abban az időben már alkotóerejük delén álló debreceni művészekkel: HARANGHY JENŐVEL és GÁBORJÁNI SZABÓ KÁLMÁNNAK szemben, nem is szólva a Budapesten élő nagyszámú kiváló művészről. Ugyanekkor más volt a gyűjtőtábor összetétele Szegeden, mind a budapestié és debrecenié.

Budapesten dr. Arady Kálmán és Pinterits Tibor kezdeményezésére 1932-ben megalakult a „Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete", Debrecenben pedig 1925-ben Nagy József és dr. Soó Rezső kezdeményezésére az „Ajtósi-Dürer Céh". Ez egyesületek kiadásában Budapesten a „Kisgrafika", Debrecenben a „Magyar Exlibris" című folyóirat jelent meg.

A BUDAPEST—DEBRECEN-tengelyen ennek a két önálló egyesületnek a megalakulása és ezzel egyidőben saját — mondhatni igen nívós — folyóiratoknak a megjelenése egy igen nagyszámú, értő és tehetősen áldozatkész mecénáló tábort tételez fel, mely az egyesület fenntartásával és folyóirat megjelentetésével járó költségeket lelkesen vállalta.

Minderről nem lehetett szó Szegeden. Itt is voltak lelkes grafikabarátok, akik a város művészeit szívesen pártolták és külföldi művészektől is rendeltek, de nem gondoltak egyesület alapítására és rfolyóirat kiadására. A szegedi gyűjtők csak baráti körként, asztaltársaságként érintkeztek egymással és a KASS, majd változott nevén a HUNGÁRIA teraszán tartották pénteki összejöveteleiket. Az akkori kisgrafikagyűjtők nem a régi szegedi civiscsaládok, értelmiségiek, az Egyetemhez kötődő tudományos munkatársak köréből, hanem az akkori gazdasági viszonyok között az átlagosnál jobban élő rétegektől, mint kereskedők, ügyvédek, vállalkozók köréből kerültek ki.

STETTNER Béla linómetszete X3

KOPASZ Márta linómetszete X3

DISKAY Lenke lapdúcmetszete X1

Így történhetett meg, hogy amíg a budapesti és debreceni gyűjtőtársadalom aránylag kisebb fizikai veszteséggel vészelte át a második világháborút, és az életben maradtak lankadatlan gyűjtőkedve vezetett a KBK megalakulásához, addig a szegedi mecénáló tábor, mely szinte kivétel nélkül a fasizmus üldözöttjeivé vált, fizikailag majdnem teljesen megsemmisült. Amikor a KBK megalakult, Kopasz Márta csak egyedül, a maga személyében csatlakozhatott hozzá, grafikusként is egyedül maradt Szegeden. Amíg Budapesten és Debrecenben éltek a gyűjtőhagyományok, Szegeden ilyen hagyományokról már nem lehetett szó. Itt csak üszkök jelezték az egykori életet: a gazdátlanná vált és szétszóródott gyűjtemények. KOPASZ MÁRTA mint grafikus, pedagógus és gyűjtő, feltalálta magát ebben az új követelményekkel jelentkező helyzetben és hozzáfogott, hogy megkísérelje a lehetetlent. Felismerte, hogy ha a Budapestiek mintájára tagságot akar szervezni, akkor előbb új eszmehordozókat kell kinevelni. Ezt tette, amikor a Művészeti Gimnáziumban megalapította a grafikai tagozatot és magas nívójú tanmenet lefektetésével megvetette a fejlődés alapját. Erre jellemző az, hogy a keze alól kikerült első évfolyam végzettei közül 11-ből 7-en jutottak a képző- és iparművészeti főiskolára! Utóbb, amikor nyugdíjba ment, a szépre nevelő tevékenység színhelyét máshová helyezte át: a szocialista kereskedelem síkjára. Elfogadta a KOMPLETT Ruházati Vállalat patronálását és minden erejével azon volt, hogy az üzletek dolgozóit, akik az általános iskola nyolc osztályán alig jutottak túl, elsősorban az általános művészet, majd a grafika megismerésére vezesse, értővé és látóvá nevelje, fogékonnyá a szépre és igényessé saját magával szemben. Amíg a maga személyében mint egyedüli klubtag járta végig a nemzetközi kongresszusokat, 1968-ban a comoit, és amint szaladtak az évek és évről évre emelkedtek a kongresszusok sorszámai, kitartó munkájával oda jutott, hogy **1975-ben 6 fővel** létrehozta a KBK Szegedi Csoportját. Ez a hat fő volt a mustármag, mely **1976-ban 12, 1977-ben 13, 1978-ban 18, 1979-ben 15, 1980-ban 25, 1981-ben 28, 1982-ben 35, 1983**-ban 42 fős zárólétszámú fává terebélyesedett.

Az egykori foglalkozási naplók tanúsítják azt a sokoldalú, alaposságra és teljességre törekvő ismeretanyagot, mellyel a Klub tagjait meg akarta ismertetni, amivel személyiségüket meg akarta ajándékozni. Témakör szerint művészettörténeti, esztétikai és grafikai szektorokra lehet osztani ezt a hatalmas anyagot, mely a tudás gazdagon búzgó forrását kínálja és mindenkit ki tud elégíteni, kinek-kinek tudásszomja szerint. Sokan vannak, akik éltek is ezzel a lehetőséggel és a klubfoglalkozásokon eltöltött időt eredményesen használták fel személyiségük gazdagodására.

Az alig harmadik éves Szegedi Csoportnak nagy, szinte meggondolatlan vállalkozása volt az 1977. évi IV. Országos Kisgrafikai Pályázat és Találkozónak Szegedre való meghirdetése. A tagságnak még nem volt tapasztalata ezen a téren, hasonlóképpen a patronáló szervnek sem. A szakszerűtlenül meghirdetett pályázat helyett újat kellett kiírni, amit a zsüri végül is elfogadott, de a helyzet bizonytalanságára jellemző, hogy az Országos Titkár május 20-án ezt írta: „nem tudni még, hogy augusztus 20-án találkozó lesz-e Szegeden, vagy csak kiállítás? !" Az erőket összefogva sikerült a Találkozót — igaz, hogy csak egy napos tartamra — 1977. július 10-én rendben lebonyolítani.

A KBK Csoport összejöveteleit a klubvezető Kopasz Márta 1981 végéig saját műteremlakásában tartotta. Ekkor lemondott a Szegedi Csoport titkári tisztéről és klubvezetői szerepéről és ezzel a Klubnak is új otthon után kellett néznie. Ajánlására, a klubtagok egyetértésével és az Országos Vezetőség hozzájárulásával ezt a tęendőt dr. Krier Rudolf látja el azóta is.

A Szegedi KBK Csoport 1982. január 1-től a JUHÁSZ GYULA MK egyik klubjaként, mint a Grafikai Klub működik. Ezzel a Klub, kilépve egy magánlakás keretei közül, a demokratikusabb élet és a fejlődés egy új szakaszát kezdte meg.

A JUHÁSZ GYULA MK keretében működő KISGRAFIKAI KLUB a múlt gyakorlatát és hagyományait tartja szem előtt, fogékonyan minden jóra és nyitottan minden hasznos új felé. A 42 fős létszámú klubnak kialakult a belső hierarchiája, elnöke és művészeti vezetője jelenleg is a Szegedi KBK csoportot megalapító Kopasz Márta. A magunk, a Klub teljessége részéről igyekszünk a klub ajtaját tágra nyitni. A Szegedi PANTHEON lapjaival a nagy szegedieknek emléket állítani és meglátásainkat a Város javára fordítani. Szeretnénk ebben a klub minden tagjának élénk érdeklődésére és lelkes közreműködésére számítani.

Meggyőződésem, hogy itt csak akkor lehet eredményt várni, a tagságot megtartani, sőt gyarapítani, közös cselekvésre késztetni, ha elődöm példáját követem, Kopasz Mártát, aki titkári fokon a klub első szolgája volt. Mert a klubot is csak így bízhatjuk majd azonos szellemmel eltöltött utódokra.

Dr. Krier Rudolf a szegedi KBK csoport titkára

KAMPER Lajos szitanyomata S

CSIBY Mihály linómetszete X3

STETTNER Béla linómetszete X3

KISGRAFIKAI ÉLET 10 ESZTENDEJE VAS MEGYÉBEN

A nyugat-dunántúli szűkebben Vas megyei ex libris készítés, gyűjtés történetének feldolgozása, egy alapos, elemző-feltáró munka még valószínűleg sokat várat magára. Bizonyára lesz majd az érdeklődők között vállalkozó, aki érdemesnek látja ezt a feladatot elvégezni.

A jelenlegi beszámoló csak apró adalék ehhez a munkához és csak az elmúlt néhány év eseményeiről szól vázlatosan.

A kisgrafika megismertetését 1974-től a Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár aktív segítségével kezdtük meg, majd a járási könyvtárakban mutattunk be 10-15 tablón kisgrafikákat (kb. 10 helyen) megnyitó helyett rövid ismertetéssel, és ezt követő szakmai beszélgetésekkel.

A munka megkezdésében, a szervezésben Pittmanné Mikó Ildikó tevékenysége jelentős. Munkájával vált lehetővé, hogy érdeklődőket nyerjünk az ügynek. Lelkesen kapcsolódott be ebbe a munkába Kondics József Sárvárról, és Kamper Lajosék Szombathelyről.

Ebben az időben alakultak baráti kapcsolataink a KBK vezetőivel, akik személy szerint is mindig lelkes segítőtársaink voltak.

Stettner Béla, Gácsi Mihály grafikusművészek kitüntető barátsága, művészi tanácsai, részünkre készült kisgrafikáik a fejlődést jelentették.

Lelkesen támogatta munkánkat dr. Semsey Andor és Réthy István is, akik a szakszervezeti, ill. a megyei könyvtár meghívására előadásokat tartottak Szombathelyen.

Ebben az időben már részt vettünk néhányan országos és nemzetközi találkozókon, ahonnan szép kisgrafikákon kívül újabb jóbarátokkal érkeztünk haza. A KBK vezetősége úgy tekintett bennünket, mint nyugat-dunántúli csoport, és biztattak bennünket, hogy hivatalosan is alakítsunk csoportot Szombathelyen. Ezt a biztatást erősítette a terv, hogy 1980-ban itt kellene megrendezni a VII. Országos Találkozót. Ilyen előzmények után alakult meg az MMIK (Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ) egy csoportjaként 1979 őszén a Grafika Barátok Köre városunkban. Otthont kaptunk, ahol az eddigi esetleges összejövetelek helyett a rendszeres találkozásra, kiállításokra nyílt mód, és kiadványaink elkészítéséhez nyomdai sokszorosítási lehetőséget biztosítottak. A foglalkozások látogatottsága átlagban 15 fő volt.

Éves munkaterveink részletezése itt indokolatlan, de úgy érzem, tartalmára utal, ha elmondom, hogy a „grafika" kiállítás vagy alkalmi bemutatás céljára mindig jelen volt. Bemutattunk minden általunk ismert nyomtatási eljárást. Ezeket a szakmai bemutatókat mindig nagy érdeklődés kísérte. A közös kiállítások szintén tartalmas programnak bizonyultak.

Az országos találkozó előkészítése, szervezése mindenkit lelkes munkára buzdított. Sikeréről Dr. Soós Imre beszámolója tanúskodik (KISGRAFIKA 1980/1–2. szám.) Ugy érzem munkánkat az előzőeknél jobban jellemzi a következő felsorolás, mely hiányos, mivel sokmindennel foglalkoztunk csak azzal nem, hogy kellőképpen adminisztráljuk tevékenységünket.

Kiadványaink:

Ajándékmappa az Országos találkozóra.
Perei Zoltán: Esztétikai kislexikon (92 fametszet 100 példányban
Perei Zoltán: Hangszerek (92 fametszet) 100 példányban
Vasi mappa – Stettner Béla 12 rézkarca – 50 példányban
Gácsi Mihály hat rézkarca – 50 példányban

Kisgrafikai kiállítások

Munka ábrázolása a kisgrafikán – Vándorkiállítás a Kondics-gyüjteményből
A kisgrafika magyar mesterei – Vándorkiállítás a Pittmann-gyüjteményből
Irók-költők az ex libriseken – Vándorkiállítás a Pittmann-gyüjteményből
Műemlékek a kisgrafikán – Vándorkiállítás
Gyógyítás az ex libriseken – Vándorkiállítás a Semsey-gyüjteményből
Vándorkiállítás a N.O.Sz.F. 70. évfordulóján Anatolij Ivanovaics Kalasnyikov szovjet grafikusművész ex libriseiből (Pittmann-gyüjtemény)
Humor a kisgrafikán. A KBK vándorkiállítása (Vén Z. – Gácsi M. – Rékassy Cs.)
Alkalmi kiállítások évente 2-3 alkalommal a 405. Ipari Szakmunkásképző Intézetben
Vén Zoltán – Gácsi Mihály – Kass János kisgrafikáiból, az MMIK Stúdió-Galériájában kiállítás – és beszélgetés művésszel.
Vasi gyüjtők kisgrafikái – kiállítás az MMIK előcsarnokában.
Csohány – Stettner – Gácsi – Kass közös kiállítása az MMIK kiállító termeiben. Kamper Lajos grafikái.

Nem hagyhatjuk szó nélkül Kamper Lajos munkásságát, akit több külföldi mint magyar gyüjtő ismer, és grafikai lapjai keresettek. Rendszeresen részt vesz a Tihanyi Kisgrafikai Biennálékon és a nemzetközi pályázatokon. (Legjelentősebb sikert a „Jesolo Lido" pályázat I. díja jelentette (részére).

Közös rendezvények Találkozó az ajkai csoporttal.

Szakmai beszélgetés a grafikai technikákról a Magyar Könyvtárosok Vas megyei szervezetének tagjaival.

A nemzetközi grafikai életről rendszeres tájékoztatást kapunk Pittmanné Mikó Ildikó és Kamperné Nagy Magdolna beszámolóiból, akik rendszeres látogatói a nemzetközi találkozóknak. Munkánkat igyekszünk továbbra is ezen a szinten folytatni.

Pittmann László

PEREI Zoltán lapdúcmetszete X1

REICH Károly linómetszete X3

KÉKESI László linómetszete X3

AJKA

Ajkáról, a városról, már sokan hallottak, ezért röviden csak annyit: hirtelen-növésű iparváros, a Kisalföld és a Bakony találkozásánál. Sok üzemmel, gyárral, ebből következően rossz levegővel, porral, füsttel; s az ország sok településéről verbuválódott, tehát heterogén lakossággal. A közösségteremtés ezért fokozottan fontos, fontosabb, mint a múlttal, hagyományokkal bíró településeken. S itt találkozott a könyvtár ilyen irányú törekvése, a szépre, barátságra, közösségre vágyó emberekével.

Megalakult a Kisgrafika Barátainak ajkai csoportja, 1980. november 28-án.

A hogyan tovább, kapcsolatok keresésével indult. Budapest, Szombathely, Pécs, Cegléd, ha városokkal; Kékesi László, Imets László, Torró Vilmos, Tóth Rózsa, ha személyekkel jelöljük a fontosabb állomásokat. S közben?

„Anyagunk" természetesen nem volt. Készíttetni kellene dúcokat, azokról nyomdában sokszorosíttatni, s indulhat a csere-bere. Igen ám, de kinél, kiknél rendeljünk?

Ki áll velünk szóba, ismeretlenekkel? Olyan művész, aki szépet, ízlésünknek, igényeinknek, s nem utolsó sorban pénztárcánknak megfelelő ex libriseket készít számunkra? Levelek írásával kezdtük. Címzettek: a Könyvtáros c. szaklapban 1977—1980 között bemutatott grafikusok. A húsz elküldött levélre 14 válasz érkezett, közöttük nem egy, nagyon kedves, és általunk is fölérhető ajánlattal. Nyolc művésztől rendeltünk is dúcokat. Nevük: Troján Marian József, Várkonyi Károly, Meskó-Póka házaspár, Tóth Rózsa, Torró Vilmos, Gonda Zoltán, Kósa Bálint és Imets László. El is készültek, s jött az újabb gond. A többszörözés. A kiszemelt nyomda nem vállalta, ugyanis közben megjelent egy olyan rendelkezés, amely nagyon megnehezíti a nyomdák, illetve a kisgrafika barátok dolgát. (Sőt kedvüket is szegheti.) Vissza a manufakturához!?

Közben a Kisgrafika megismertetése, megszerettetése céljából kiállításokat rendezünk. Csak szerényeket, a könyvtár miliőjébe illőket. Eleinte kölcsön kapott — kész — anyagokat mutattunk be. Ezeket Semseyéknek köszönjük. Utána egy-egy művész önálló kiállítása következett. Medgyesy Miklós, Kékesi László stb. E sorba állt be legutóbb Tóth Rózsa. Azonkívül szerveztünk sok tematikus kis-kiállítást is, a helyi gyűjtők anyagából válogatva.

Csoportunk két tagja grafikusi erényekkel is rendelkezik, ex librist is készítenek. Ők: Bagarus Zoltán és Baranyai Ferenc. Gyűjteményünk zömét az általuk készített lapok alkotják.

Ex librisen kívül gyűjtünk jó tanácsokat, jó barátokat. Ilyen céllal utaztunk tavaly a ceglédi találkozóra, s nem csalódtunk.

Már a szép kamaszkorban járunk. Azt hisszük, rengeteget tudunk, pedig még az alapokat sem ismerjük hiánytalanul.

TE — MM

PEREI Zoltán lapdúc fametszete X1

Az 51. oldalon DISKAY Lenke lapdúc fametszete X1 VARSÁNYI Pál alumínium metszete X5

GONDOLATOK A JÁSZBERÉNYI KÖNYVTÁR KISGRAFIKAI KIÁLLÍTÁSAI KAPCSÁN

E folyóirat olvasói előtt bizonyára nem kell részleteznem, hogy a kisgrafika,az ex libris mennyire elválaszthatatlan az olvasási kultúrától, s milyen jó lehetőséget biztosít annak népszerűsítésére. A jászberényi városi-járási könyvtár kisgrafikai kiállításai ezeket a lehetőségeket igyekeztek kihasználni. Kiállításainkról, kiadványainkról — egyéb folyóiratok mellett — rendszeresen tudósított a Kisgrafika is, így azok számbavétele helyett inkább történetük szubjektívabb élményeiből szeretnék felidézni néhányat. Természetesen azzal a nem titkolt szándékkal, hogy a kiállításszervező, gyűjtő tevékenység során kialakuló emberi kapcsolatokra utaljak. Mi tagadás számomra ezek jelentették az igazi örömöt e munka végzése során, s azt hiszem ez a bensőséges kapcsolat teszi és kell hogy tegye az ex libris gyűjtők cseretársi viszonyát is megkülönböztetetté. Ha akár az érem- vagy bélyeggyűjtőkhöz hasonlítom éket, akkor talán a kisgrafikán közölt szubjektív üzenet, jókívánság tartalmában látom leginkább személyesnek ezt a kapcsolatot. Ennek kialakulásához — valljuk be — hozzájárul az is, hogy a cseretársi viszony elsősorban nem pénzben meghatározható forgalmi értékek cseréje, hanem az alkotómővész segítségével közölt vallomás, hangulatjelentés magunkról, a világról, valami olyasmi, amire — éppen a művészetek egyetemességénél fogva — szüksége lehet a partneremnek is. Aki a gyűjtésnek ilyen örömeit nem tudja értékelni, a kapott grafikákat a felfedezés és az azonosulás készségével értelmezni, vagy éppen a semmitmondó metszeteknek többet tulajdonít, mint amennyi „bennük van", annak nem érdemes gyűjteni.

Azt hiszem a különböző típusú, jellegű cseretársi viszony zavaraiban ennek a ténynek eltérő értelmezése is közrejátszik. Nyilvánvalóan egy bizonyos vers különböző olvasók számára mást és mást jelenthet, mindemellett a tetszés és elutasítás érzését és szándékát is kiválthatja. Vannak azonban olyan egyetemes értékek, amelyeket — különösen ha közvetíteni is akarjuk azokat — el kell sajátítani, fel kell fedezni mindenkinek. Nos, mindezt a grafika nyelvére lefordítva, nekem jó tanítómestereim voltak.

Az első ex libris kiállítás – Meskó Anna és Póka György metszeteit – véletlenül láttam meg a Szolnok megyei könyvtárban. Az ő szívályes barátságuk közreműködésével ismerkedtem meg a sokszorosító technikával, egyáltalában a grafikai művészetekkel, a KBK-val. Szívesen jöttek Jászberénybe kiállítani, s tulajdonképpen ezzel kezdődött a helyi kiállító-gyűjtő tevékenység is. Mindehhez nagy segítséget nyújtott az akkor Jászberényben élő dr. Gombos László. Könyvtárunk első évkönyvében terjedelmes cikket írt az ex librisről, s gyűjteményének számos értékes darabját ajánlotta fel eredeti mellékletek céljára. A másik ismert Szolnok megyei gyűjtő – a Cibakházán élő dr. Kertész Dénes – gyűjteményének, kapcsolatainak részletes megismertetésével, számos grafika ajándékozásával, s nem utolsó sorban személyiségének varázsával „hívott" a kisgrafika barátai közé.

Ám szót kell ejtenem első nagyobb tévedéseim egyikéről is. Diskay Lenke készített a könyvtár részére egy fekete-fehér ex librist, a Lehel-kürt motívumainak felhasználásával. Háttérben komor emberi figurák állnak; nem értettem, éreztem szerepüket, s kicsit nyomasztó hatásuk miatt nem tetszett a könyvtár fenntartóinak sem. Megírtam neki és ő rövidesen válaszolt. Közölte, hogy a grafika bekerült az egyik nemzetközi mappába. A metszeten megjelenített figurák pedig a „jászpolgárokat" személyesítik meg, akik a Jászkúnság történelmi fejlődése során (a jászok egykor a királyi hatalmat támogató, majd a privilégiumok megszünte után pedig a nemzeti ellenzéki mozgalmakban, szabadságharcokban aktívan résztvevő közösség) sajátos szerepet játszottak. Azóta jól tudom: mindez természetesen csak „helyi" vonatkozása a grafika egészének, s függetlenül az értelmezés ilyen lehetőségétől, ez a fametszet egyúttal önálló, egyetemes életet élő műalkotás. Ilyen és hasonló „iskolákat" jártam végig a grafikával történő ismerkedésem során, s ebben olyan segítőim voltak, mint a felejthetetlen Diskay-házaspár. S természetesen a KBK ismert személyiségei: Stettner Béla, Semsey Andor, Réthy István, Fery Antal, akik a sikeres kiállítások, pályázatok lebonyolítása során mindig önzetlen segítséget nyújtottak. Galambos Ferenc kisebb értekezésekkel felérő levelei a szakmai igényesség kialakításában erősítettek meg. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy kiállításaink (Bordás Ferenc, Diskay Lenke, Fery Antal, Kopasz Márta, Makkai Piroska, Perei Zoltán, Stettner Béla, Varga Nándor Lajos, Varsányi Pál stb. gyűjteményes tárlatai) élénk visszhangot keltettek a nagyközönség körében. Személyes ismerősökként köszöntötték a tárlatlátogatók az időnként visszatérő alkotókat és a kiállítási megnyitókat tartó B. Supka Magdolnát és Semsey Andort. Perei Zoltán grafikái – a nevéhez kapcsolódó számos jászberényi kiadvány, mappa révén – szinte minden jászsági érdeklődő otthonába elkerültek. Számos helyi vonatkozású metszetet készített, s az ürömhegyi úti műhelyében, kertjében vagy a jászsági barangolások során vele töltött órák és napok feledhetetlenné teszik a különböző kiállítások, kiadványok előkészítéséhez kapcsolódó tennivalókat. Az ő szigorú értékítéletei, s független önállóságra való törekvése, munkásságának közeli megismerése, azt hiszem, egész életemre szólóan meghatározó szerepet játszik.

Végezetül szólni kell arról is, hogy a jászberényi könyvtár grafikai gyűjteménye milyen sokoldalú támogatást kapott a gyűjtőktől és művészektől egyaránt. Amikor ezt megköszönjük, a könyvtár kiállító-gyűjtő tevékenységének további támogatására kérjük fel a kisgrafika barátait.

Arató Antal

Az 52. oldalon PEREI Zoltán lapdúc fametszete X1

FERY Antal fametszete X2

KISGRAFIKA GYŰJTÉS

A KÖZMŰVELŐDÉS SZOLGÁLATÁBAN

Folyóiratunk szerkesztője arra kért, hogy mint ex libris gyűjtő és mint könyvtáros, visszaemlékezve közművelődési könyvtárban eltöltött éveimre, néhány tanácsom, tapasztalatom átadásával ösztönözzem kollégáimat: miért és hogyan alapítsanak ex libris gyűjteményt könyvtárukban? Mit tehetnének a könyvtárak az ex libris művészet népszerűsítéséért és miért fontos, hogy feladatuknak érezzék propagálását?

Könyvtáros hivatásommal jár az a közvetítő szerep, hogy az emberi szellem alkotásait, az információk könyvekbe sűrített sokaságát továbbítsam az olvasókhoz, ajánljam az érdeklődőknek. Ismeretes, hogy a művészetek a maguk sajátos eszközeivel is jelentősen elősegítik a világ megismerését s az emberek formálását. Ezért én a művészet megszerettetésének egyik eszközeként a könyvhöz legközelebb álló művészeti ágat, a grafikát választottam. Felhívtam olvasóink figyelmét a szépen illusztrált könyvekre. Röviden ismertettem a könyvet illusztráló grafikusművész életét, munkásságát. A könyvtár folyosóján sorakozó tárlókban szépen illusztrált könyveket helyeztem el.

1972-ben egyszer kezembe került két vaskos borítékban 294 darab ex libris, Pinterics Tibor és dr. Lusztig István felszabadulás előtti gyűjtők egykori ajándéka a Somogyi Könyvtár részére. Ez feldolgozatlan és nem hasznosított anyag volt. De amikor magam elé terítve együtt láttam — e tenyérnyi nagyságú grafikákat — bizony én is rácsodálkoztam a művészet eme különleges műfajára, amely egészen kicsiny felületen képes bizonyos gondolatok, érzések kifejezésére — mégpedig sajátos tömörítéssel, olykori jelképességgel. Ettől még nagyobb kedvet kaptam az ex librisek könyvtári és magán gyűjtésére és közösségi népszerűsítésére. Hogy mindezt a könyvtárlátogatókkal is meg tudjam ismertetni és szerettetni, először magam kezdtem tanulmányozni az ex librisnek, a könyv őrjegyének a történetét.

Ehhez siettek segítségemre Kopasz Márta, szülővárosom, Szeged európahírű grafikusművésze és Galambos Ferenc, a Kisgrafika folyóirat akkori szerkesztője. Ők voltak az én inspirálóim.

Azt hiszem a jótanácsaimat azzal kell kezdenem: az elinduláshoz szükség van egy-két tapasztalt segítő szándékú gyűjtő támogatására. Ilyen vonatkozásban én szerencsésnek mondhattam magamat. Az említetteken kívül legnagyobb gyűjtőink közül is néhányan igen nagy lelkesedéssel siettek segítségemre. Ha kiállí-

NAGY László L.
fametszete X2/2

tást akartam rendezni — tudtam, hogy kiállítandó anyagért bátran fordulhatok Semsey Andorhoz és Réthy Istvánhoz. Kérésemmel soha sem utasítottak el. Mindketten saját gyűjteményükből merített egy-egy válogatással segítették kiállításrendezői tevékenységemet. Pedig gyakran előfordult, hogy egyes művészet-kedvelők nem elfogadható „gyűjtési" módszerei arra késztettek, hogy a kiállított anyagot néhány ritkaságszámba menő grafika hiányával — és emiatt pironkodva — adhassam vissza tulajdonosának. „Sebaj — vigasztalt ilyenkor Semsey Bandi — az már jó jel, ha lopják az ex librist, mert ez azt jelenti, hogy tetszik a közönségnek." E kiállítások sikeréről komolyabban tanúskodnak az akkori dicsérő újságcikkek, amelyeket naplójegyzeteim mellé ragasztottam.

„Mazsola koromban", vagyis kezdő gyűjtőként még nem volt elegendő saját nevemre készült csereanyagom, ami egy gyűjtemény gyarapításának létfeltétele. Kispénzű, gyermekét egyedül nevelő anya voltam, nem állt módomban neves művészektől ex librist rendelni. Örömömre többször kaptam egyes gyűjtők grafikáiból 2-2 példányt, hogy abból az egyik a magángyűjteményembe kerüljön, a másik a könyvtári gyűjteménybe. Ha csak egy példányt kaptam, azt mindig a könyvtári gyűjteménybe soroltam be. Már csak amiatt is,

VÉN Zoltán rézkarc-aquatinta C3—C5

mert a könyvtár vezetői nem tudták eldönteni, mi módon iktathatnák be a költségvetésbe a gyüjtemény gyarapítását, így inkább kihagyták. Erre vonatkozó jótanácsokat Arató Antal gyüjtőtárs (jelenleg az O.SZ.K. K.M.K. munkatársa) tudna adni kollegáinknak. Ő, amikor a Jászberényi Könyvtár igazgatója volt, sok neves művészünktől rendelt ex librist a könyvtár számára.

Visszatérve a szegedi könyvtárra: hogy csereanyag hiányában is gyarapíthattam könyvtári gyüjteményünket, azoknak a nagy gyüjtőknek köszönhettem, akik önzetlenül küldtek ex libriseket, megértve, hogy könyvtárunk nem tudja viszonozni csereanyaggal. Esetenként azonban szárnyukat bontogató fiatal szegedi grafikusok munkáiból — akikből a Bartók Béla Művelődési Központban helyi K.B.K. csoport alakult — viszonozhattam a küldeményeket.

Köszönet hát dr. Csányi Istvánnak, mindannyiunk kedves Pista bácsijának, dr. Gombos Lászlónak, Réthy Istvánnak, különösen a legtöbbet adományozó Kopasz Mártának és Galambos Ferencnek, akik az ex libris művészettel kapcsolatos ismereteiket is igyekeztek átadni nekem. Megtanítottak esztétikailag értékelni. Galambos Ferencnek az ex libris művészetről írott cikkei a szegedi lapokban igen sokat segítettek e művészeti ág népszeüsítését városunkban. Rövidesen Csongrád megye más városaiból is jelentkeztek könyvtárosok, hogy szeretnének könyvtárukban ex libris kiállításokat rendezni. Így Csongrád, Makó, Szentes, Hódmezővásárhely könyvtárlátogatói is megismerkedhettek neves magyar és külföldi grafikusművészek alkotásaival.

Korunk rohanó embere ritkábban jut el múzeumba, de a könyvtárat, munkából hazafelé tartva is útba ejtheti , vagy a háziasszonyok bevásárlás közben „beugorhatnak" könyvet cserélni. S ha ilyenkor a szabadpolcokon könyvet válogatva megakad a szemük a polcok tetején sorakozó kiállítási tablók ex librisein, akkor a jelenlévő könyvtárossal el is beszélgethetnek a látottakról. Nagyobb könyvtárak az előcsarnokukban, vagy folyosóikon elhelyezett üvegezett tárolókban vagy paravánokon, nagyobb szabású ünnepélyesebb kiállítást is rendezhetnek.

Az eseménynaptár alapján számtalan tematikus lehetőség kínálkozik. Csupán néhány ötlet: januárban bemutathatjuk a grafikákon érkezett karácsonyi és újévi üdvözleteket. Februárban a mezőgazdasági könyvhónap alkalmából hálás téma a „Szőlő és bor a kisgrafikákon" c. kiállítást. Ilyen témakörben Lippóczy

LÁSZLÓ Anna rézkarca C3

Norbert csodálatosan szép anyagot ajándékozott a Mezőgazdasági Múzeumnak. Én tőlük kölcsön kaptam azt az anyagot és a Semsey Andor segítségével rendezett kiállítást Szegeden még ma is emlegetik. Márciusban nőnap, női grafikusművészek alkotásaiból válogathatunk. Költészet napján írók, költők portréit ábrázoló kisgrafikákat állíthatunk ki. Májusban anyák napja, gyermeknap. Szép téma az anyaság ábrázolása ex libriseken. Ünnepi Könyvhét, zenei világnap, Múzeumi hónap . . . megannyi alkalom. S mennyi neves művészünk van, akiknek alkotásait gyűjteményes kiállítás keretében érdemes lenne megismertetni a könyvtárlátogatókkal.

Alkalmasak a könyvtárak ex libris gyűjtő klubok alakítására is. A közös érdeklődés, a művészet szeretete, lakóhelyünk határain túl is barátokat szerez számunkra. A kiállítások rendezése mellett törekedni kell a könyvtáraknak saját gyűjtemény kialakítására is, hogy bármikor tanulmányozhassák a látogatók egy-egy művész alkotómunkásságát és ne csak kiállítások alkalmával.

A gyűjtemény tárolására legalkalmasabbnak tartom a fémből készült, kartontároló néven árusított fiókos szekrényeket. Ha a könyvtárnak van saját könyvkötőműhelye, készíthetünk könyv alakú dobozokat is. Ezekbe egyforma méretű kartonokat vágatunk s az ezekre felragasztott különböző nagyságú ex libriseket is egységesen tudjuk tárolni. Ez a tárolási mód igen esztétikus, de nagyon időigényes. Legegyszerűbben a művész nevével ellátott, a grafikák méretéhez igazodó nagyságú borítékokban helyezhetjük el az anyagot, s hosszúkás dobozokban a művészek neve szerint soroljuk betűrendbe. Katalógust három példányban sokszorosítsunk. Fontos, hogy feltárjuk, kik azok a művészek, akiktől grafikáink vannak s egy adott művésznek a nevére készített ex librist és végül milyen témát ábrázol egy-egy grafika. Ezt elég egy szóban megjelölni. (Pl. zene, anyaság, gyógyítás, szőlő és bor, műemlék, portré /névvel/.)

Azzal a reménnyel zárom soraimat, hogy a közművelődésben dolgozó kollégáim közül mind többen ismerik fel a kisgrafika gyűjtés szépségeit és ízlésformáló hatását.

Sz. Magyar Mária

KERESZTES Dóra linómetszete X3

GONDOLATOK A GYŰJTÉSRŐL

AMELYEKET NEM LEHET ELÉG GYAKRAN ISMÉTELNI . . .

1. A kisgrafikagyűjtés műgyűjtés! Lehet nemcsak művészi szempontok szerint is gyűjteni, hanem témák, személyi szempontok szerint, de a legfontosabb mindig az legyen, hogy gyűjteményünk színvonalát emeljük.
2. Gyűjteményt gyarapítani ajándék, vétel vagy csere útján lehet. A cseréé legyen a vezető szerep, ez visz lelket egy ország kisgrafikaéletébe.
3. A gyűjtőtevékenységgel együtt járnak az emberi, gyakran baráti kapcsolatok. Becsüljük meg ezeket.
4. A levélküldeményekre két héten belül válaszoljunk. Ha nem tudunk hasonló művészi értékű csereanyagot biztosítani, inkább küldjük vissza és ne burkolózzunk hallgatásba. Ha nem tetszik a küldemény, ne ócsároljuk, hanem tapintatosan megfogalmazott sorokkal küldjük vissza.
5. Nem helyes, ha egy gyenge küldeményt egy másik gyenge anyag cseréjeként küldünk tovább. Ezzel felhígítjuk a forgalomban levő kisgrafikaanyagot, azonkívül rontjuk gyűjtőtársaink ízlését. A papírkosárba dobást nem szívesen ajánlanám: akármilyen gyenge az eredmény, valakinek a lelkes, fáradságos, igyekvő, bár dilettáns munkája fűződik hozzá. Ha nem akarjuk visszaküldeni és van bőven jó csereanyagunk, küldjünk abból, megjegyezve, hogy a jövőben más irányú érdeklődésünk miatt nem kívánjuk a csererapcsolat fenntartását. A szerény anyagot zárhatjuk borítékokba is, hiszen ez is jellemző lehet az egyénre, gyűjtőre és az országra. Mindenesetre a legkevesebb adminisztrációt igényli a kíséröszöveg nélküli visszaküldés. (Csak a portó, csak azt tudnám feledni . . .)

6. Ne akarjunk mindenáron „jó üzletet" kötni! Legyen a csere mindkét fél részére megelégedés és öröm forrása. Megtörtént, hogy partneremtől szerintem az enyéménél értékesebb anyagot kaptam és amikor e erre felhívtam a figyelmét, kijelentette, hogy ő nagyon meg van elégedve. Ugy érzem, hogy ezen a területen is fontos az őszinteség, hiszen a csere barátok és nem ellenfelek között történik.
7. Tanuljunk nyelveket! Ez az egyetlen terület, ahol a fél- vagy töredékes nyelvtudás is nagyon hasznos lehet. A levelezésnél a különböző országokból küldött formanyomtatványok többnyelvű szövegét is használhatjuk, de a személyes találkozások alkalmával mindenkinek jól esik, ha az anyanyelvén hall pár szót.
8. Szabjuk magasra az igényünket, de ne essünk túlzásba. Ismerjük meg a különböző grafikai eljárásokat, azok ismeretében bepillantást nyerhetünk a művész alkotótevékenységébe. A grafikának jelentős szakirodalma van, szerezzük meg azt, ami hozzáférhető.

* * *

A gyűjteményrendezés minden grafikabarát számára a legkedvesebb foglalkozások egyike kell, hogy legyen Egy gyűjtemény értékét nem csupán a sok esetben nehezen meghatározható kereskedelmi érték adja meg, hanem főleg a gyűjtemény összeállításának mikéntje, az anyag csoportosítása, tehát a mi szellemi tevékenységünk. Egy kisgrafikagyűjteményt sokféleképpen lehet elrendezni. Több lapot helyezhetünk el nagyobb, A/3 formátumú tablókon (42 x 30 cm), esetleg „ablakos" fedőlappal. Ez nem helyigényes, igen tetszetős és több lap együttes szemlélése összehasonlításokra, a művészi alkotás fázisainak tanulmányozására ad lehetőséget. Kisebb kiállításokra is felhasználható.Bár nálam negyedszázadon keresztül bevált az ilyen feldolgozás, gyűjtőtársaimnak nem tudnám ajánlani. Nagyobb számú alkotással rendelkező művésznél itt nehéz a tájékozódás. Segíthet egy alkotásjegyzék, amelyben az egyes tételek mellé feljegyezzük, hogy a kérdéses lap melyik tablón található.
Amit egyértelműleg ajánlani tudok, az a grafikáknak A/5 formátumú (21 x 15 cm) lapokra rögzítése. Ezek a lapok rajzpapir vastagságú halványszínű vagy fehér kartonok legyenek. Jó a fotokarton is, de ez drága és túlságosan vastag. Nem mindegy, hogy mivel és hogyan ragasztunk! Mindenki őrizkedjen a Cellux vagy más márkanevű öntapadó átlátszó ragasztószalagtól! Ragasztóanyaga pár év alatt elöregszik,

KŐNIG Róbert linómetszete X3

Az 58. oldalon Antol VERMEYLEN fametszete X2 és G. RATNER műanyagmetszete X6

FERY Antal fametszete X2

DRAHOS István fametszete X2

leválik, de nem ez a legnagyobb hibája: zsírfoltszerű eltávolíthatatlan nyomot hagy a papíron. Nálam nagyon bevált a közönséges enyvezett ragasztószalag, keskeny csíkokra vágva. A bélyegragasztó is jó, de gyenge a tartása. Ha a nyomat nagyon vékony, áttetsző papírra készült (vékony japán papír), ragasszuk fel egy, a grafikánál nagyobb méretű sima fehér papírra (írógéppapír) mégpedig úgy, hogy a sarkait (alul is, mert különben könnyen felgyűrődik) leheletnyi kevés ragasztóval bekenjük. Semleges hatású ragasztót használjunk, ami nem okoz elszíneződést, ilyen a könyvkötészeti ragasztó, ami tubusban különböző márkaneveken kapható (pl. Palma Barkácsragasztó).

Legtöbb kisgrafikának elég az A/5 formátumú lap (lásd fent), az ennél nagyobb grafikákat külön dossziéba tegyük. Lehet még a gyűjteményt borítékokba is rakni, országok vagy művészek szerint. Mindenesetre így a legkényelmesebb, de nehezen tudja a grafikák szemlélésének örömét nyújtani.

Az anyag elrendezése több szempont szerint történhet: témák, technikák szerint esetleg a tulajdonosok betűrendjében, függetlenül a művész személyétől, de a legáltalánosabb az országok szerinti csoportosítás, ezen belül művészek szerint. Egy művész munkáinál vegyük előre az ex libriseket (tulajdonosaik sorrendjében), majd az alkalmi grafikákat ugyanígy, végül a szöveg nélküli lapokat. Elképzelhető egy időrend szerinti összeállítás is, vagy opus-szám szerint, ami egyre megy, ez jó képet ad a művész fejlődéséről. Gyakran azonban nem ismerjük a készítés időpontját, sőt az sem ritka eset, hogy maga a művész ugyanazt a művét más-más dátummal jelzi. Hiába, az emlékezet csalóka. Ha maximalisták akarnánk lenni, elkelne egy kettős kartoték-regiszter, egyik a művészek, másik a tulajdonosok betűrendjében. Nagy külföldi gyűjtemények rendelkeznek is ilyennel, de ez nagy munkával jár és ennek felfektetésére csak az vállalkozhat, aki éjjelét és nappalát rá tudja áldozni. Ezért idegenkednek a közgyűjtemények is az ex librisektől, hiszen itt műgyűjteményről van szó és ennek megvan az előírt adminisztrációja: gyarapodási napló, mutató kartonok, elhelyezés stb. Természetesen ezt nem minden múzeum vagy könyvtár vállalja és megelégszenek egy egyszerűsített nyilvántartással. Még egy nehézség: egy magángyűjtő dobhat lapokat papírkosárba, de ezt egy közgyűjtemény nem teheti meg a hozzá került legsilányabb művel sem, legfeljebb hallgatólagosan.

Külön kategória a régi ex librisek anyaga. Itt az 1900 év a határ, és bár sok minden szól ellene, mint gyakorlati célt szolgáló támpontot el kell fogadnunk. Itt aránylag ritkán tudjuk, ki a mű alkotója, ezért az elrendezés a tulajdonosok neve szerint történik.

Az ismeretlen alkotójú lapok a gyűjtők legkevésbé kedvelt anyagához tartoznak, pedig sokszor találunk itt igazán művészi értékű grafikákat is. Támpontot adhatnak a művész-monogramok (szignók), vannak szignó- táblázatok, monogramlexikonok is, de eddig még nem adtak ki igazán használható művet. A nem azonosítható lapokat a még fel nem oldott monogramok, illetve a tulajdonosok betűrendjében rakjuk sorba.

A kartonokra szerelt lapokat dobozokba, tokokba helyezzük, feltüntetve, hogy mit tartalmaz. Itt az egyéni fantáziának a szerepe kezdődik, tanácsot nem is lehet adni, itt már az a kérdés, hogy egy nagyobb gyűjtemény hogyan illeszkedik bele a lakásba, amely elsősorban mégiscsak lakás céljára szolgál. Csak fél öröm az olyan gyűjtemény, amely örökös bosszúságot okoz a ház asszonyának . . .

* * *

Szó esett már eddig is az alkotásjegyzékekről (ezt a kifejezést Grétsy László kiváló nyelvészünknek köszönhetjük, aki ezt javasolta az opus-lista és oeuvre-katalógus helyett). A Kisgrafika két alkalommal is ismertette a magyar ex libris-művészek hozzáférhető jegyzékeit (1975/1., 1980/1—2. számok), azóta ezek száma — ha nem is jelentős mértékben — növekedett. Egy időben a Kisgrafika is közölt alkotásjegyzéket, sajnos, szerkesztőnk minden igyekezete zátonyra futott, amikor ezek folytatásáért harcolt. Hiszen külföldi testvérlapjaink leginkább forgatott részei éppen ezek a jegyzékek! No de nem jeremiádát akarok írni, hanem azok számára, akik vállalkoznának alkotásjegyzékek összeállítására, szempontokat adni — to happy few . . .

Az alkotásjegyzéknek tartalmaznia kell egy művész kisgrafikai alkotásainak legfontosabb adatait, úgymint: szöveg, téma leírása, méret (általában elfogadott, hogy először a magasságot, utána a szélességet adjuk meg milliméterben: mélynyomású lapoknál a lemezméret a fontos, emellett megadhatjuk a képméretet is), esetleges jelzés, technika és más egyéb, fontosnak ítélt adat (irodalmi utalások, reprodukálás helye, ritkábbaknál, hogy milyen gyűjteményben található stb.). A technikát az ún. barcelonai szigiákkal adjuk meg, ezek feloldása minden korszerű kisgrafikai kiállítás katalógusában megtalálható.

Az egyes lapok adatait lehetőleg készítésük időrendjében közöljük, évenként vagy legalább időhatárok közé szorítva. Ha szerepel a művön opus-szám, feltétlenül eszerint állítsuk össze jegyzékünket. Szerencsés eset, ha maga a művész vezet megbízható feljegyzéseket, erre is van példa. Ha a lapok többségénél a készítés éve megközelítőleg sem állapítható meg, listánkat a tulajdonosok betűrendjében állítsuk össze, de jegyezzük fel az esetleg ismert dátumokat. Időrendi összeállítás kiegészítéseként is igen hasznos egy betűrendes regiszter, utalással a jegyzék sorszámára.

Sokszor nehéz a határt megvonni, hogy mit vegyünk fel jegyzékünkbe, ide tartoznak-e a kisméretű, de szöveg nélküli lapok? (Esetleg amelyikből későbbi szöveggel ex libris is készült.) Mindenesetre összeállításunk elején közöljük, hogy milyen szempontok szerint szerkesztettük meg. Mindig az lebegjen szemünk előtt, hogy gyűjtőtársaink számára hasznos munkát végezzünk.

* * *

Soha ne feledkezzünk el arról, hogy a kisgrafikagyűjtés kultúrmunka!

Semsey Andor

MENYHÁRT József fametszete X2

A KALASNYIKOV fametszete X2

ÍRÁSOK A BUDAPESTI KONGRESSZUSRÓL

Negyedszázados történetünk legfényesebb lapjai azok, amelyek a XIII. Nemzetközi Ex libris Kongresszus napjaival foglalkoznak. A Kisgrafika Értesítő 1970. decemberi száma közölt erről beszámolókat. Minthogy ezek újabb tagjaink számára nehezen hozzáférhetőek, úgy érezzük, nem lesz felesleges emlékeink újból való felidézése. Réthy István írását a hivatkozott szám 724–727 oldalain olvashatjuk, Semsey Andor F.I.S.A.E. közgyűlési beszámolóját ugyanazon szám Kongresszus után c. írásában (742. o.) erősen kivonatolva közöltük, míg Stettner Béla sorait ezúttal első ízben közöljük. (Szerk.)

A KONGRESSZUS KRÓNIKÁJA

A nyár végén csalódva vettük tudomásul, hogy az eredetileg meghirdetett időpontról későbbre kell halasztanunk a kongresszust. Pedig már előre örültünk annak, hogy a 400 jelentkezőből a comoi rekordlétszámot is meghaladó részvevőgárdát üdvözölhetünk Budapesten. Várható volt, hogy a halasztás következtében a létszám csökkenni fog és az időjárás sem lesz kedvező novemberben. Kellemesen csalódtunk, ragyogott a késő őszi napsugár és megérkezett a 144 kedves vendég is.

Megpróbáljuk időrendben felidézni a négy felejthetetlen napot. –

A kongresszusi program a „FÉSZEK" Művész Klub II. emeleti termeiben zajlott le. – Az utolsó napok lázas készülődéseinek feszültsége feloldódott. Mindenki arra ügyelt, hogy vendégeink majd kellemes emlékkel térjenek haza. S ez az igyekezet sikerült.

NOVEMBER 5-én már 9 órakor a piros jelvényes rendezőség tagjai lézasan végezték az utolsó simításokat, hogy 11-kor a *delegátusok fogadása* zökkenőmentes legyen. A szépen díszített gobelin teremben gazdagon megterített asztalok hidegtáljai és italai tették meghittebbé a kongresszus első óráit, és baráti hangulattal töltötték el a jelenlevőket.

A. KALASNYIKOV fametszete X2 FERY Antal fametszete X2

Délután 14 órakor kezdődött a *tagok jelentkezése.* Sok kedves jelenet, sok baráti kézszorítás után a kongresszusi irodában névvel ellátott jelvényt, a kongresszus részletes programjával ellátott — eredeti fametszetekkel illusztrált — részvételi jegyet kaptak, majd akik már elintézték a formaságokat, a második emeleti termekben gyűltek össze.

Tizennyolc órakor a nagyterem elnöki asztalánál helyet foglalt Dr. Gianni Mantero, Dr. Semsey Andor, Dr. Illyés S. László, Varga Imre, Réthy István és a két nyelven fordító tolmácsnő. Először Varga Imre, a klub igazgatója, mint házigazda üdvözölte a megjelent vendégeket, majd Dr. Semsey Andor FISAE elnök *nyitotta* meg a XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszust, végül Réthy István ismertette a kongresszus programját és a házirendet. A megnyitó után megkezdődött a baráti beszélgetés, az ismerkedés, amely cserével egybekötve késő estig tartott.

NOVEMBER 6-án 10 órakor a klub gobelin termében bonyolódott le a *FISAE delegátusainak* ülése. Az elnöki asztalon és a delegációk előtt kis emblémák álltak, melyek a tisztségeket, illetve a tagországok nemzeti színeivel és az egyesületek kezdőbetűivel egyben az ülés rendjét jelezték. Az ülés lefolyásáról Dr. Semsey Andor külön cikkben számol be.

Délután 15 órakor a Magyar Nemzeti Múzeum kupolatermében *„Régi magyar exlibrisek 1521—1900"* című kiállítás megnyitóját tartottuk. Az Országos Széchenyi Könyvtár körülbelül 100 lapos eredeti metszeteket tartalmazó tárlatát Dr. Bélley Pál és Rákóczy Ferenc rendezték, az igen értékes leíró katalógust Dr. Nyireö István állította össze.

A kiállításról autóbuszok szállították vendégeinket az Ernst Múzeumba, a *„Nemzetközi Exlibris és Kisgrafika Kiállítás"* megnyitására. A méreteiben is impozáns tárlat főrendezője Fery Antal volt, a katalógus összeállításában Réthy István vezetésével számos KBK tagunk közreműködött. — Titkárunk üdvözlő szavai után Demeter Sándor, a Kulturális Kapcsolatok Intézetének alelnöke nyitotta meg a kiállítást a mintegy 500 érdeklődő jelenlétében. Ezután a kongresszusra meghirdetett nemzetközi pályázatok díjait adta át Lengyel Lajos, a 15 tagú nemzetközi zsüri elnöke a művészeknek.

STETTNER Béla linómetszete X3

A kiállítás megtekintése után, mint az előző este, e napon is a késő esti órákig folyt a *csere* a Fészek klubban. A naponta ismétlődő cserék külön érdekességet jelentettek a kongresszus életében. A különböző korú, nemű és nemzetiségű vendégsereg az éveken át gyűjtött, készíttetett lapjaikat az asztalokra kirakva cserélgették, rendeléseket adtak új lapok készítésére, s örömmel gyönyörködtek a cserével megszerzett szép grafikai alkotásokban. A térről és időről megfeledkezett társaság néhány tagja még éjfélkor sem tudta abbahagyni a cserét.

NOVEMBER 7-én a kongresszus résztvevői reggel 8 órakor a Royal Szálló elől indultak az *Esztergom — Visegrád — Szentendre*-i autóbuszkirándulásra.

Esztergomból fáradtan érkeztek vissza vendégeink, de mégis mindenki kíváncsian várta a kongresszus fénypontját: az *ajándékmappák és könyvek kiosztását.* Hazatérőben az autóbuszban már erről folyt a diskurzus. Akik már több kongresszuson résztvettek, attól féltek, hogy az ajándékcsomagok átvétele sokáig fog tartani és zavar, tumultus lesz a szétosztáskor. Itt is kellemesen csalódtak, mert előre elkészített csomagok várták a kiosztást, s az egész akció fél óra alatt, simán, tülekedés nélkül zajlott le. A zsákmány gazdag volt, mert mintegy 19 féle mappát, kiadványt, könyvet kaptak a kongresszus résztvevői.

Az esti cserét tombola tette hangulatossá. Sok derűs percet szerzett egy-egy nyeremény kihúzása és átadása.

NOVEMBER 8-án, a kongresszus utolsó napján, ezen a szép őszi vasárnapon, délelőtt 10 órakor autóbuszokkal indult *városnézésre* a társaság, hogy a XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus városával: Budapesttel is megismerkedhessenek. Mi, a vendéglátók annak az elragadtatásnak örültünk, melyet a világot járt vendégeinknél tapasztaltunk. Nem tudtak betelni a sok látnivalóval, és sajnálattal állapították meg, milyen keveset tudtak a kedvező fekvésű szép városról. Sokan ekkor határozták el magukat arra, hogy következő szabadságukat hazánkban töltik. A városnézés után a *Szépművészeti Múzeum* képtárát tekintették meg vendégeink. A múzeum gazdag anyaga külföldi gyűjtőtársainkra a meglepetés erejével hatott.

J. SZUSZKIEWICZ fametszete X2

Délután 16 órakor a városligeti Vajdahunyad várába vitték az autóbuszok a résztvevőket a *„Szőlő és bor az exlibriseken"* című kiállítás megtekintésére. A hangulatos történelmi környezetben létrehozott tárlat érdekessége, hogy gazdag és Dr. Semsey Andor által szépen rendezett anyagát a mintegy 40 éve Tokaj-Hegyaljáról Lengyelországba települt Lippóczy Norbert gyűjtő adományozta a Mezőgazdasági Múzeumnak. A kiállítás katalógusa igen ízléses, igényes, sok illusztrációt tartalmaz és nyomdailag is a legjobb a kongresszus ideje alatt megrendezett kiállításaink katalógusai között.

Este 20 órakor találkoztunk újra a városligeti Gundel Étteremben, hogy megtartsuk utolsó hivatalos összejöveletünket, a *búcsúbankettet.* A reprezentatív és hatalmas teremben az ízletes vacsora, a jó borok, a cigányzene és nem utolsó sorban a kongresszus alatt kialakult barátság hangulatossá, meghitté tették az utolsó estét. Egymást érték a felköszöntők, éljenzések, ajándékozások, köszönő és a következő dániai kongresszusra invitáló felszólalások, sőt jókedvű közös éneklés is volt. Ha az éttermi záróra nem kényszeríti a társaságot a távozásra, hajnalig tartott volna a vigasság.

A kongresszus programja ugyan végetért, de másnap NOVEMBER 9-én az IBUSZ által meghirdetett különprogramon, az *egri kiránduláson* mégis mintegy 30-an vettek részt.

Végezetül, ha azt kérdeznék tőlünk: milyen volt a XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus, válaszként elegendőnek tartjuk Dr. Gerhard Kreyenberg — a Deutsche Exlibris Gesellschaft elnöke — búcsúbanketten elhangzott pohárköszöntőjéből idézni: „. . . A kongresszusok történetében sok szép emlékünk van. Szép volt a párizsi, a hamburgi is. A comoi kongresszus volt eddig a Mont Blanc, de a budapesti a Mont Everest . . ."

Ez az elismerés máris kárpótlás azért a rengeteg munkáért, fáradságért, amit a kongresszus sikere érdekében kifejtettünk.

Réthy István a FISAE és a KBK titkára

BORDÁS Ferenc fametszete X2

FISAE KÖZGYŰLÉS

Amióta az exlibrisbarát egyesületek nemzetközi szövetsége megalakult, a tagegyesületek delegátusainakkétévenként, a kongresszusok alkalmával megtartott közgyűlése határoz a Szövetség fontos kérdéseiről,így a soron következő kongresszus helyéről, új tagegyesületek felvételéről stb. Érthető, hogy az 1970. november 6-án, a Fészek-Klub gobelin-termében megtartott ülést nagy érdeklődés előzte meg. Délelőtt tíz órakor foglalta el helyét az elnökség, melynek tagjai voltak: Dr. Semsey Andor elnök, Dr. Gianni Mantero első alelnök, Dr. Gerhard Kreyenberg második alelnök, Réthy István titkár és Dr. Illyés Sándor László pénztáros, valamint a tolmácsnő, kinek nagy szerepe volt abban, hogy a tárgyalás zökkenőmentesen folyt le. Az egyes tagegyesületeket a következő delegátusok képviselték:

D.E.G. (Német Szövetségi Köztársaság): Norbert OTT, és Dr. Arnim WINKLER.
P.G. (Német Demokratikus Köztársaság): Prof. Dr. Hans SCHULZE.
Ö.E.G. (Ausztria): Tzt Ottmar PREMSTALLER.
GRAPHIA (Belgium): André Gastmans.
D.E.S. (Dánia): Knud FOUGT és Klaus RÖDEL.
K.B.K. (Magyarország): Fery Antal.
A.F.C.E.L. (Franciaország): Prof. Paul PFISTER és Germaine MEYER-NOIREL.
B.N.E.L. (Olaszország): Dr. Gianni MANTERO.
K.M.E.L. (Lengyelország): Dr. Stefan KOTARSKI és Dr. Stefan WOJCIECHOWSKI.
S.S.P.E. (Csehszlovákia): Ing. Otakar HRADECNY, Ing. Vladimir ZDENOVEC, Ladislav J. KASPAR, Dr. Otakar MARIK.
S.E.C. (Svájc): Carlo CHIESA és Ruth IHLET.

A spanyol egyesületet, az A.E.B.-t, minthogy annak küldöttje nem tudott megjelenni, mint az egyesület tagja, megbízás alapján Dr. Gianni Mantero első alelnök képviselte, ugyanígy képviselte az elnöklő Dr. Semsey Andor a portugáliai A.P.E.L.-t. – A felvételüket kérő egyesületek küldöttjei voltak: Exlibris Sloveniae (Ljubljana): Dagmar NOVÁCEK elnökasszony és Prof. Dr.Rajkw PAVLOVEC, – a Kruzok Slovenskych Exlibristov a Bibliofilov (Bratislava) részéről pedig Dr. Boris BÁLINT. – Mint megfigyelők vettek részt a Szovjetunió Művész Szövetsége, valamint a Moszkvai Exlibris Klub képviseletében, első ízben hivatalosan az exlibris kongresszusok történetében, Jevgenij GOLJAKOVSZKIJ és Peteris UPITIS, – a Román Szocialista Köztársaság Művész Szövetsége részéről pedig Gy. SZABÓ Béla.

A napirend első pontja az elnöki beszámoló volt a vezetőség két évi munkájáról, illetve a kongresszus előkészületeiről.

A rendezőbizottság kezdetben 1970. év szeptember 3–6 napjait jelölte meg a XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus időpontjául. A meghívókat is erre az időpontra küldöttük ki. Sajnos, kívülálló okokból nem tudtuk eredeti tervünket valóra váltani és kénytelenek voltunk a kongresszust 1970. november hó 5–8. napjaira halasztani. A rendezőbizottság tagjainak többsége elhagyandónak vélte az előadásokat, melyeken részvétel egyébként sem volt jelentős, részben nyelvi nehézségek miatt, részben pedig azért, mert a vendégek inkább a személyes kapcsolatok felvételére és fejlesztésére kívánták az egyébként is kevés időt felhasználni. A kényszerű halasztás miatt sokan nem tudtak megjelenni, de többen kihasználták a lehetőségeket és az ősz folyamán felkeresték gyűjtőinket és művészeinket, kikkel hasznos megbeszéléseket folytattak. Igy a kongresszust megelőző személyes kapcsolatfelvétel már augusztus végén megkezdődött.

A nemzetközi exlibris és kisgrafikakiállítás megszervezésénél az az elv vezetett minket, hogy az egyesületek által közvetlenül küldött anyagot változtatás nélkül állítjuk ki és csak az egyénileg küldött grafikákat bírálja el egy magyar művészekből álló zsüri. Amikor a beküldött anyagot már át tudtuk tekinteni, felkértük a jelesebb, és kiállítási anyagot nem küldő művészeket, hogy pótlólag küldjenek grafikákat. Igy sikerült egyes aránytalanságokat korrigálni. A régi magyar exlibrisek bemutatása a Széchenyi Könyvtár megértő támogatásával jött létre.

A kongresszus időpontjában rendezte meg a Mezőgazdasági Múzeum a Lippóczy Norbert tarnówi gyűjtő adományaként hozzákerült szőlős-boros exlibrisgyűjtemény kiállítását, az Iparművészeti Múzeum pedig, mely 1903-ban rendezte meg az első magyar exlibris-kiállítást, Soó professzor gyűjteményéből Nagy Sándor és Kozma Lajos exlibriseit mutatta be.

A F.I.S.A.E. tagegyesületei által rendezett kongresszusok legmaradandóbb emléke az exlibris művészeit bemutató sorozat. Az első kötet magas mércét állított fel, s igyekeztünk ezt a színvonalat megtartani mind tartalomban, mind külalakban. A szerkesztés munkáját Galambos Ferenc tagtársunk vállalta.

A cserelisták ügyében nem sikerült előbbre lépni. Azok hiánya nemcsak az egészséges nemzetközi csereforgalom szempontjából sajnálatos, hanem azért is, mert nélkülük nem tudjuk erkölcsi erőnket dokumentálni, amire elsősorban az UNESCO-val való kapcsolat felvétele

Az elnök azzal a kéréssel fordult a delegátusokhoz, hogy szorgalmazzák a cserelisták kiadását, bármilyen egyszerű formában is, mert még a legszerényebb kiállítású cserelista is igen hasznos szolgálatokat tud tenni.

A közgyűlésre az egyesületek szeptemberben kapták meg az ajánlottan feladott meghívókat. A holland, a svéd és a második belga egyesülettől (A.E.K.) nem kaptunk választ, bár a holland egyesület, a W.B.V. szép mappát küldött a résztvevők részére és a svéd S.E.F. egy művészét bemutatta az Exlibris Művészei című mű II. kötetében.

A következő napirendi pont váltotta ki a legnagyobb érdeklődést. Ez lett volna a XIV. kongresszus helyének eldöntése. Egy mondatban összefoglalva, a nehézséget az Exlibris Művészei c. mű III. kötetének kiadása okozta. Ismerve a nyugati egyesületek helyzetét, melyek hivatalos támogatást nem – vagy csak igen kis mértékben – élveznek és anyagiakban csak tagjaikra támaszkodhatnak, továbbá figyelembe véve a nyugati könyvkiadás költséges voltát, nem lehet csodálkoznunk azon, hogy a rendezésre aspiráló dán egyesület hazulról nem kapott felhatalmazást ilyen kérelem előterjesztésére. Élénk vita alakult ki, melynek során majd mindegyik egyesület hallatta véleményét. Végül olyan formában tette fel az elnök a kérdést a dán delegációnak, hogy amennyiben a könyv kiadását elválasztjuk a rendezéstől s azt más módon oldjuk meg, hajlandó-e a D.E.S. vállalni az 1982. évi XIV. Nemzetközi Exlibris Kongresszus rendezését.

Klaus RÖDEL küldött bejelentette, hogy egyesületük jóváhagyásától függően elvállalják a rendezést. (Azóta örömmel értesültünk, hogy ez a jóváhagyás megtörtént és a budapesti dán delegáció mindkét tagja helyet kapott a F.I.S.A.E elnökségben, élén az elnök K. Rödel-lel.

A F.I.S.A.E. elnöksége az 1970–1972 évekre a statútumok értelmében úgy módosul, hogy a mostani elnök első alelnök lesz, az elnököt, titkárt és pénztárost a XIV. Kongresszust rendező dán egyesület választja.

BORDÁS Ferenc fametszete X2

A mostani közgyűlés feladata volt a második alelnök megválasztása. Az elnök javaslatára a delegátusok közfelkiáltással Carlo CHIESÁT választották meg második alelnöknek.

Már a krakkói kongresszuson javasolta Paul PFISTER francia küldött, hogy a kongresszusi gondolat megteremtőjét, Dr. Gianni MANTEROT válasszák meg örökös elnökké. Nemzetközi szervezet hiányában akkor ez az ötlet nem valósulhatott meg. Igy most a XIII. kongresszuson terjesztette az elnök ezt a javaslatot a delegátusok elé, kik közfelkiáltással a F.I.S.A.E. örökös elnökévé választották élethossziglan dr. Giani MANTEROT. A jelenlévők élénk tetszésnyilvánítása tanúsította azt az általános szeretetet és megbecsülést, melylyel Mantero doktort az exlibrisgyűjtők és művészek társadalma körülveszi.

Két új egyesület felvételére is sor került. Ezek voltak a bratislavai Kruzok Slovenskych Exlibristov és a ljubljanai Exlibris Sloveniae egyesületek. A közgyűlés az írásban beterjesztett csatlakozási kérelmek alapján mindkét egyesületet egyhangúlag a F.I.S.A.E. tagegyesületei sorába választotta, melyeknek száma így tizennyolcra emelkedett. A szlovák egyesület részéről Dr. Boris BÁLENT, míg szlovén részről Dagmar Novácek köszönte meg a bizalmat.

A megfigyelőként jelenlévő szovjet delegáció tagjai is felszólaltak és köszöntötték a kongresszust. Peteris UPITIS rigai grafikusművész utalt arra, hogy ennek az első hivatalos kongresszusi részvételnek az előmunkálatait a tavasszal Moszkvában járt magyar delegáció tette meg. Jevgenij GOLJAKOVSZKIJ moszkvai grafikusművész, kinek pár hónappal később bekövetkezett haláláról a gyűjtőtársadalom mélységes szomorúsággal értesült, a Moszkvai Exlibris Klub üdvözletét tolmácsolta.

A francia küldött, Germaine Meyer-Noirel felvetette azt a gondolatot, hogy minden országban létesítsenek dokumentációs központot, melyeknek mintája lehet az az intézmény, mely a Nancy-i városi könyvtárban működik. Az elnök javasolta, hogy a következő kongresszusig egy tervezetet juttassanak el az egyes egyesületekhez, hogy azt érdemben megtárgyalhassák.

Dr. Illyés Sándor László F.I.S.A.E. pénztáros, a K.B.K. alelnöke ezután egy emlékérmet nyújtott át a tagegyesületek delegátusainak. Az érmet Csúcs Ferenc szobrászmóvész készítette és előlapján a városligeti Vajdahunyad-vár látható.

Az elnök befejezésül megállapította, hogy sok kérdés maradt nyitva, de mindenkiben megvan a jószándék a kongresszusi gondolat fenntartására. Ez az élénk, lelkes légkör biztosíték arra, hogy a továbbiakban is baráti szellemben, eredményesen tudunk majd dolgozni.

Semsey Andor

JÓZSA János linómetszete X3

BORDÁS Ferenc fametszete X2

FÉSZEK '70

FÉSZEK KLUB – A KONGRESSZUS OTTHONA

A magyar alkotóművészek és előadó művészek központi klubja 70 éves. A klub azon kívül, hogy második otthona, „fészke" kíván lenni a pihenni, vagy szórakozni szándékozó művészeknek, egyben a magyar művészeti élet jelentős fóruma, bemutatók és kiállítások színhelye, művészcsoportok találkozóhelye, bizonyos mértékben alkotóműhelynek is tekinthető. A klub feladatának tekinti a művészek és művészetbarátok közötti kapcsolat kialakítását, illetve elmélyítését is. Így nem csodálható, hogy a Kisgrafika Barátok Körének tagjai – grafikusművészek és műgyűjtők egyaránt – megalakulásunktól kezdve ebben a klubban érzik igazán otthon magukat. A klub, átépítése óta, modern és ugyanakkor patinás belső tere különösen alkalmas a gyűjtőéletnek ösztönző környezetet adni. A KBK klubnapjain – minden hónap első szerdáján – számtalan előadás hangzott el a képzőművészetről, a magyar és külföldi művészek munkásságáról, a gyűjtéssel kapcsolatos problémákról, itt tájékoztattuk gyűjtőinket a nemzetközi exlibris élet eseményeiről, és több kamarakiállítást rendeztünk a Kör tagjainak gyűjteményéből. A KBK több mint 10 éves fennállása alatt valóban ez a klub adott egyedüli lehetőséget a zökkenőmentes gyűjtőélet kibontakozásához.

Mindezek érthetővé teszik, hogy miért a „FÉSZEK" – Kertész és Dob utca sarkán álló – háromszintes épületében rendeztük meg a XIII. Nemzetközi Exlibris Kongresszust. A klub igazgatósága a kongresszus négy napjára szinte „átadta" a házat a rendezőségnek, a klubtagok pedig zokszó nélkül „tűrték" a kongresszus okozta kényelmetlenségeket. Így valósulhatott meg az a tervünk, hogy valamennyi központi rendezvényünket egy helyen, időveszteség nélkül, programszerűen bonyolítsuk le. Külön örültünk annak, hogy sikerült a Fészek-hez legközelebb eső Royal Hotelben biztosítani a résztvevék szállását.

PETRY Béla klisérajza P1

BORDÁS Ferenc fametszete X2

Vendégeink étkezését is a klub földszinten levő étterme látta el és amint tapasztaltuk, kitűnően. Ha kongresszusunk nem novemberben lett volna, igénybe vehettük volna a klub kerthelyiségét is, mely árnyat adó nagy fáival, hangulatos loggiáival, fedett teraszaival a magyar gyűjtőknek is kedvelt találkozóhelye. Igy csak az első emeleti presszó lehetett a résztvevők pihenőhelye. A presszó melletti kongresszusi irodában intéztük a résztvevők ügyes-bajos ügyeit, az IBUSZ alkalmazottai itt adták ki a részvételi jegyeket, szállodai és utazási kérdésekben intézkedtek, és pénut is váltottak. A klub második emeleti helyiségei voltak a cserék, beszélgetések, a hivatalos ülések fő színhelyei. A modern, faburkolatú, „T" alakú nagyteremben tartottuk a kongresszusi megnyitót, itt folyt leginkább az intenzív cseretevékenység. A tanácsteremben, melyet a teremben levő nagyméretű Hincz gobelinről gobelin teremnek is neveznek, volt a FISAE delegátusok fogadása, majd ülése is. Rendelkezésünkre állott egy kisméretű körterem és az ugyancsak köralakú bárhelyiség, ahol napközben cserélni, este, illetve éjjel szórakozni is módja volt a kongresszus résztvevőinek.

Nem túlzunk, ha külföldi gyűjtő- és művészbarátaink véleménye alapján megállapítjuk: ilyen ideális környezetet, szinte összkomfortos kongresszusi színhelyet keresve sem találhattunk volna. És mindezt a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége jóvoltából teljesen ingyen kaptuk. Igy történhetett meg, hogy a kongresszus rendezvényeinek és kirándulásainak minőségére fordíthattuk anyagi fölöslegeinket.

Ezúton is köszönjük a FÉSZEK MUVÉSZKLUB irányító szerveinek, igazgatóságának, dolgozóinak áldozatos, valóban mindnyájunk megelégedésére végzett munkáját.

Stettner Béla

VÉN Zoltán rézmetszete C2

RADVÁNYI ROMÁN Károly linómetszete X3 – 1937

HARANGHY Jenő klisérajza P1

EMLÉKEZÉS NAGY GYŰJTŐKRE I.

— PINTERITS TIBOR

Az ex libris gyűjtés, mint a képzőművészeti alkotások gyűjtésének egyik népszerű, minden érdeklődő által elérhető ága, immár közel százéves múltra tekinthet vissza. Ezen idő alatt több olyan lelkes gyűjtő akadt hazánkban is, akiknek nevét a korabeli gyűjtők, művészek kivétel nélkül ismerték. Gyűjtői szorgalmuk, ex libris rendelői, mecénási tevékenységük révén hatásuk sokakat vonzott e táborba. Illő, hogy időnként megállva egy pillanatra, róluk mint gyűjtő elődeinkről is megemlékezzünk.

Ilyen gyűjtő egyéniség volt Pinterits Tibor, akinek fontos szerepe volt a 30-as években megalakult Magyar Exlibris-gyűjtők és Kisgrafikabarátok Egyesületének létrejöttében és működésében, mint annak főtitkára. (Az Egyesület ismertetése Galambos Ferenc tollából: Kisgrafika Értesítő 1970 áprilisi számban, „MEGE" címmel.)

1897. március 11-én született. Az első világháború Őt is a harctérre sodorta, ahol megsebesült. A háború után a Sokszorosítóipar RT-nél van újra, ahol már háború előtt is dolgozott. 1932-ig találjuk itt, előbb mint főkönyvelőt, majd mint ügyvezető igazgatót. Kisebb üzemek vezetése után, 1939-ben a Kir. Magyar Egyetemi Nyomdához nevezik ki. 1942. július 11-én, betegségben hunyt el.

Gyűjteménye tulajdonképpen két nemzedék gyűjtőmunkája eredményeként alakult ki. Ugyanis édesapja, Pinterits Károly tanár, törvényszéki írásszakértő, a múlt század 90-es éveinek végén kezdett gyűjteni. Ezt fejlesztette tovább Pinterits Tibor nagy szenvedéllyel és komoly anyagi áldozattal, 1942-ben bekövetkezett haláláig.

A század első felében főleg a klisétechnikájú ex libris volt az uralkodó. Maga Pinterits Tibor is rajzolt egy-két klisérajzot 1918-ben, de később már hivatott művészekre hagyta ezt, miután sajnos sokan csinálattatak klisét sokszor dilettáns, gyange rajzokról is.

Sokak levelez külföldi gyűjtőkkel is. Természetesen cserekapcsolatban van Gianni Manteroval, Dagmár Novacekkel, Petry Bélával, Illyés S Lászlóval, Réthy Istvánnal, Fery Antaliai, hogy néhány ismertebb nevet említsünk.

BALÁZSFY Rezső klisérajza P1 (1933

PETRY Béla klisérajza P1 (1928)

A kor a rézkarcot is kedvelte, úgy hazai, mind külföldi művészek munkáit szép számmal begyűjtötte. Gyűjteményét e célra készült dobozokban tárolta, egy részük kartonlapokra szakszerűen felragasztva. Külön tárolta a hazai művészek munkáit, külön a külföldieket, ABC sorrencben, de csak ex libriseket. Ugyanilyen felosztásban, de külön tartotta az alkalmi grafikákat, karácsonyi, újévi üdvözlőlapokat, üzleti grafikákat. Mint nyomdai vezető, és a művészek jó ismerője, számos klisényomat eredeti grafikájához is hozzájutott, melyeket gyűjteményébe besorolt. Főleg Haranghy Jenő, Petry Béla grafikái képviselnek úgy művészi, mint mennyiségi értéket. Majdnem teljes volt gyűjteményében Adolf Kunst, Münchenben élt magyar művész ex libris alkotásai, valamint Franz Bayros munkáinak, egykorú feljegyzés szerint szinte teljesen hiánytalan gyűjteménye. (196 heliogravure, 24 klisé) 4 db bőrkötésű albumban tartotta. Nincs tudomásunk arról, hová lett e négy album.

Felesége, Lagler Anna támogatta gyűjtői és exlibris élet szervezői munkájában.

Gyűjteménye 1942-re több, mint 2000 rézkarcot, 2800 fa-, ill. linómetszetet, több mint 7000 klisét tartalmazott és 328 eredeti rajzot is magába foglalt. Egyéb technikákkal együtt 13000 darabot tett ki. Cserékhez az édesapjától örökölt kb. 8-féle különböző fametszetet és kétféle rázkarcot is beleértve, valamint 2 saját kliséjét, kb. 90 nevére készült lappal cserélt. Ebből 12 rézkarc és 6 fametszet. Továbbá cserélt még kb. 200 klisével, de ezek mások nevére készült lapok voltak.

Halála után felesége nagy szorgalommal leltárt készített a gyűjteményről, de Ő már nem gyűjtött tovább. A leltár elé illesztett leírásban a következőket írja: „Akinek kezébe kerül ez a gazdag kincstára az apró műtárgyaknak, bánjék gyengéden vele, ahogy egy sírig hű szerelmes mindig illatos virágaival illik. Pinterits Tibor szelleme lebeg felettük és ezek a virágok soha nem hervadnak el . . . "

A Kisgrafika Értesítő 1968 augusztusi számában megjelent hír, hogy az Országos Széchenyi Könyvtár a gyűjtemény megvételéről tárgyal, igaz volt, de a vétel (a Könyvtár hibájából) nem jött létre.

Életrajzi adatok: Kisgrafika, 1942 3–4 szám, dr. Pokorny Ferenc cikke. *Palásthy Lajos*

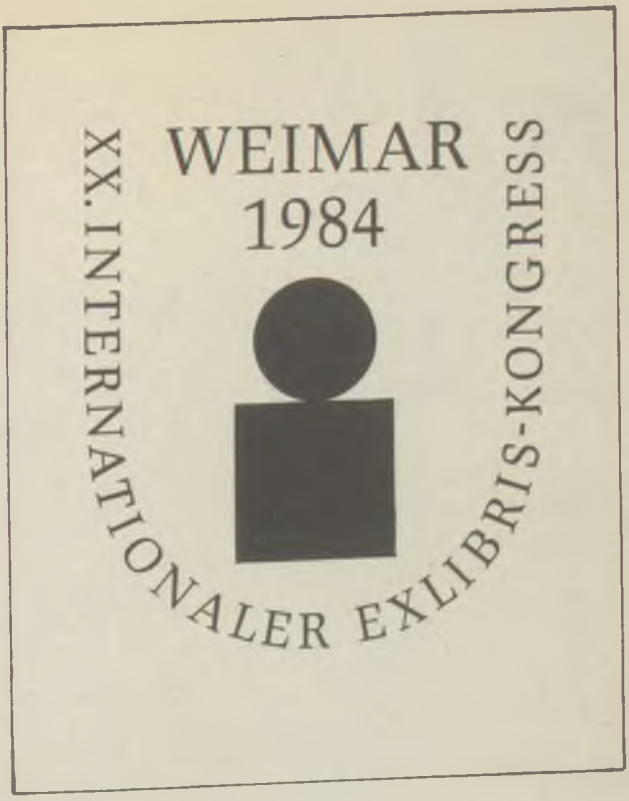

NEMZETKÖZI EX LIBRIS TALÁLKOZÓ

A FISAE. XX. Kongresszusát Weimarban rendezi 1984. augusztus 25—28. között.
Jelentkezési határidő: 1984. április 30 (közvetlenül a rendezőirodához).
Részvételi díj: 200,— NDK márka (Nemzeti Bank engedélyével átutalható).
Elhelyezés: Kollégiumban, illetve I—III. osztályú szállodákban (naponta 15—77 márka, reggelitől és fürdő igénybevételétől függően).
Érkezési nap: 1984. augusztus 24. Indulási nap: 1984. augusztus 29.

KONGRESSZUSI PROGRAM

Augusztus 25. de. 10 óra: A Kongresszus megnyitása
Ünnepi ülés
Augusztus 26. Fakultatív kirándulás Eisenachba (részvételi díj: 45 márka)
Augusztus 27. Burgk-Castle-i kirándulás a kongresszus résztvevői részére, az NDK ex libris kiállításának megtekintése
Augusztus 28. Weimar-i séta (múzeum, Goethe, Schiller ház), valamint Buchenwald-i látogatás.
A kongresszus záróülése, ünnepi összejövetel.

A jelentkezők akadályoztatásuk esetén 1984. július hó 25. napjáig mondhatják le érvényesen részvételüket a rendező irodánál.

ÜDVÖZÖLJÜK A FISAE XX. KONGRESSZUSÁT! EREDMÉNYES TANÁCSKOZÁST!
JÓ CSERÉT!

A KBK. vezetősége

KŐHEGYI Gyula rézkarca C3

BORDÁS Ferenc fametszete X2

HÍREK

Kőhegyi Gyula grafikusművész kiállítását 1984. január 9-én nyitotta meg az Építők Műszaki Klubjában Dr. Losonci Miklós, az Iparművészeti Főiskola titkára. A meghívó ismertetőjében Dr. S.I. (= Soós Imre) többek között ezeket írja: „Mostani kiállításának zömét azok a vízfestmények teszik ki, melyeket a közelmúltban hazánk tájait járva festett. Képein derüs színvilágának gazdagságát és a látvány képi átírásának finomságát értékelhetjük. A kiállítás másik részében rézkarcait láthatjuk. Ezeken az egyéni hangú mívesség elmélyedt gondolatisággal párosul. — Ex librisei és alkalmi grafikái a kisgrafika művészei között is tekintélyes helyet biztosítottak számára."

* * *

A Móra Ferenc Múzeum és a Kisgrafika Barátok Köre Szegedi Csoportja 1984. február 26-án nyitotta meg a Horváth Mihály-utcai képtárban *Dr. Bordás Ferenc* festőművész-grafikus emlékkiállítását. A megnyitó beszédet Dr. Supka Magdolna művészttörténész, Bordás Ferenc művészetének kiváló ismerője mondotta. Ezúttal a művész festészetének bemutatásán volt a hangsúly, a szép anyagot Budapestről, Kecskemétről, Kistelekről és Szegedről gyűjtötték össze a rendezők, nem kis fáradsággal.

* * *

Mindig jólesik számunkra, ha művészeink iránt külföldről jövő érdeklődést tapasztalunk, különösképpen akkor, ha régebbi művészről van szó. *Claus Wittal* wiesbadeni (NSzK) könyvkiadót annyira megkapta *Sassy Attila* (művészi nevén AIGLON) könyvjegyművészete, hogy kiadványt szándékozik róla megjelentetni, felkutatja minden fellelhető ilyen alkotását (például a mainzi Gutenberg-Museumban is, ahol meglepően sok Aiglon-alkotás található) és szándékában áll hazánkat is felkeresni, hogy kutatását folytathassa. Sok sikert kívánunk munkájához! *S. A.*

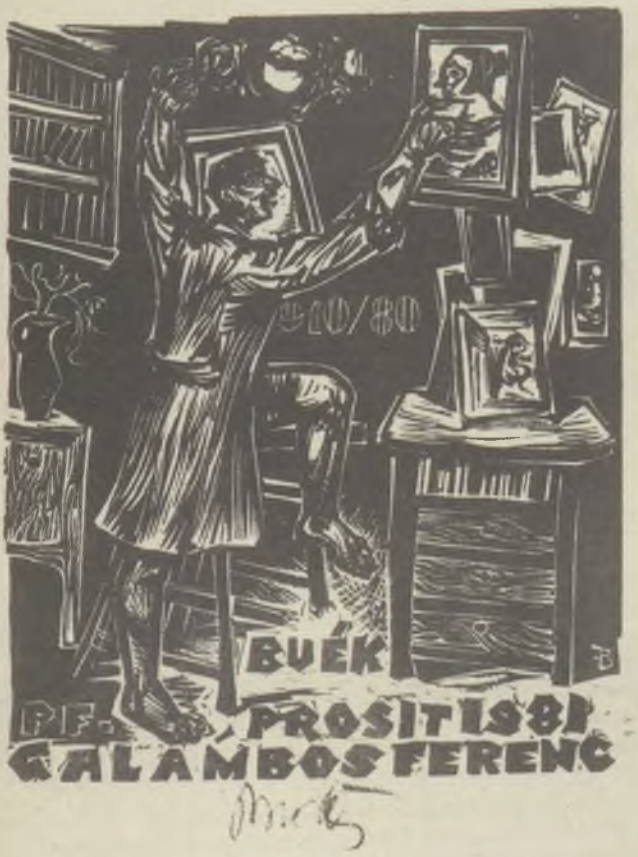

BORDÁS Ferenc műanyag metszete X6

VÉN Zoltán rézmetszete C2

Már életében iskolát teremtett KONDOR BÉLA festőművész, akinek életműkiállítását most rendezte meg a Magyar Nemzeti Galéria. Kondor rajzainak, rézkarcainak szellemisége a magyar kisgrafika mai arculatának kialakulásához is hozzájárult.

A Műcsarnokban megnyílt az ORSZÁGOS KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS, melyen festmények és szobrok mellett gazdag grafikai anyag ad képet napjaink képzőművészetéről. Sajnos, a magyar kisgrafika több jeles művésze nem szerepel a kiállításon.

Mindkét kiállítás április 30-án, a jubileumi kisgrafikai találkozó idején megtekinthető!

* * *

A PROPAGANDA-REKLÁM című folyóirat 1983/6. száma cikket közölt „Kisgrafika, ex libris, mint reklámeszköz" címmel. A szerző: Röser Norbert, neves reklámszakember. Írásában azokra a lehetőségekre hívja fel a figyelmet, melyeket az ex libris és alkalmi grafika nyújthat a vállalatok hírverő tevékenységéhez. Példaként a MEDIMPEX Külkereskedelmi Vállalat ízléses kivitelű ilyen kiadványát említi meg, melyben a vállalat ex librisét Fery Antal grafikusművész, Körünk elnöke készítette. A cikk elmondja az alkotóról, hogy első fametszete 1939-ben készült. Azóta több mint másfélezer kisgrafikai lap, alkalmi grafika és ex libris került ki keze alól. Tevékenységének illusztrálására a lap Fery Antal 13 ex librisét, alkalmi grafikáját is bemutatja. A kisgrafikáról szólva hangsúlyozza a szerző, hogy az „igen alkalmas a katalógusok, prospektusok száraz, de mégis szükséges műszaki adathalmazainak a fellazítására, feloldására". A számunkra igen értékes cikk a következő megállapítással fejeződik be: „Ha a vállalatok, intézmények elmélyültebb, jobb reklámot akarnak, nem nélkülözhetik az ex librist és a kisgrafikát". A tetszetős köntösben megjelenő szaklap nem először foglal állást a kisgrafika mellett. 1983/3. számunkban ugyanennek a szerzőnek ismertetését közlik a GENERALART múlt évi kiállításáról, jó szolgálatot téve ezzel a magyar kisgrafika ügyének.

Dr. Soós Imre

FERY Antal fametszete X2

P. UPITIS fametszete X2

A franciaországi Colmar város polgármestere 1983 október 22-én nyitotta meg a városi könyvtár metszetgyűjteményét a város szülöttjéről, szeretett barátunkról elnevezett *Paul Pfister-teremben,* ugyanakkor kiállítás keretében mutatták be Paul Pfister ex libris-gyűjteményének válogatott darabjait és irodalmi alkotásait, amelyek az elszászi litteratura számottevő darabjai. Számunkra magyarokra különösen meghatódító, hogy a meghívót Vertel József grafikusművész Paul Pfister számára készített colmari vonatkozású rézmetszetének reprodukciója díszítette.

* * *

Dr. Virágh Zoltán nyolcvanadik életévének küszöbén jubileumi kiállításon mutatta be a Brassói Lapok Szerkesztőségében gyűjteményének mintegy 650 lapját 1984. február 14-én, majd február 21-én elő adást tartott az ex libris szerepéről a grafikai művészetben. Ennek a szabadegyetemi előadásnak a színhelye az ugyancsak brassói Unireu Liceum díszterme volt. Tisztelettel és őszinte nagyrabecsüléssel adózunk Virágh Zoltán lelkes, önzetlen és a kulturális misszió hivatástudatával telített munkája iránt, büszkék vagyunk arra, hogy őt tagjaink sorába számolhatjuk és kívánunk neki jó egészséget, további töretlen munkakedvet és kérjük, hogy a jövőben is tartson meg minket jó barátságában!

S. A.

* * *

Müller Árpád, a hazai és külföldi grafikagyűjtők körében már ismert fiatal művész új oldaláról, festményeivel mutatkozott be 1984 februárjában, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Nagyvára-téri épületében rendezett kiállításán. A tihanyi félsziget lombjavesztett fái az ősz csodálatos színeiben pompázó bokrok alakjai a tájból. A tihanyi félsziget lombjavesztett fái az ősz csodálatos színeiben pompáznak festményein. Virtuóz módon használja az okkertől a vörösig, a narancstól az élénk sárgáig, a türkiztől a sötétkékig tobzódó színeket, de ugyanakkor erőteljes vonalakkal domborodnak ki a fák és

Dr. A.A.-né

Szép kisgrafikákban is gyönyörködhettek februárban az Ajkai Városi Könyvtár olvasói, látogatói. Tóth Rózsa grafikus 167 db (főleg színes) ex librisét mutatta be kamara jellegű kiállításon a könyvtár, ill. az ajkai Kisgrafika Barátok Köre. A bemutatkozás, a kiállítás sikeres volt. Kb. 2000-en nézték meg.

* * *

Tavaszy Noémi két ex libris-kiállításáról kaptunk hírt: 1984. január 27-én a Kecskeméti Számítóközpontban, március 23-án pedig a kecskeméti megyei Tanács-Kórház-Rendelőintézet Közművelődési Bizottsága rendezésében a kórház kiállító termében mutatta be könyvjegyeit.

* * *

„Szőlő és bor az ex libriseken és üvegcimkéken" címen rendezett kiállítást a Villány-Mecsekalji Borgazdasági Kombinát, a Villány nagyközségi közös tanács, a Művelődési Ház és a Ságvári Endre KBK 1983. december 2-án. A megnyitót Maurer György tanácselnök mondotta. Ezt az anyagot, Kovács József és Solti László összeállítását, korábban már 1983. július 26-án is bemutatták a pécsi Helyőrségi Művelődési Otthonban.

* * *

Meskó Anna és Póka György pedagógus képzőművészek műveiből nyílt meg kiállítás 1984. január 17-én a gyulai Erkel Ferenc Művelődési Központban. A kiállítást Dr. Marsi Gyuláné nyitotta meg. *S. A.*

A 82. oldalon

KOPASZ Márta linómetszete X3

STETTNER Béla linómetszete X3

JUBILEUMI TALÁLKOZÓ

a KBK megalakulásának 25. évfordulója alkalmából

Budapest, FÉSZEK Művészklub (VII. Kertész u. 36.) 1984. április hó 30.

De. 10 óra: Találkozás a Gobelin teremben (részvételi jegyek átvétele)

* * *

11 óra: Kiállítások megnyitása

A Hermann Lipót teremben: ex librist és kisgrafikát művelő művészek alkotásaiból.

A gobelin teremben: a gyűjtők gyűjteményeiből.

* * *

12.30: Ebédszünet

Du. 14.30: Ünnepi Közgyűlés a gobelin teremben

16 óra: Csere — baráti beszélgetések (bár — gobelin terem)

19 óra: Ünnepi vacsora (FÉSZEK-étterem) Tombola!

GÁCSI Mihály fametszete X2

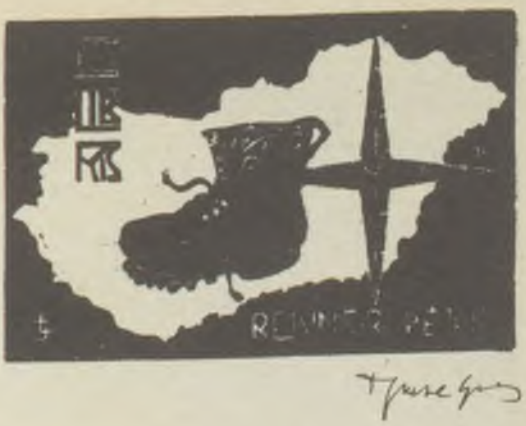

IMRE Lajos lapdúc fametszete X1

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE TAGNÉVSORA 1983.

ANTAL Mihály
Szeged, Galamb u. 16.
6725

DR. ARATÓ Antal
Budapest, Mészáros L. u. 5.
1192

BAKACSI Lajos
Szeged, Retek u. 5/a
6723

BÁNSÁGI András
Budapest, Sobieski u. 40.
1096

BÁRDY Ilona
Pécs, Petőfi u. 48/1
7623

BÉLI István
Budapest; Fehérvári út 105/a
1119

DR. BERECZKI Tibor
Szeged, Bokor u. 7.
6722

BÁTKY Zoltán
Szeged, Kossuth L. u. 43
6724

DR. BITTÓ Endréné
Szeged, Szt. Mihály u. 4.
6721

BODNÁR Sándor
Sátoraljaújhely, Balassa u. 37.
2980

BAGARUS Zoltán
Ajka, Tanácsköztársaság u. 30.
8400

BARANYAI Ferenc
Ajka, Semmelweis u. 8.
8400

DR. BOROS Edit
Veszprém, Ságvári t. 2.
8100

DR. BAKONDI Béla
Sárvár, Entzbruder 25.
9600

BOLTIZÁR Endre
Szombathely, Léka u. 25.
9700

BARTA Sándor
Szeged, Felsőváros 206/B.
6723

DR. BÁNLAKY Aurélné
Szeged, Londoni krt. 28.
6722

CSÚCS Ferenc
Budapest, Bodnár u. 50.
1163

CSENKEY Istvánné
Szeged, Juhász Gy. u. 2/a
6721

DÁVID Dezső
Törtel, Dózsa Gy. u. 33/a
2747

DR. DEMÉNY Alajosné
Szeged, Tanácsköztársaság 6.
6720

DUTKAY Dénes
Vérasszó, Szabadság u. 29.
3254

DÉGI László
Makó, Rákóczi u. 33/b
6900

DOBÁK István
Budapest, Erdősor u. 113.
1214

DOMJÁN SZilvia
Győr, Zrínyi u. 72. I.em.
9024

EBERGÉNYI Tibor
Eger, Remenyik Zs. u. 11.
3300

ERDÉLYI Tiborné
Sopron, Zrínyi u. 14.
9400

DR. ERTSEI Péterné
Szeged, Sólyom u. 1/c fsz. 2.
6723

FARKAS István
Szerencs, Késmárk u. 15
3900

FERY Antal
Budapest, Fehérvári u. 7.
1117

FREJER Károlyné
Budapest, Kende u. 9.
1111

FÜLÖP Irén
Ajka, Eötvös u. 6. I. 14.
8400

FRASZTACZKY Jánosné
Szeged, Partizán u. 6.
6722

DR. FERINCZ Istvánné
Szeged, Petőfi sgt. 40/c. II. 2.
6722

DR. GERÉB Judit
Budapest, Pf. 33
1509

DR. GULYÁS Mihály
Nagykanizsa, Pf. 42
8801

GÖRÖG Vincéné
Ajka, Móricz Zs. u. 5.
8400

GÁL Zsigmond
Ajka, Ifjúság u. 4.
8400

HARMATH Klára
Szeged, Napkertsor 13.
6726

DR. HARDICSAY Gábor
Budapest, Eszék u. 9–11.
1114

DR. HORVÁTH Károly
Alsógöd, József A. u. 8.
2131

HEGEDÜS Ibolya
Mindszent, Szt. István u. 4.
6630

HEGEDÜS József
Szeged, Egressy B. u. 4.
6726

HEGEDÜS István
Vásárosnamény, Sport u. 13.
4800

HÁN Antal
Pécs, Hajnóczi u. 11.
7633

ILLYÉS S. Lászlóné
Budapest, Jeszenák u. 82.
1141

IMRE Lajos
Budapest, Pálos u. 3. I. 6.
1021

ILLÉSY Zoltán
Budapest, Kőrösi Cs. u. 3.
1102

DR. JILEK Zsuzsa
Pápa, Dózsa u. 30.
8500

JAKOBEY Anikó
Szeged, Dugonics tér 11. II. 8.
6702

JÓZSÁNÉ NÉMETH Ilona
Szeged, Április 4. útja 14.
6725

KAMPERNÉ NAGY Magdolna
Szombathely, Thököly u. 31.
9700

DR. KASZÓNÉ HAJÓS Éva
Budapest, Árpád fejed. útja 40.
1023

DR. KATONA Gábor
Budapest, Maros u. 28.
1122

STERBENZ Károly fametszete X2

FERY Antal fametszete X2 és VARGA Nándor Lajos fametszete X1

KERESI Ferenc
Miskolc, Győri kapu 70.
3531

DR. KERTÉSZ Dénes
Cibakháza, Bercsényi u. 16.
5462

M. KISS József
Budapest, Kerék u. 28. I. 6.
1035

KOMLÓSSY Antalné
Szeged, Gyümölcs u. 19.
6728

KONDICS József
Sárvár, Alkotmány u. 55.
9600

KOPASZ Márta
Szeged, M. Tanácsköztársaság 2.
6720

KOVÁCS József
Pécs, Móricz Zs. tér 3.
7622

KUNRÁTH Sándor
Jászszentandrás, Bartók B. u. 5.
5136

KMETY Ferenc
Budapest, Szugló u. 51.
1145

DR. KRIER Rudolf
Szeged, Deák F. u. 22.
6720

KIRICSI Ernő
Budapest, Erőd u. 14.
1027

KOROMNÉ TÓBIÁS Klára
Szeged, Tanácsköztársaság 2.
6720

KARSH Manfréd
Érd, Jókai u. 14.
2030

KORDA Béláné
Pécs, Varsányi u. 24. II. 9.
7632

KŐHEGYI GYULA
Budapest, Harmat u. 70.
1105

DR. KOVÁCS Károly
Martonvásár, Marx tér 1.
2462

KLIMITS János
Szombathely, Thököly u. 31.
9700

KOVÁCS WITTENBERGER Éva
Szeged, József A. u. 24. III. 6.
6721

KÁLDINÉ MEGYERI Éva
Törtel, Vöröshadsereg u. 13.
2747

KRAJCSOVICS Józsefné
Nyíregyháza, Gádor Béla u. 11.
4400

DR. LEHMANN Antal
Pécs, Tolbuchin u. 172.
7628

LENKEY István
Debrecen, István u. 119. II. 6.
4031

LALUK György
Ajka, Móricz Zs. u. 5.
8400

LAJOS Ferenc
Budapest, Közraktár u. 12.b.
1093

MARCZELKA Tiborné
Cegléd, Géza u. 1.
2700

MARTYN Ferenc
Pécs, Káptalan u. 6.
7621

DR. M. MAKKAI Piroska
Budapest, Hurok u. 5.
1091

MOSKÁL Tibor
Budapest, Szekeres u. 14.
1222

DR. MEDGYESI Iván
Budapest, Sóvári u. 34.
1031

MÁRIÁSSY Mihályné
Ajka, Eötvös u. 2.
8400

MAJZIK Rozália
Szeged, Vedre u. 10.
6726

MAJOR István
Szeged, Északi K. 305/a
6723

MÁNDY Károlyné
Szeged, Odessza krt. 18.
6726

DR. MEGYERI Lászlóné
Cegléd, Kossuth F. u. 7–9.
2700

MOLNÁR Józsefné
Budapest, Rottenbiller u. 44
1077

NAGY Árpád Dániel
Kóka, Virág u. 6.
2243

DR. NAGY Ádám
Szeged, Csaba u. 48/b
6723

NAGY István
Eger, Pf. 30
3300

NAGY László Lázár
Cegléd, Pf. 1
2702

NÁDASSY László
Budapest, Fadrusz u. 4. I. 2.
1114

NAGY István
Mártély, Petőfi u. 1/a
6636

PALÁSTY Lajos
Budapest, Városkúti köz 2/c
1125

PAPP Sándorné
Budapest, Rajk L. u. 64/b
1133

PETROVICS Sándorné
Törtel, Besenyő dűlő 51.
2747

PITTMANN László
Szombathely, Köztársaság tér 13.
9700

PÓKA GYörgy
Gyula, Béke sgt. 68.
5700

POMPOLA Károly
Budapest, Maros u. 23.
1122

DR. PALLAY László
Székesfehérvár,Vöröshadsereg u.82
8000

PADOLA Pálné
Szeged, Lenin krt. 62.
6720

RÉTHY István
Budapest, Júlia u. 2/c
1026

DR. ROSTÁNÉ PAPP Piroska
Szeged, Középfasor 13/a
6726

SEBESTYÉN Gergely
Székesfehérvár, Pancsovai u. 7.
8000

DR. SEMSEY Andor
Budapest, Magyar Jakobinusok 4/b
1122

DR. SEMSEY Andorné
Budapest, Magyar Jakubinusok 4/b
1122

SEREGÉLY József
Budapest, Árpád fejedelem u. 68.
1036

SÓLYOM Sándor
Keszthely, Vásár tér 14.
8361

DR. SOÓS Imre
Budapest,Népköztársaság útja 28
1061

STERBENZ Károly
Sopron, Ferenczy J. u. 50.
9400

STETTNER Béla
Budapest, Budafoki út 57/b
1111

SCHRANZ Lajosné
Budapest, Lipótmezei út 12/a
1021

SÁRAI Gáborné
Budapest, Csertő u.20.IX.230.
1144

STANKOVSZKY Endre
Szombathely, Négyesi u. 3/a
9700

SZÁSZ Sándorné
Budapest, Fortuna u.8.
1014

SZATYOR Győző
Pécs, Mártírok u. 44.
7623

SZENTESI Flórián
Pécs, Hőgyes E. 25/27.
7623.

SZENESNÉ MAGYAR Mária
Budapest, Labanc út 14/a.
1021

SZILÁGYI Géza
Pécs, Aradi vértanúk u. 50.
7625

SZABÓ Zoltánné
Ajka, Verseny u. 6.
8400

SZILÁGYI Magdolna
Szeged, Csongrádi sgt. 104.
6724

SZEPESVÁRINÉ RÁCZ Mária
Szeged, Lengyel u. 5/b.
6721

SZANKA Rózsa
Budapest, Bognár u.5/b.A.ép.1.
1024

SZENDRŐ Anna
Szeged, Lenin krt. 37. I. 7.
6721

NAGY László Lázár fametszete X2

VÁRKONYI Károly fametszete X2

SZABÓ József
Szeged, Párizsi krt. 29.
H.I,B.I.2.
6724

SZÖKÖCS Béla
Mohács, Felszabadulás ltp.
10.ép.
7700

SZOMOLÁNYI András
Pécs, Fekete u. 1.
7635

TASI Miklós
Hajdúszoboszló,
Vöröshadsereg u. 15.
4200

TIBOLD Attila
Pápa, Jókai u. 17.
8500

TÓTHNÉ LÁSZLÓ Anna
Szeged, Klauzál tér 7. I. 1.
6720

TÓTHPÁL István
Budapest, Uri u. 3.
1014

TÖRÖKNÉ ÁGOSTON Margit
Mindszent, Mátyás kir. u. 1.
6630

TÓTH Károly
Szeged, Londoni krt. 9.
6724

TÓTH Erzsébet
Pécs, Hőgyes E. 25/27.
7623

ÜRMÖS Péter
Budapest, Fadrusz u. 26/a II. 1.
1114

VARSÁNYI Pál
Budapest, Kalapács u. 7/a
1148

VÁRKONYI Károly
Debrecen, Blaháné u. 4.
4024

VASTAGH Józsefné
Szeged, Alsó-kikötősor 7/a
6726

DR. VIDA Klára
Budapest, Frankel Leó u. 12.
1027

VÖRÖS Vilmosné
Budapest, Fehérvári u. 33/b
1117

VARGA Edit
Budapest, Zámori u. 16.
1119

VARGA Gyula
Budapest, Ady E. u. 35.
1215

VÉRTES Miklós
Urkút, Csokonai u. 8.
8409

VÉGVÁRI Lászlóné
Budapest, Üllői u. 115/b
1091

DR. VICSAY András
Szeged, Madách 9/b.
6721

VIDA Ferencné
Budapest, Gyík u. 3.
1037

DR. ZENEI József
Szeged, Hunyadi J. sgt. 39—41.
6722

M. MAKKAI Piroska fametszete X2
JÓZSA János linómetszet X3

A KBK KÖZÜLETI TAGJAI 1983

Ajkai Városi Könyvtár
Ajka, Pf. 129
8400

Baranya Megyei Könyvtár
Pécs, Geisler Eta u. 8.
7601

Békés Megyei Könyvtár
Békéscsaba, Derkovits sor 4–6.
5600

Berzsenyi M. Könyvtár
Szombathely, Pf. 113
9700

Csepel Autógyár Műv. Központ
Szigetszentmiklós, Pf. 38
2311

Déri Múzeum
Debrecen, Déri tér
4026

Egri Megyei Könyvtár
Eger, Pf. 30.
3300

Hort Községi Tanács Könyvtár
Hort,
3014

Iparművészeti Múzeum
Budapest, Üllői út 33/37.
1091

Jászberényi Városi Könyvtár
Jászberény, Pf. 66
5100

Jókai Könyvtár
Pápa, Várkastély
8500

József Attila Könyvtár (megyei)
Tatabánya, Pf. 136
2800

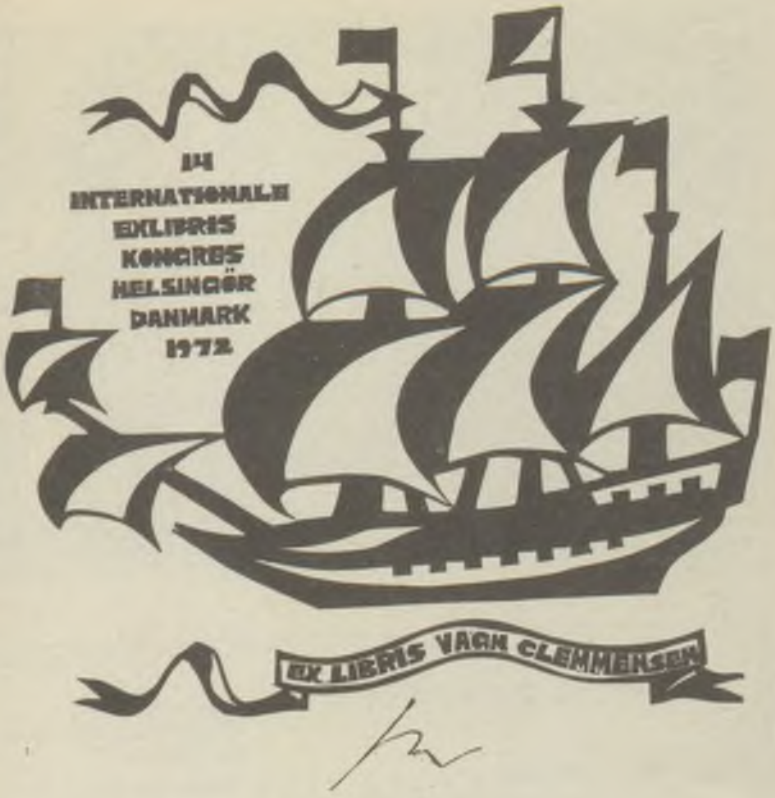

German RATNER műanyagmetszete X6

József Attila Tudományegyetem Könyvtára
Szeged, Dugonics tér 13.
6720

Képzőművészeti Főiskola
Budapest, Népköztársaság útja
1062

Nagykanizsai Járási Könyvtár
Nagykanizsa
8800

Palmiro Togliatti Könyvtár
Kaposvár, Pf. 59
7401

Ságvári Kisgrafika Barátok Klubja
Pécs, Hajnóczi u. 41.
7633

Széchenyi Könyvtár
Budapest, Múzeum krt. 18.
1088

Szerencsi Helytört. Múzeum
Szerencs, Rákóczi várkastély
3900

Veszprémi Megyei Könyvtár
Zalka M. tér 4.
8201

Tapolcai Városi Könyvtár
Tapolca, Tópart
8300

Zalaszentgróti Járási Könyvtár
Zalaszentgrót, Művelődési Központ
8790

STETTNER Béla
linómetszete X3

A KBK KÜLFÖLDÖN ÉLŐ TAGJAI

ÁBRAHÁM László
Kolozsvár, Aleca Girbon 16. ap. 1.
R.3400

ANDRUSKÓ Károly
Senta, Vejislava Ilica 30.
Yu. 24400

ARRAS Jef
Lier, Nettlaam 1.
B. 2500

DR. BALÁZS Béla
Brasov, Str. Maior Cranta 33.
R. 2200

IFJ. BALLÓ M. Ferenc
Brasov, Str. De Mijloc 85.
R. 2200

DR. BAKONY Nicholas
Mannheim, IM Lohr 45.
BRD. 6800

DR. BARABÁS PÁLYI Éva
M. Cinc, Str. Patnivar Bloe: B.12. Ap.15.
R. 4100

DR. BOLOGA Emil
Brasov, Str. Castelului 92.
R. 2200

DALMAY Árpád
Beregszász, Kalinyin u. 7.
Su. 295510

DEÁK Sala-Hunor
St. Georghe, Lenin u. 12/G/16.
R. 4000

DR. DEMETER Jenő
Baraolt, Jud. Cocasna. Str. Kossuth 105.
R.

GÁBOR Dénes
Cluj-Napoca, Str. Plopilor n.12.
R. 3400

GÁL Csanád
Satu Mare, Str. Careului Bloc. C.21.ap.23.
R. 3900

HUSZÁGH Mária
Erlinsbach, Hasiveg 230.B.6. Ap.1.
CH. 5015

ILLYÉS István
Cluj-Napoca, Alecca Bisura 2.Sc.
R. 3400

IZAKOVIC Karol
Bratislava, Karlova Vos Fabianova 4.
Cssr

KÓSA Bálint
Talisoara, Jud. Cavasna
R. 4027

JÓZSA János linómetszete X3

DR. LEIER Axel
Cottbus, Spenberger str. 34.
DDR. 7500

DR. LIPÓCZY Miklós
Passaic, NJ—USA P.O.B. 1623
N.07055

LIPÓCZI Norbert
Tarnow, Novi Soviat 51.
P1. 33100

DR. LŐTE Péter
M. Ciuc, Str. Culmei 17/12.
R. 4100

MOLNÁR Dénes
Tg. Mures, Str. Lantilei 19/17.
R. 4300

RIPKA Titusz
Komarno, Molá Jarková 1. II. 33.
CSSR. 94501

PELLAI Enzo
Sonna Lombardó, Via Cavour 22.
It. 21019

PETZ Alma
Linz, Eisenhandstr. 19.
A.4020

SCHOLZ Margit
Subotica, Abrasevica 21.
YU. 24000

Gy. SZABÓ Béla
Cluj, Str. Bólyai 7.
R. 3400

VECSERKA Zsolt
Tg. Mures, Str. Eminescu 63.
R. 4300

DR. VIRÁGH Zoltán
Brasov, Str. Vlahutu 39. VII. 2
R 2200

TORRÓ Vilmos
Covasna, Str. Unirii Nr.3.B1.
Scapa A.ciaj 3 ap. 15.
R. 4055

TURÓCZI Rozália
St. Georghe, Balnescu 6.
R. 4000

Szeretettel köszöntjük jubiláló tagtársainkat és kívánjuk, hogy a következő 25 évet velünk, a KBK-ban töltsék erőben, egészségben:

FERY ANTAL	BUDAPEST	XI.	Fehérvári út 7.
GALAMBOS FERENC	BUDAPEST	VII.	Wesselényi u. 30.
DR. ILLYÉS S. LÁSZLÓNÉ	BUDAPEST	XIV.	Jeszenák u. 82.
KMETY FERENC	BUDAPEST	XIV.	Szugló u. 51.
KOPASZ MÁRTA	SZEGED		M. Tanácsköztársaság u. 2.
MOSKÁL TIBOR	BUDAPEST	XXII.	Szekeres u. 14.
NAGY ÁRPÁD DÁNIEL	KÓKA		Virág u. 6.
PALÁSTHY LAJOS	BUDAPEST	XII.	Városkúti köz 2/c
RÉTHY ISTVÁN	BUDAPEST	II.	Júlia u. 2/c
DR. SEMSEY ANDOR	BUDAPEST	XII.	M. Jakobinusok tere 4.
SEREGÉLY JÓZSEF	BUDAPEST	III.	Árpád fejedelem útja 68.
STETTNER BÉLA	BUDAPEST	XI.	Budafoki út 57/b
SZENTESI FLÓRIÁN	PÉCS		Hőgyes E. u. 25/27
VÁRKONYI KÁROLY	DEBRECEN		Blaháné u. 4.

***

Elismerését és köszönetét fejezi ki a Kisgrafika Barátok Körének minden tagja

STETTNER BÉLA művészeti vezetőnek

a Kör érdekében végzett színvonalas és áldozatkész tevékenységéért, egyben jó egészséget és további eredményes munkát kívánunk.

Köszönet FERY ANTALNAK, KOPASZ MÁRTÁNAK, RÉTHY ISTVÁNNAK, DR. SEMSEY ANDORNAK, SZENTESI FLÓRIÁNNAK

a Kisgrafika Barátok Köre 25 éves fennállása alatt végzett eredményes és áldozatkész munkájáért. Erőt, egészséget kívánunk mindannyiuknak és megértő családtagjaiknak az elkövetkező negyedszázadra.

***

A szerkesztő utószava

Amikor a KBK vezetősége először foglalkozott a Kisgrafika jubileumi számának tervezett tartalmával, elképzeléseink csak nagy vonalakban kezdtek kialakulni. Menet közben azonban egyre-másra érkeztek az ötletek, felkérésünkre barátaink számoltak be magyarországi gyűjtő- és művészkapcsolataikról is mindinkább éreztük, hogy nem vagyunk egyedül. Kérjük olvasóinkat, hogy ezt a kettős számot ne úgy tekintsék, mint jubileumunk összefoglalását és végleges formába öntését, hiszen várunk még írásokat, kiegészítéseket, de szeretnénk az eddig kézhezvett anyagot nyomdába adni, hogy tagjainkhoz minél előbb eljuttathassuk.

Az egész 1984-es év a mi jubileumi évünk, sok vonatkozó cikk, kiegészítés fog még megjelenni következő számunkban is. Szándékunk továbbra is az, hogy ismertessük a múltat, értékeljük a jelent és irányt mutassunk a jövő felé, színvonalunkat nemcsak megőrizve, hanem fokozatosan emelve. Köszönetet mondunk mindazoknak, akik munkánkban segítettek: művészeknek és gyűjtőknek, hazaiaknak és határainkon túl élőknek, kérve további közreműködésüket, építő bírálatukat, hogy tovább építhessük kapcsolatainkat a művészi szép megbecsülése, kulturális javaink feltárása és nem utolsó sorban baráti kapcsolataink ápolása jegyében.

GÁL Ferenc rézmetszete C2

INHALTSÜBERSICHT

Der Kreis der Freunde der Kleingrafik (KBK) feiert im April 1984 den 25. Jahrestag seiner Gründung. Sowohl das vorliegende, wie das nächste Heft unserer Zeitschrift möchte dieses Jahrestages gedenken.
Im ersten Artikel dieses Heftes begrüsst der hervorragende ungarische Schriftsteller und Zeitungsredakteur, MIHÁLY GERGELY den 25 Jahre alten KBK. Die vierteljahrhundertlange Geschichte des Kreises schildert Dr. IMRE SOÓS in seinem Beitrag (Seiten 3—13.). Im Artikel „In Memorian" widmet ANDOR SEMSEY den, während des Vierteljahrhundertes verstorbenen, namhaften ungarischen kleingrafischen Künstlern und Sammlern einen Nachruf. (Seiten 14—18.)
Im Teil „Von unseren ausländischen Freunden berichtet" bringen wir die Briefe mehrerer, namhafter, im Ausland lebender Künstler und Sammler, die anlässlich des Jahrestages den Redakteur unserer Zeitschrift mit Glückwünschen bedachten. Diese Schreiben lassen auch Erinnerungen an mit ungarischen Sammlern entwickelte herzliche Verbindungen und zahlreiche feste Freundschaften aufleben. GIANNI MANTERO, PAUL PFISTER, NORBERT LIPPÓCZY, MARIO DE FILIPPIS, RUTH IRLET, ANATOLIJ KALASCHNIKOV, ORIOL DIVI, KAROL IZAKOVIC, DR. AXEL LEITER sind die Autoren dieser, für uns sehr werten Briefen. (Seiten 20—34.)
In den Teil über die Sammelgruppen am Lande berichten die KBK Landessekretaren von der Tatigkeit ihrer Gruppe seit ihrer Gründung. (Seiten 35—49.)
ANTAL ARATÓ fasst in seinem Beitrag die Geschichte der, in der Stadtbibliothek veranstalteten, erfolgreichen, kleingrafischen Ausstellungen zusammen. (Seiten 51—52.)
Die ehemalige Mitarbeiterin der berühmten Bibliothek Szeged, Frau MÁRIA MAGYAR berichtet darüber, wie die ungarischen Bibliotheken in ihrer Kulturtätigkeit von dem Exlibris und von der Kleingrafik Gebrauch machten. (Seiten 53—56.)
Aufgrund seiner 25 jahrigen Erfahrungen summiert ANDOR SEMSEY die esthätischen Fragen des Sammelns. (Seiten 57—61.)
An den in Budapest 1970 veranstallteten Kleingrafischen Kongress erinnernd bringen wir drei Beitrage. In dem Ersten schreibt ISTVÁN RÉTHY über die Vorbereitung und den Fortgang des Kongresses, im Zweiten berichtet ANDOR SEMSEY über die Ereignisse der Tagung der F.I.S.A.E. (Internationalen Vereinigung der Exlibris Verbande) in Budapest und in dem Dritten stellt BÉLA STETTNER dem Leser den Schauplatz des Kongresses, den umgebauten Künstlerklub „Fészek" vor. (Seiten 63—72.)
In diesem Heft beginnen wir mit einer neuen Serie mit dem Tittel „Erinnerungen an ehemalige grosse Sammler". Als Erstes wird die Geschichte TIBOR PINTERITS's Sammlung von LAJOS PALÁSTHY beschrieben. (Seiten 74—76.)
Den Nachrichten folgt die Liste der Mitglieder des KBK-s, die mit der Liste der Abonnenten identisch ist. Dem Anschrifttenverzeichnis der ungarischen Sammler folgen die öffentlichen Anstalten (Museen, Bibliotheken, usw.) und dann die im Ausland lebenden Sammler.

RÉSUMÉ

Le Cercle des Amis de la Petite Graphique (KBK) fête en avril 1984 le 25 ème anniversaire de sa formation. Le présent numéro de la revue KISGRAFIKA — et aussi le suivant numéro 84/3 — fut destiné à la commémoration jubilaire.

L'auteur du premier article, MIHÁLY GERGELY, excellent écrivain et rédacteur hongrois, salue dans son écrit le KBK à l'occasion de son anniversaire.

Dr. IMRE SOÓS exquisse l'histoire d'un quart de siècle du KBK (P.3—13.)

Dans notre rubrique „In Memoriam" ANDOR SEMSEY ravive le souvenir des artistes et collectionneurs hongrois célèbres, décédés durant les 25 années. (P. 14—18.)

Sous le titre „Nos amis étrangers écrivent" nous publions les lettres des artistes et collectionneurs célèbres vivants en pays étrangers, qui ont exprimé leurs meilleurs voeux dans leurs lettres adressées au Rédacteur de notre revue à l'occasion de l'anniversaire. Ces lettres émouvantes font revivre d'anciens souvenirs des amitiés avec les collectionneurs hongrois. Les auteurs des lettres pour nous très chères ici publiées sont: MM GIANNI MANTERO, PAUL PFISTER, LIPPÓCZY NORBERT, MARIO DE FILIPPIS, RUTH IRLET, ANATOLIJ KALASNYIKOV, ORIOL DIVI, KAROL IZAKOVIC, Dr. ALEX LEITER. (P.20—34.)

Dans la rubrique des groupes de province du KBK nos sécretaires locaux rélatent leurs activité depuis la fondation. (P.35—49.)

ANTAL ARATÓ donne une récapitulation sur les expositions de petite graphique bien réussies, organisées par la Bibliothèque de la ville de Jászberény. (P.51—52.)

Mme MÁRIA MAGYAR, collaborateur d'autrefois de la célèbre Bibliothèque de la ville de Szeged, écrit sur ses expériences acquises par l' emploie de la petite graphique dans la propagation de la connaissance.

ANDOR SEMSEY traite les questions le l'éthique de la collection en récapitulant les lecons d'expérience de 25 années. (P.57—61.)

En commémorant le Congrès de Budapest, organisé en 1970, nous publions de nouveau l'article d'ISTVÁN RÉTHY sur la préparation et les événements du Congrès et celui d'ANDOR SEMSEY sur la session de Budapest de la F.I.S.A.E. L'article de BÉLA STETTNER sur le Club des Artiste Fészek avant le Congrès renouvé fut îci publié pour la première fois. (P.63—72.)

Dans le numéro présent nous déclenchons une série nouvelle sous le titre „Mémoire des grands collectionneurs d'autrefois". C'est LAJOS PALÁSTHY qui écrit le premier article de la série sur le feu TIBOR PINTERITS. (P.74—76.)

Après les nouvelles de la vie d'ex libris nous publions l'état nominatif des membres du KBK, y compris les établissements publics (musées, bibliothèques, etc.) et enfin nos membres vivants à l' étranger.

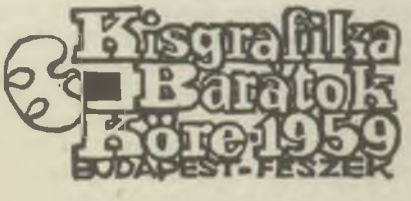

ISSN 0209—6161 III/KUL 64/1978 — Megjelent 500 példányban 8 ív (A/5) terjedelemben
84097 DATORG NYOMDA — F. v.: Harkai József

PEREI Zoltán fametszete X1

Ára: 14,– Ft

RÉKASSY Csaba rézmetszete C2 (részl

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJ